

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS STUDIJUNODAĻA

**LATVIJAS LGBT KOPIENAS KRIEVVALODĪGO JAUNIEŠU
NARATĪVI: DUĀLĀS MINORITĀTES**

MAĢISTRA DARBS

Autors: **Viktorija Tkačenko**

Studenta apliecības Nr.: vt17023

Darba vadītāja: asoc. prof. Dr. sc. com. Marita Zitmane

RĪGA 2022

ANOTĀCIJA

Maģistra darba tēma ir “Latvijas LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu naratīvi: duālās minoritātes”. Darba mērķis: noskaidrot, vai pašu LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu identitātes ir savstarpēji konfliktējošas, kā arī vai tās ietekmē piederības izjūtu Latvijai un viņu identitāti, dzīvojot valstī, kurā viņi pieder gan pie nacionālās, gan pie seksuālās minoritātes.

Darba teorētiskajā daļā tiek apskatīta teorija par nacionālo, etnisko, lingvistisko, seksuālo un homoseksuālo identitāti, kā arī par jauniešiem kā pētījumu auditoriju un pētījumi par krievvalodīgo kopienu Latvijā.

Pētījuma daļā tika izmantotas divas metodes – tematiskā naratīvā analīze un kontentanalīze. Balstoties uz iegūtajiem rezultātiem tika izdarīti secinājumi par to, vai jauniešu identitātes savstarpēji konfliktē, par jauniešu identitātes ietekmi uz piederības izjūtu Latvijai, par jauniešu pieredzi saskaroties ar stereotipiem un diskrimināciju, kā arī par jauniešu dalību krievvalodīgajā un LGBT kopienā.

Atslēgvārdi: krievvalodīgie jaunieši, LGBT kopiena, naratīvi, jaunieši, kvīru teorija, tematiskā naratīva analīze, kontentanalīze.

ANNOTATION

Master's thesis topic is "Narratives of Russian-speaking youth of the Latvian LGBT community: dual minorities". The aim of the work is to find out whether it is a conflict between the identities of the Russian-speaking youth of the LGBT community, and whether these identities influence youngsters' sense of belonging to Latvia, where they belong to both national and sexual minorities.

The theoretical part of the work examines the theoretical aspects of national, ethnic, linguistic, sexual, and homosexual identities, as well as provides a deeper understanding about the young people as a research audience and research on the Russian-speaking community in Latvia.

In the practical part of the work, three methods were used: semi-structured interview, thematic narrative analysis and content analysis. Based on the results obtained, conclusions were made about youngsters' identity conflict, the impact of youngsters' identities on their sense of belonging to Latvia, youngsters' experiences with stereotypes and discrimination in Latvia, and their participation in the Russian-speaking and LGBT communities.

Keywords: Russian-speaking youth, LGBT community, narratives, youth, queer theory, thematic narrative analysis, content analysis.

SATURS

IEVADS.....	5
APZĪMĒJUMU UN TERMINU SARAKSTS	9
1. IDENTITĀTE	10
1.1. Etniskā identitāte.....	11
1.2. Nacionālā identitāte.....	13
1.3. Lingvistiskā identitāte.....	15
1.3.1. Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju identitāte.....	16
1.4. Seksuālā identitāte.....	19
1.4.1. Seksualitāte un nacionālisms.....	21
1.4.2. Homoseksuālā identitāte.....	23
1.4.2.1. Homoseksuālās identitātes veidošanas posmi.....	25
1.4.3. Pētījumi par Latvijas LGBT kopienu.....	28
1.5. Duālās minoritātes un dažādu minoritāšu identitāte.....	30
2. JAUNIEŠI KĀ PĒTĪJUMU AUDITORIJA.....	34
2.1. Jauniešu seksuālās identitātes.....	35
2.2. Krievvalodīgie jaunieši Latvijā.....	36
3. METODOLOGIJA.....	39
3.1. Naratīvā analīze.....	39
3.2. Kontentanalīze.....	42
3.3. Daļēji strukturētās intervijas.....	44
3.4. Pētījuma dizains.....	45
4. KRIEVVALODĪGĀ KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE.....	49
4.1. Piederība Latvijai.....	49
4.1.1. Svētku nozīmīgums.....	49
4.1.2. Latviešu valodas saglabāšana.....	50
4.1.3. Latviešu valodas svarīga loma integrācijas procesā.....	51
4.1.4. Krievu valodas aizsargāšana.....	52
4.2. Krievijas ietekme.....	54
4.2.1. Kultūras atmiņa.....	54
4.2.2. Vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana.....	55
5. LGBT KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE	57
5.1. Slēpšanās.....	57
5.1.1. Seksuālās identitātes slēpšana.....	57
5.1.2. Melošana kā aizsardzības mehānisms.....	58

5.1.3. Draugu loka “atlase”	59
5.1.4. Iekšējais konflikts	60
5.2. Heteroseksuāla privilēģija.....	61
5.2.1. Heteronormativitāte.....	61
5.2.2. Stereotipi un aizspriedumi	63
5.2.3. Fiziskā un mentālā vardarbība.....	65
5.4. Cerība nākotnei.....	66
5.4.1. Jaunā paudze.....	66
5.4.2. Latviešu kopiena.....	67
5.4.3. Jaunie normatīvie akti un drošība.....	68
5.4.4. Seksuālā izglītība skolās.....	69
5.4.5. Kopienas redzamības palielināšana	70
6. KRIEVVALODĪGĀ LGBT KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE.....	72
6.1. Diskriminācija sabiedrībā.....	72
6.1.1. Duālā diskriminācija Latvijas sabiedrībā.....	72
6.1.2. Latvijas un Krievijas situāciju salīdzināšana.....	73
6.2. LGBT kopienas vienotība.....	74
6.2.1. Rīgas atšķirtība no reģioniem.....	75
6.2.2. Latviešu un krievvalodīgo apvienošanās LGBT kopienā.....	76
7. REZULTĀTU APKOPOJUMS UN DISKUSIJA.....	78
7.1. Naratīvu salīdzinājums.....	78
7.2. Kultūras produktu ietekme uz duālām identitātēm	79
7.3. Galvenās problēmas, ar kurām saskarās duālās minoritātes un priekšlikumi to risinājumiem ..	81
SECINĀJUMI.....	88
PATEICĪBAS	91
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI	92
PIELIKUMI.....	104
1. <i>pielikums</i> Pētījuma dizains	105
2. <i>pielikums</i> Kvalitatīvās kontentanalīzes kodu ietvars.....	106
3. <i>pielikums</i> Kvalitatīvās kontentanalīzes matricas.....	108
4. <i>pielikums</i> Kvalitatīvās kontentanalīzes matricas.....	114
5. <i>pielikums</i> Informētā piekrišana.....	124
6. <i>pielikums</i> Interviju jautājumu saraksts.....	126
7. <i>pielikums</i> Tematiskā naratīvā analīze: Krievvalodīgā kopiena.....	128
8. <i>pielikums</i> Tematiskā naratīvā analīze: LGBT kopiena.....	130
9. <i>pielikums</i> Tematiskā naratīvā analīze: LGBT krievvalodīgā kopiena.....	133

IEVADS

Pēc *Eurobarometer* datiem, 2019. gadā tikai 49% Latvijas iedzīvotāju uzskatīja, ka LGBT kopienas piederošiem cilvēkiem jābūt vienlīdzīgām tiesībām ar heteroseksuāliem cilvēkiem, kas ir zemāk par ES vidējo rādītāju (76%).¹ Turklāt, 2022.gadā asociācijas “*Rainbow Europe*” pētījuma rezultāti apliecināja, ka LGBT tiesību aizsardzības jomā no 27 Eiropas Savienības valstīm Latvija ieņem 24. vietu, bet no 44 Eiropas valstīm Latvija ieņem 36. vietu.² Saskaņā ar *Eurobarometer* pētījuma datiem, attieksme pret LGBT kopienu atšķiras atkarībā no vecuma, “un jauniem cilvēkiem ir pozitīvāka attieksme pret LGBT personām nekā vecāka gadagājuma respondentiem. Likumīgu partnerattiecību atzīšana arī var ietekmēt attieksmes maiņu pozitīvākā virzienā”.³ Tajā pašā laikā 2021. gadā veiktais pētījums pierādīja, ka krievvalodīgie jaunieši atbalsta liberālisma vērtības, kā arī ir lielāki eirooptimisti, tomēr “homoseksuāļus pieņem 10% respondentu grupās no 18 līdz 30 gadiem”.⁴

2020. gada pavasarī platformā “*Manabalss.lv*” ievietoto iniciatīvu “par viendzimuma partneru reģistrēšanu un tiesisko aizsardzību” parakstīja 10000 cilvēku, tomēr Saeimas komisija noraidīja tālākai izskatīšanai šo iniciatīvu.⁵ 1. oktobrī kustība “*Dzīvesbiedri*” uzsākusi jaunu parakstu vākšanas kampaņu “*Par visu ģimeņu tiesisko aizsardzību*”,⁶ un līdz 2021. gada martam tika savākti 22985 paraksti.⁷ Savukārt, 2020. gada 12. novembrī partijas *Nacionālā apvienība* (NA) deputāti iesniedza likumprojektu par grozījumiem Satversmē, kas paredz atbalstīt un aizsargāt laulību kā savienību starp sievieti un vīrieti.⁸ Grozījuma iesniegšanu atbalstīja 47 Saeimas deputāti. Šie dati apliecina, ka Latvijas sabiedrības viedoklis par

---

¹ Eurobarometer. (2019). *On the Social Acceptance of LGBTIQ People in the EU*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/eurobarometer-social-acceptance-lgbtiq-people-eu-2019_en

² ILGA-Europe. (2022). *Rainbow Europe*. Izgūts no: <https://rainbow-europe.org>

³ Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (2009). *Homofobija un diskriminācija ES dalībvalstīs dzimumorientācijas un dzimumidentitātes dēļ II daļa. Sociālā situācija*. 40. lpp. Izgūts no: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-hd-gso-report-part2_lv.pdf

⁴ Spekt Press. (2021). *Nelīdzinās ne vecākiem, ne latviski runājošajiem vienaudžiem. Latvijas krievvalodīgie jaunieši izvēlas liberālas brīvības, ES vērtības un ir apmierināti ar dalību NATO — Spekt. Press un SKDS pētījumi*. Izgūts no: <https://spektr.press/nelidzinas-ne-vecakiem-ne-latviski-runajosajiem-vienaudziem-latvijas-krievvalodigie-jauniesi-izvelas-liberalas-brivibas-es-vertibas-un-ir-apmierinati-ar-dalibu-nato-spektr-press-un-skds-petijumi/>

⁵ Satori. (2020). *Par spīti 10 000 parakstiem, Saeimas komisija balso pret viendzimuma pāru tiesībām*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/par-spiti-10-000-parakstiem-saeimas-komisija-balso-pret-viendzimuma-paru-tiesibam>

⁶ Satori. (2020). *Dzīvesbiedru iniciatīva ir visstraujāk parakstītā "Manabalss.lv" vesture*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/dzivesbiedru-iniciativa-ir-visstraujāk-parakstīta-manabalsslv-vesture>

⁷ ManaBalss. (2020). *PAR VISU ĢIMEŅU TIESISKO AIZSARDZĪBU*. Izgūts no: https://manabalss.lv/par-visu-gimenu-tiesisko-aizsardzibu/show?fbclid=IwAR0jYTWmOO3oPIEGzXISz45CZYJRqxS2e-4UV5FIO3oRk02e-k4H_YPkDOs

⁸ LV Portāls. (2021). *Satversmes grozījumi. Kā notiekto virzība Saeimā*. Izgūts no: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/324251-satversmes-grozijumi-ka-notiek-to-virziba-saeima-2021>

viendzimuma laulībām un LGBT kopienu nav viennozīmīgs, tāpēc to pārstāvji vēl turpina cīnīties par vienādām tiesībām. Tādējādi var izdarīt secinājumu, ka Latvijā LGBT kopiena šobrīd piedzīvo pārmaiņas, tāpēc svarīgi uzzināt jaunāko paaudžu personīgo pieredzi.

Arī jauniešu piederības sajūta Latvijai tiek regulāri pētīta: piemēram, 2017. gada dati pierādīja, ka mazākumtautību pārstāvju piederības izjūta Latvijai regulāri palielinājās: “84% respondentu jūtas cieši vai ļoti cieši saistīti ar Latviju, 2015. gadā šis rādītājs bija 67%, savukārt, 2013. gadā – 69%”.⁹

Šī maģistra darba tēma tika izvēlēta, lai noskaidrotu, vai pašu LGBT kopienu piederīgo krievvalodīgo jauniešu identitātes ir savstarpēji konfliktējošas, vai tās ietekmē piederības izjūtu Latvijai un viņu identitāti, dzīvojot valstī, kurā viņi pieder gan pie nacionālās, gan pie seksuālās minoritātes.

Pētījuma problēma: saprast, vai un kā dažādas identitātes ietekmē jauniešu pašizjūtu un piederību Latvijai;

Pētījuma mērķis: noskaidrot, vai un kā homoseksuālā identitāte un krievvalodīgo nacionālā, etniskā un lingvistiskā identitāte savstarpēji konfliktē, kā arī, vai tās ietekmē piederības izjūtu Latvijai, izmantojot naratīvo analīzi;

Pētnieciskie jautājumi:

1. Vai un kā homoseksuālā identitāte un krievvalodīgo nacionālā identitāte savstarpēji konfliktē? Kādā veidā ir iespējams mazināt šo iekšējo konfliktu?
2. Kā jauniešu identitāte saistīta ar viņu piederības izjūtu Latvijai?
3. Vai, pēc jauniešu viedokļiem, nacionālo un seksuālo minoritāšu identitātes ir drauds vai izaicinājums tradīcijai un normalitātei? Kā viņi izjūt to ikdienā?
4. Kā jauniešu homoseksuālās un nacionālās identitātes ietekmē viņu dalību LGBT kopienā un krievvalodīgo kopienā?

Pētījuma uzdevumi:

1. Zinātniskajā literatūrā apskatīt piemērotu teoriju par identitāti, tematisko naratīva analīzi, piederības izjūtu, kā arī pētījumus par Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju piederības izjūtu Latvijai un identitāti; par homoseksuāliem cilvēkiem Latvijā.

---

⁹Kultūra ministrija. (2017). *Ievērojami palielinājusies mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai*. Izgūts no: <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/ievērojami-palielina-jusies-mazakumtautibu-parstavju-piederibas-sajuta-latvijai-0>

2. Zinātniskajā literatūrā identificēt teorētiskus konceptus par nacionālo, etnisko, lingvistisko un seksuālo un homoseksuālo identitāšu būtību;
3. Izpētīt LGBT krievvalodīgo jauniešu situāciju Latvijā;
4. Veikt daļēji strukturētās intervijas ar krievvalodīgiem jauniešiem par viņu identitāti, piederības izjūtu Latvijai, diskrimināciju, konfliktiem ģimenē, dalību LGBT kopienā un kultūras produktu patērēšanas paradumiem;
4. Analizēt ievāktos datus ar tematiskās naratīva analīzes palīdzību;
5. Noskaidrot, kā tiek konstruētas identitātes jauniešu stāstos; vai tās konfliktē savā starpā.

Pētījuma objekts: LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu naratīvi

Pētījuma priekšmets: jauniešu naratīvos konstatētās identitātes

Pētniecības metodes

- Daļēji strukturētās intervijas ar krievvalodīgiem jauniešiem;
- Interviju naratīvā analīze;
- Interviju kontentanalīze.

Izpētes pakāpe:

Pētījumi par Latvijas LGBT kopienas vēsturi tika uzsākti pavisam nesen, galvenie darbi ir veltīti perestroikas laikiem¹⁰, homofobijas problemātikai¹¹ un “iznākšanai no skapja”¹², kā arī aktīvismam¹³, PSRS normatīvi tiesiskajam ietvaram¹⁴ un post-padomju naratīviem¹⁵.

Pētījumos par krievvalodīgajiem jauniešiem uzmanība ir pievērsta piederības izjūtai, attieksmei pret politiku, mediju izvēlei un integrācijai sabiedrībā. Līdz ar to var teikt, ka gan pētījumi par krievvalodīgajiem jauniešiem, gan par LGBT kopienu Latvijā raisa plašu interesi pētnieku vidū. Jāatzīst, ka līdz šim brīdim netika veikti pētījumi tieši par LGBT kopienai piederīgo krievvalodīgo jauniešu identitāti. Šis darbs ļaus iepazīt jauniešu subjektīvo pieredzi

¹⁰ Lapsa, L., Metuzāls, S., Jančevska, K. (2008–2009). *Mūsu vēsture 1985–2005* (3. izd.). Rīga: Atēna.

¹¹ Mole, R. (2011). Nationality and Sexuality: Homophobic Discourse and the ‘National Treat’ in Contemporary Latvia. *Nations and Nationalism*, 17(3), 540–560. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8129.2010.00476.x>.

¹² Waitt, G. (2005). *Sexual Citizenship in Latvia: Geographies of the Latvian Closet. Social and Cultural Geography*, 6(2), 161–181. <https://doi.org/10.1080/14649360500074618>

¹³ Vērdušs, K., Ozoliņš, J. (2013). Zilās identitātes naratīvs postpadomju Latvijā: sociālie aspekti. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdušs (Red.). *Dzimtes konstruēšana*. Rīga: Avens un partneri. 111.-128.lpp.

¹⁴ Lipša, I. (2016). *Homosexuals and Suppression Mechanisms in the Latvian SSR: The Context of the Soviet Baltic Republics (1960s–1980s)*.

¹⁵ Ruduša, R. (2014). *Forced Underground: Homosexuals in Soviet Latvia*. Rīga: Mansards.

un stāstus, kas ir būtiski, lai saprastu kopējo minoritāšu situāciju Latvijā. Šis pētījums ļaus ielūkoties vienlaikus individuālajā un kolektīvajā pieredzē.

Darba struktūra

Teorētiskā bāze balstīta uz divām daļām: pirmajā tiks aplūkota nacionālā, etniskā, lingvistiskā, seksuālā un homoseksuālā identitāte, kā arī pētījumi par Latvijas krievvalodīgo un LGBT kopienu; otrajā uzmanība tiks pievērsta jauniešiem kā pētījuma grupai, kurā būs apskatīti pētījumi par krievvalodīgiem jauniešiem un jauniešu seksuālo identitāti. Empīriskajā daļā tiks apkopoti tematiskās naratīva analīzes un kvalitatīvās kontentanalīzes rezultāti, tāpat būs pievienots intervijās iegūto datu apkopojums, priekšlikumi esošas problēmas risinājumiem, kā arī padomi pētniekiem, kuri plāno pētīt seksuālo minoritāšu tēmu. Darbanoslēgumā rezultāti būs salīdzināti ar teorētisko pieeju; izdarīti secinājumi; pievienots izmantotās literatūras saraksts un pielikumi.

APZĪMĒJUMU UN TERMINU SARAKSTS

Apzīmējumi

LGBT – akronīms, kas tiek izmantots, apzīmējot lesbietes, gejus, biseksuāļus un transpersonas. Visi šie termini tiek izmantoti, lai aprakstītu personas seksuālo orientāciju vai dzimuma identitāti. Šajā darbā ar terminu “LGBT” tiek apzīmēti visi kopienas pārstāvji, kas nav heteroseksuāļi vai cisdzimtes personas.

LU – Latvijas Universitāte

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

Termini

Aseksuālis – cilvēks, kurš neizjūt seksuālo pievilcību ne pret vienu.

Cisdzimtes personas – personas, kuru dzimtes identitāte vai sociālais dzimums saskan ar viņu bioloģisko dzimumu.

Heteronormativitāte – cilvēku vai institūciju pārliecība, ka heteroseksuālisms ir normāls seksuālisma vai noklusējuma veids, kā cilvēki var identificēties un ka heteroseksualitāte ir pārāka par visām citām seksualitātēm.

Heteroseksuāla privilēģija – privilēģijas, ar kurām saskaras heteroseksuāli cilvēki savas seksuālās orientācijas dēļ.

Homofobija – iracionālas bailes pret homoseksuāliem cilvēkiem.

Kultūras produkti – šajā pētījumā termins “kultūras produkti” tiks izmantots, lai apzīmētu filmas, televīzijas šovus, dziesmas, kultūras pasākumus un vietas; sabiedrībā pazīstamus cilvēkus un viņu mākslas darbus; blogus un sociālajos tīklos publicēto saturu.

Kvīri – termins, ar kuru apzīmē visus indivīdus, kuri nav heteroseksuāļi vai cisdzimtes personas.

Nebinārās personas – ir dzimuma identitāšu spektrs, kas nav vīriešu vai sievietes dzimums. Šāda identitāte var būt vīriešu un sievietes dzimuma kombinācija.

Panseksuālis – cilvēks, kurš izjūt seksuālas tieksmes, romantiskas vai emocionālas jūtas pret visu dzimumu un dzimšu pārstāvjiem.

1. IDENTITĀTE

Termins “identitāte” parasti tiek izmantots, lai aprakstītu pašidentifikācijas procesu, kā arī, lai sniegtu atbildi uz jautājumu “kas es esmu?”. Identitāte vienlaikus ir gan sociāli konstruēta, gan sociāli determinēta: no vienas puses, identitāte ietver sevī vērtības, uzskatus, kultūru, bet no otras – tās veidošanās procesā to ierobežo tradicionālās sabiedrības institūcijas. Atbilde uz jautājumu “kas es esmu?” ir svarīga arī tādēļ, ka tā palīdz indivīdam apzināties savu piederību noteiktai sabiedrības grupai, un tas, savukārt, rada drošības sajūtu.¹⁶ Identitāte attiecas ne tikai uz dzimumu, rasi un etnisko piederību, bet arī uz indivīda sociālo statusu, garīgumu un seksualitāti.¹⁷

Pēc postmodernisma analītiķu viedokļiem, identitātes pēc būtības nekad nav stabilas – tās ir mainīgas un plūstošas, tās sastāv no fragmentiem un procesiem. Identitāte ir cieši saistīta ar diskursa (valodas) jēdzienu, jo gan identitātes struktūra, gan tās veidošanās process ir atkarīgs no ideoloģijām, vērtībām un zināšanām, kas ietilpst diskursā.¹⁸ Kultūras teorētiķis Mišels Fuko (*Michael Foucault*) uzsvēra, ka identitāte ir subjektīva, tāpēc to var nosaukt par “diskursa rezultātu”, savukārt, kritiskā diskursa teorētiķi uzskatīja, ka diskursu var pieskaitīt pie identitātes reprezentācijas formas.¹⁹ Neskatoties uz dažādiem traktējumiem, var secināt, ka diskursa un identitātes savstarpējā sasaiste ir diezgan cieša.

Diskursa elementi un nozīmes, kas konstruē identitāšu pamatu, atkarībā no indivīda un konteksta, atšķiras, tāpēc indivīdam var būt dažādas identitātes, tās var konfliktēt savā starpā un pat pārklāties, tādējādi veidojas sarežģītas identitāšu kombinācijas.²⁰ Piemēram, analizējot indivīda piederības izjūtu, pie šādiem elementiem var pieskaitīt valodu vai kultūru, svarīgi ir arī tas, kādas nozīmes indivīds piešķir visiem šiem elementiem.²¹

Savukārt, citi identitātes pētnieki apgalvo, ka kolektīvai identitātei, piemēram, nacionālai identitātei ir divi komponenti: saturs jeb nozīmes, kuras indivīds piešķir kolektīvajai

---

¹⁶ Erikson, E. H. (1980). *Identity and Life-Cycle*. New York: Norton. P. 109.

¹⁷ Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.

¹⁸ Benwell, B., Stokoe, E. (2010). *Discourse and identity*. Edinburg: Edinburg University Press. P. 314.

¹⁹ Wodak, R., De Cillia, R., Reisigl, M., Liebhart, K. (1999). *The Discursive Construction of National Identity*. Edinburg: Edinburg University Press.

²⁰ Anderson, B. (1983). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.

²¹ E. Kļave, B. Zepa (2012). Modernisma un postmodernisma nacionālisma diskursi nacionālās identitātes skaidrojumā. No: Zepa, B., Bela, B. (Red.). *Identitātes, Kopenas, Diskursi*. Rīga: Latvijas Universitāte. 11 lpp.

identitātei, un atzīšana – tas nozīmē, ka indivīdu grupa vienojas par elementu nozīmēm, kas veido identitāti.²² Šī iemesla dēļ valstiskās piederības diskurss ir saistīts ar to, kā indivīds veido un atzīst nozīmes. Pētniecībā uzmanība tiek pievērsta indivīdu pieredzes stāstu analīzei, lai identificētu noteiktus elementus (piemēram, valodu) un saprast, kādas nozīmes tiek piešķirtas, kā šīs nozīmes mainās; kāpēc tieši šie elementi ir svarīgi, analizējot indivīdu piederības izjūtu.²³

Tajā pašā laikā integrētās identitātes attīstība ir izaicinājums dažādu minoritāšu pārstāvjiem, jo identitātes attīstības procesā tieši minoritātes saskaras ar aizspriedumiem, apspriešanu un diskrimināciju. Pēc teorētiķu viedokļiem, minoritāšu galvenais uzdevums ir ignorēt negatīvus priekšstatus, kas ir saistīti ar viņu identitāti, kā arī izstrādāt stratēģijas, kas palīdzētu viņiem atbilstoši reaģēt uz diskrimināciju un pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē.²⁴ Nākamajās nodaļās tiks aplūkotas dažādas minoritāšu identitātes, ieskaitot etnisko, nacionālo, lingvistisko, seksuālo un homoseksuālo identitāti.

1.1. Etniskā identitāte

Aplūkojot etnisko, nacionālo vai lingvistisko identitāti, vispirms ir svarīgi izzināt, ko nozīmē termins “piederība” – akadēmiskajos darbos to parasti sasaista ar teritoriālo vai grupas dimensiju, piemēram, piederības izjūta savai dzimtenei vai piederība noteiktai kultūrai.²⁵ Piederības jēdzienu izmanto arī sociālā psiholoģijā, piemēram, kopienas piederības teorijā: piederības izjūta apmierina gan emocionālās vajadzības (atzīšana), gan racionālās vajadzības (kopīgas darbības). Piederība grupai rada drošības sajūtu, ļauj identificēt robežas un atšķirības no citām grupām, kā arī palīdz indivīdam pašidentificēties, sajūst viņa ietekmi lēmumu pieņemšanas procesā, spēt pašrealizēties un kontaktēties ar citiem grupas dalībniekiem, veidojot kopīgas atmiņas un emocionālo saikni.²⁶

Piederība kādai etniskai grupai parasti balstās uz kopīgu izcelsmi, valodu, ādas krāsu, teritoriju vai reliģiju. Svarīgi, ka attiecīgā grupa pati piešķir šiem elementiem nozīmi un visi

---

²² Abdelal, R., Herrera, Y., M., Johnston, A.I. McDermott, R. (2009). *Measuring Identity. A guide for social scientists*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 19-20.

²³E. Kļave, B. Zepa (2012). Modernisma un postmodernisma nacionālisma diskursi nacionālās identitātes skaidrojumā. No: Zepa, B., Bela, B. (Red.). *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. 11.lpp.

²⁴ Fassinger, R. E., McCam, S. (1997). *Lesbian Identity Questionnaire. Unpublished instrument*. Maryland: University of Maryland.

²⁵ Breuilly (1993). *Nationalism and the State*. Manchester: Manchester University Press. P. 104

²⁶ McMillan, D. Chavis, D. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23.

šie elementi nav pilnībā obligāti.²⁷ Kopīga valoda un rituāli ir īpaši svarīgi, runājot par etnisko piederību: savstarpējā saprašanās ir fundamentāls priekšnosacījums jebkuras grupas pastāvēšanai, kā arī kopīga izpratne par to, kas ir “pareizi un pieņemami”, kas veido individuālo godu un cieņu.²⁸

Maks Vebers (*Max Weber*) apgalvoja, ka etniskā piederība tikai fasilitē grupas veidošanos, it īpaši politiskā sfērā. No cita skatpunkta skatoties, etniskā grupa primāri ir politiska kopiena, neņemot vērā to, cik mākslīgi tā ir izveidota, tā iedvesmo pārliecību par kopīgu etnisko piederību.²⁹ Pēc Vebera domām, pārliecība par kopīgu izcelsmi ir kopīgas politiskas darbības un kopīgu interešu sekas nevis to rašanās iemesls. Rolands Barts (*Roland Barthes*) savukārt atzīmēja, ka etniskā identitāte tiek ģenerēta, apstiprināta vai pārveidota procesā starp lēmumu pieņemšanu. Viņš aplūko etnisko piederību kā politiskās manevrēšanas jautājumu, individuālo lēmumu pieņemšanas procesa sastāvdaļu un orientāciju uz mērķi.³⁰

Pēc antropologa Tomasa Ēriksena (*Thomas Erikson*) domām, etniskums un nacionālisms ir radniecīgi jēdzieni, tajā pašā laikā etniskums raksturo attiecības starp grupām. Savukārt nacionālismu T. Ēriksens sasaista ar valsts ideoloģiju, kā arī ar nacionālo identitāti un piederību pie valsts.³¹ Salīdzinot ar nacionālo piederību, etniskā piederība ir daudz plašāks fenomēns, savukārt, nacionālai identitātei ir saikne ar politisko programmu, kurā nācija ir augstākās politiskās varas nesēja.³²

Tā kā identitātes postmodernisma kontekstā ir plūstošas³³ un to veido diskursi jeb atvērtas sistēmas, arī etniskā identitāte ir mainīga. Dažādi pētnieki apgalvo, ka etniskā identitāte ir sasaistīta ar mainīgiem stimuliem.³⁴ Būtisku ieguldījumu etnosa pētījumos sniedza sociologs Everets Hudžes (*Everett Hedges*), kurš apgalvoja, ka etniskā grupa neeksistē tikai kultūras atribūtu un valodas dēļ. Tā eksistē, jo cilvēki gan no etniskās grupas, gan cilvēki ārpus grupas apzinās tās eksistenci, viņi runā, uzvedas tādā veidā un izjūt to, ka šāda grupa pastāv.

---

²⁷ Gellner, E. (1983). *Nations and Nationalism*. Oxford: Blackwell. P. 1.

²⁸ Ruane, J., Todd, J. (2004). The roots of intense ethnic conflict may not in fact be ethnic: categories, communities, and path dependence. *Archives Europees de Sociologie*, 45, 209-32.

²⁹ Weber, M. (1978). *Economy and Society*. Berkley: University of California Press.

³⁰ Barth, F. (1994). Enduring and emerging issues in the analysis of ethnicity. In: H. Vermeulen, C. Govers (Eds). *The Anthropology of Ethnicity: Beyond Ethnic Groups and Boundaries*. Amsterdam: Het Spinhuis.

³¹ Erikson, T.H. (2002). *Ethnicity and Nationalism*. London: Pluto Press.

³² Gellner, E. (1983). *Nations and Nationalism*. P. 1.

³³ Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.

³⁴ Chandra, K., Wilkinson, S. (2008). *Measuring the Effect of “Ethnicity”*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing P. 521

Un tas ir iespējams tikai tad, kad eksistē veidi, kas palīdz noteikt, kurš cilvēks pieder grupai, kurš – nē; kad indivīds pats apzinās un saprot, kurai grupai viņš pieder.³⁵

Var rezumēt, ka etniskās piederības terminoloģija vienmēr ir saistīta ar dialektisko saspēli starp atšķirību un līdzību, kā arī etniskās piederības jēdziens fokusējas uz kopīgām nozīmēm un konvencijām, kuras tiek dēvētas par kopīgu kultūru.³⁶ Tiek uzskatīts, ka latviešu nācijas piederību raksturo tādi kritēriji kā “valoda, kultūra un izcelsme, kā arī subjektīvā piederības izjūta”.³⁷ Šajā kontekstā ir būtiski apskatīt tādu terminu kā nacionālā identitāte.

1.2. Nacionālā identitāte

Sociālajās zinātnēs ar jēdzienu “nācija” saprot konstrukt, kas palīdz organizēt sabiedrību un tādējādi veidot iedomātu kopienu, proti, nācijai nav tiešas saiknes ar etniskumu. Tomēr gan nacionālā identitāte, gan etniskā identitāte ir veidojamas un mainīgas identitātes.³⁸ Tajā pašā laikā nacionālā identitāte balstās uz tai piederīgo locekļu pārliecību par kopīgo nāciju, tā satur kopā visu sabiedrību.³⁹

Pastāv trīs faktori, kas ietekmē etnisko un pilsonisko nācijas identitāti: tā ir valoda, kultūru līdzība un kolektīvas emocijas, kas attiecas uz vēsturisko atmiņu. Ņemot vērā to, ka etniskā un pilsoniskā identitāte ir sociāli, vēsturiski un politiski konstruētas, tieši kolektīvā atmiņa ir ierobežojošais faktors, kas ietekmē tālāko konstruēšanas procesu.⁴⁰ Pēc Sesila Laborde (*Cecile Laborde*) viedokļa, pilsoniskās nacionālisma valstīs nacionālā identitāte tiek balstīta uz konstitūcijas principiem, valsts institūcijām un politisko kultūru, savukārt, etniskā nacionālisma valstīs – uz kultūru, valodu un dzīvesveidu.⁴¹

Pēc nacionālisma analītiķu viedokļiem, kopš 90. gadiem nacionālisma naratīvam ir raksturīga fragmentēšanās: nācijas identitāte tagad sastāv no daudzveidīgiem elementiem, nevis no idejām, par kurām vienojas sabiedrība. Šajā kontekstā katram indivīdam ir savs

---

³⁵ Huges, E., C. (1994). *On Work, Race, and the Sociological Imagination*. Chicago: University of Chicago Press.

³⁶ Jenkins, R. (2008). *Rethinking Ethnicity*. 2nd ed. London: Sage Publications. P. 14.

³⁷ Latvijas Republikas ministrija. (2011). No: *Nacionālās identitātes, pilsoniskas sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012-2018)*. Rīga. 5. lpp.

³⁸ Eha la, M. (2014). Etniskās un nacionālās identitātes Baltijas valstīs. No: D.Bāra u.c..(Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds. 34.lpp.

³⁹ Miller, D. (1999). *On Nationality*. Oxford: Clarendon Press.

⁴⁰ Eha la, M. (2014). Etniskās un nacionālās identitātes Baltijas valstīs. No: D.Bāra u.c..(Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 36.lpp.

⁴¹ Laborde, C. (2002). From constitutional to civic patriotism. *British Journal of Political Science*, 32, 591–612.

personīgais naratīvs, līdz ar to arī sava individuālā piederības izjūta.⁴² Piemēram, laika periodā no 2008. līdz 2010. gadam tika veikta Baltijas valstu etnisko grupu aptauja, kurā piedalījās 419 latviešu, 406 krieviski runājoši un 200 Latgales dzīvojošie latvieši.⁴³ Tika noskaidrots, ka attiecībā pret kopīgām kolektīvām emocijām, Latvijā eksistē divas krieviski runājošas kopienas: karstā jeb ar ciešo emocionālo saikni ar savu etnisko grupu un aukstā jeb ar vāju emocionālo saikni.⁴⁴ Jāpiebilst, ka, jo ciešāka ir emocionālā saikne ar savu grupu, jo augstāka varbūtība, ka veidosies negatīvāka attieksme pret ārgrupām,⁴⁵ tāpēc arī krievvalodīgo Latvijas iedzīvotāju attieksme pret latviešu kopienu ir atšķirīga.

Postmodernitātes pētnieku viedoklis ir atšķirīgs: piemēram, pēc Maikla Biliga (*Michael Billig*) domām, ir svarīgi arī cilvēku subjektīvie priekšstati par kopienas vai nācijas kolektīvās identitātes būtību, kā arī kādas zināšanas un kādi elementi izceļ šo kolektīvo identitāti un viņu personīgo identitāti. Tas nozīmē, ka nacionālā identitāte ir viens no diskursa elementiem, kur nācija – ideoloģija, kas tiek veidota un izplatīta ar mediju un valdību palīdzību.⁴⁶ Tas liek secināt, ka postmodernisma laikmetā pastāv ne tikai konservatīvs nacionālisms ar vienotu nācijas stāstu, bet arī sabiedrības daudzveidīgie stāsti. Nacionālo identitāti šajā kontekstā veido vairāki nacionālie diskursi ar raksturīgām vērtībām, pārlicībām, pieredzi un zināšanām. Rezumējot, var teikt, ka nacionālā identitāte ir mainīga un subjektīva, kura globalizācijas laikā eksistē vienlaikus ar citām identitātēm.

Interesanti, ka 2010. gadā veiktās aptaujas dati apliecināja, ka 89% latviešu un tikai 46% krievu piekrīt tam, ka “Latvijas sabiedrības vienotības pamats ir latviešu valoda un kultūra”. Tajā pašā laikā 86% krievu un tikai 52% latviešu piekrita apgalvojumam “man patīk, ka Latvijā dzīvo dažādu tautību cilvēki ar atšķirīgām kultūrām”.⁴⁷ Tas nozīmē, ka Latvijas sabiedrībā vienlaikus pastāv modernismam un postmodernismam raksturīgas vērtības un nacionālās identitātes.

---

⁴² Day, G., Thompson, A. (2004). *Theorizing Nationalism: Debates and Issues in Social Theory*. London: Palgrave Macmillan. P. 240.

⁴³ Ehala, M. (2014). Etniskās un nacionālās identitātes Baltijas valstīs. No D.Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 37.lpp.

⁴⁴ Turpat. 47.lpp.

⁴⁵ Thomas, E.F., McGarty, C., Mavor, K.I. (2009). Aligning identities, emotions, and beliefs to create commitment to sustainable social and political action. *Personality and Social Psychology Review*, 13 (3), 194-218.

⁴⁶ Billig, M. (1995). *Banal Nationalism*. London: Sage Publications. pp. 61-62.

⁴⁷ LU SZF (2010). *Nacionālā identitāte. NI Dimensijas. Vēsturiskā atmiņa*. Izgūts no:

https://www.academia.edu/2271867/Latvija_pārskaits_par_tautas_attīstību_2010_2011_Nacionālā_identitāte_mobilītāte_un_rīcībspēja

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plānā no 2019.-2020. gadam ir minēts, ka “saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam latviešu valodas saglabāšana un attīstīšana ir atzīta par vienu no veidiem, kā stiprināt piederības izjūtu nacionālajai kultūras telpai”. Kā arī plānā tiek akcentēts, ka “pēdējo piecu gadu laikā ir pieaudzis latviešu valodas lietotāju īpatsvars mazākumtautību pārstāvju vidū, visizteiksmīgāk tas redzams jaunākajās vecumgrupās”.⁴⁸ Tas nozīmē, ka valoda ir būtisks nacionālās identitātes elements, kas veido atsevišķu identitāti: lingvistisko identitāti.

1.3. Lingvistiskā identitāte

Tiek uzskatīts, ka tieši valoda ir etniskās identitātes kodols.⁴⁹ Valoda ir svarīgs elements, kas veido etniskuma pamatu, tieši valodas jautājums tiek aktualizēts ar kapitālisma un birokrātijas procesu, izglītības sistēmas un masu mediju palīdzību. Valoda ne tikai nodrošina saskarsmes un komunikācijas iespējas, saglabā etnisko mantojumu (dziesmas, mīklas, lūgšanas, u.c.), bet arī veido etnisko apziņu un zināšanas par pasauli, gudrību.⁵⁰

Pēc teorētiku uzskatiem, nacionālās identitātes cēlonis ir kapitālisms, jo nacionālā kopība pamatojas arī uz vienotu ekonomisku sistēmu. Savukārt Ernests Gelners (*Ernest Gellner*) nosauca valodu par svarīgu elementu, kas palīdz veidot nacionālo identiskumu dinamiski kapitālistiskajā sabiedrībā, kurā ir nepieciešamība pēc labas komunikaīvas sistēmas.⁵¹ Pateicoties šiem faktoriem, valodas sistēma kļūst atvērta un līdz ar to notiek etniskā asimilācija.⁵² Saskaņā ar profesora Bila Aškrofta (*Bill Ashcroft*) viedokli, valodai ir būtiska ietekme uz jautājumu par nacionālo identitāti, it īpaši daudztniskajās sabiedrībās, kā, piemēram, tas ir Latvijā. Viņš savieno valodas veidošanas procesu ar cīņas un konflikta jēdzieniem, jo valoda gan apvieno vienas grupas locekļus, gan sašķeļ sabiedrību vairākās grupās.⁵³

---

⁴⁸ Likumi.lv. (2008). *Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plānu 2019.-2020. gadam*. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/id/300483-par-nacionalas-identitates-pilsoniskas-sabiedribas-un-integrācijas-politikas-īstenošanas-planu-2019-2020-gadam>

⁴⁹ Garcia, O. (2010). Language and Ethnicity. In: Fishman, J., Garcia, O. (eds.). *Language and Ethnic Identity*. Vol. I. Oxford: Oxford University Press. P. 519.

⁵⁰ Fishman, J. (1998). Ethnicity as Being, Doing, and Knowing. In: Hutchinson J., Smith, A. (Ed.) *Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press. P. 64-66.

⁵¹ Геллнер, Э. (1991). *Нация и национализм*. Москва: Прогресс. С.14.

⁵² Wallerstein, I., Balibar, E., (1991). *Race, Nation, Class: Ambiguous Identities*. New York: Verso. pp. 96-100.

⁵³ Ashcroft, B. (2001). *Post-Colonial Transformation*. London: Routledge. pp. 11-13.

Daudzi pētnieki atzina, ka lingvistiskā identitāte ir etniskās identitātes izpausmes veids. Viens no iemesliem ir sociālo sistēmu pielīdzināšana komunikatīvajām sistēmām: etniskās grupas cenšas pielāgoties šim procesam, attīstot savu lingvistisko identitāti.⁵⁴

Jāatzīmē, ka lingvistiskās identitātes jēdziens ir cieši saistīts arī ar sociālās identitātes jēdzienu: indivīda piederībai pie sociālajām grupām ir dažādas liecības, tās ir iespējams sakārtot noteiktā hierarhijā. Sociālā identitāte ir cieši saistīta ar indivīda vajadzībām pēc solidaritātes ar noteiktām sabiedrības grupām⁵⁵; savukārt tās atkarību no sociālā konteksta sauc par “identitātes hierarhiju”.⁵⁶

Interesanti, ka konfliktu vai paaugstinātās spriedzes gadījumos, cilvēki tiecas meklēt atbalstu pie tām grupām, ar kurām izjūt solidaritāti. Ja identitātes hierarhijā etniskā vai lingvistiskā identitāte ir novietota augstāk par nacionālo identitāti, tad indivīds visdrīzāk uzticēsies savai etniskajai grupai nekā pievērsīsies sociālajai solidaritātei un vispārpiļsoniskām vērtībām.⁵⁷ Latvijas pētnieki uzsver, ka lingvistiskās hierarhijas un lingvistiskās identitātes joprojām ir aktuālā problēma valstī, kurā pastāv tikai viena oficiāla valsts valoda.⁵⁸

1.3.1. Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju identitāte

Mūsdienu Latvija nekad nav bijusi monoetniska, tas ir cieši saistīts ar vēsturisko pagātņi. Arī dažādu nacionālo minoritāšu konfliktu pamatā ir vēsturiskie notikumi: gan pieņemtie likumi par pilsoņu statusu, gan par latviešu valodu kā valsts valodu. Pēc padomju laikiem latviešu valodas zināšanas minoritāšu vidū bija tikai 9-22%, kā arī rusifikācija izraisīja negatīvo attieksmi pret latviešu valodu.⁵⁹ Tas kļuva par iemeslu jaunu izglītības programmu izveidošanai, kā arī latviešu valodas popularizēšanai; savukārt 2005. gadā Latvija apstiprināja EP Vispārējo nacionālo minoritāšu aizsardzības konvenciju, kas nozīmē tiesības uz brīvu savas minoritātes valodas lietošanu sabiedrībā un saskarsmē ar citiem.⁶⁰

Vēl 2005. gadā politologi dēvēja Latvijas politisko modeli par etnonacionālismu – tas nozīmē, ka priekšroka tiek dota titulnācijas politiskām interesēm, tiek saglabātas demokrātijas vērtības, kā arī minoritātēm ir iespēja saglabāt savu kultūru, bet politiskajā jomā tam ir

⁵⁴ Habermas, J. (1984). *Theory of Communicative Action*. Boston: Beacon Press. P. 86 – 95.

⁵⁵ Turpat.

⁵⁶ Sekhon, N. (2008). Equality and Identity Hierarchy. *NYU Journal of Law & Liberty* (Vol. 3). P. 349

⁵⁷ Habermas, J. (1984). *Theory of Communicative Action*. pp. 86 – 95.

⁵⁸ Kļave, E. (2011). Latvijas valodas kopienu diskursīvais konflikts etnopolitikas laukā. No: *Latvijas Universitātes Raksti*, 769. sēj. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 6.-7. lpp.

⁵⁹ Apine, I., Volkovs, V. (2007). *Latvijas krievu identitāte: vēsturisks un socioloģisks apcerējums*. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts. 83.lpp

⁶⁰ Likumi.lv (2005). *Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību*. Rīga: Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1282>

“objekta” loma.⁶¹ Šādu demokrātijas modeli nebija iespējams dēvēt par pilnīgu demokrātiju, tai bija nepieciešamas pilsoniskās un plurālisma vērtības – līdzsvars un kompromiss.

Pētījumi par krieviem Latvijā atklāj, ka etniskās minoritātes identitāte balstās uz lingvistiskās identitātes, kur valoda ir galvenais identitātes struktūras elements.⁶² Runājot par Latvijas krievu etnisko identitāti, svarīgi pieminēt arī tādus vienojošus elementus kā pareizticība un vecticībnieku reliģiskās tradīcijas. Jāpiebilst, ka Latvijas krievu identitāte sastāv ne tikai no etniskās, bet arī no nacionālās identitātes – tajā ietilpst gan tiesības, gan politiskie, gan cita veida faktori.⁶³ Latvijā krievu identitāte īstenojas ne tikai privātajā dzīvē, bet arī publiskajā telpā: joprojām pastāv politiskas partijas, mediji, apvienības, kas komunicē krievu valodā. Ar šo elementu palīdzību tiek pastiprināta krievu lingvistiskā identitāte.⁶⁴ Eksperti jautājumu par krievu identitāti uzskata par ļoti sarežģītu, jo identitātes tēma vienmēr skar indivīda pašapziņas procesu – kā indivīds apzinās savu piederību sabiedrības daļai.⁶⁵ Jāatzīmē, ka Latvijā lingvistiskā identitāte ir svarīga ne tikai etniskās grupas piederošajiem, bet arī visiem tiem, kam krievu valoda ir dzimtā valoda, jo ar tās palīdzību norisinās komunikācija ģimenē, draugu lokā un sociālajā dzīvē.

Teorētiski dēvē krievvalodīgo un krievu iedzīvotāju lingvistisko identitāti par fragmentu no pilsoniskās identitātes, kas ir neatkarīga no etniskās izcelsmes.⁶⁶ Pētījumos par pilsonisko identitāti tika noskaidrots, ka respondentu viedokļi parasti ietver sevī attieksmes pret Latviju un Krieviju, tajā pašā laikā eksistē teritoriālais un valstiskais patriotisms, bet Latvijas krieviem vairāk ir raksturīgs pirmais.⁶⁷

Pētījumā par Latvijas krievvalodīgo iedzīvotāju pilsonisko piederību, kas ir veikts no 2010. līdz 2012. gadam, tika atklāts, ka lingvistiski šī piederība izpaužas intervijās, kad respondenti maina identifikāciju no vienskaitļa uz daudzskaitli: no “man” uz “mēs”.⁶⁸ Jāpiebilst, ka aptaujātie uzsvēra savas kultūras identitātes duālo raksturu: viņiem vienlīdzīgi nozīmīga ir gan piederība Latvijai, gan saikne ar Krieviju – krievu valoda, kultūra un teritorija,

---

⁶¹ Diatchkova, S. (2005). Ethnic democracy in Latvia. In: Smooha S, Jarve P (Eds.), *The fate of ethnic democracy in post-communist Europe*. pp. 81–114.

⁶² Volkovs, V. (2007). Krievu minoritātes kolektīvā identitāte Latvijas Republikā. No: Apine, I., Volkovs, V. (Red.). *Latvijas krievu identitāte: vēsturisks un socioloģisks apcerējums*. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts. 109. lpp.

⁶³ Turpat. 112.lpp.

⁶⁴ Turpat. 134.lpp.

⁶⁵ Turpat. 127.lpp.

⁶⁶ Turpat. 98.lpp.

⁶⁷ Turpat. 137.lpp.

⁶⁸ Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No: D.Bāra u.c.(Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 64.lpp

kas sākotnēji piederēja slāvu tautai.⁶⁹ Interesanti, ka “krievu piederību Latvijai palīdz stiprināt vārds “латвиец” kuru lietošana latviešu valodā (“latvijietis”) netiek praktizēta.”⁷⁰

Pētījuma autori, izmantojot kritisko diskursa analīzi, konstatēja, ka latvieši un krievi nacionālās identitātes interpretācijā izmanto “konstruējošo, leģitimizējošo, pretestības, destruktīvo un pārveidojošo stratēģiju”.⁷¹ Šīs stratēģijas bija daļēji iedvesmotas no austriešu pētnieku identificētajiem stratēģiju tipiem.⁷² Latvijas pētnieces piedāvā šo stratēģiju aprakstu:

1. Konstruējošā stratēģija tiek izmantota, lai apzīmētu iekšējo grupu, paustu piederību, nostiprinātu grupas identitāti un tajā pašā laikā distancētos no citām grupām. Kā arī var nodalīt tādu apakšstratēģiju kā pretnostatīšanu, kas indivīdam ir stipri polarizēts viedoklis – pozitīva nostāja pret savu grupu un negatīva- pret citiem.⁷³

2. Leģitimizēšanas stratēģijas pamatā ir identitātes uzturēšana un atbalstīšana; grupas sociālā atzīšana, kā arī valsts īstenotās politikas uzsvēršana.

3. Pārveidojošā stratēģija tiek izmantota, lai transformētu nacionālās identitātes vērtību nozīmes.

4. Destruktīvā stratēģija ir saistīta ar destruktīvo kritiku, kad indivīds kritizē veco modeli, nepiedāvājot jaunu ideju.⁷⁴

Piemēram, latvieši izmanto konstruējošo stratēģiju, lai akcentētu savu kultūru un valodu, bet krievi – savas kultūras unikalitāti, jo tā veidojas latviešu un krievu kultūrvides mijiedarbības rezultātā. Savukārt pretestības stratēģija intervijās tika izmantota tikai tad, kad respondenti, pirmkārt, akcentēja savas kultūras unikalitāti, otrkārt, interpretēja minoritātes attiecības ar majoritāti, proti, parādījās apdraudētās minoritātes diskurss.⁷⁵ Jāpiebilst, ka krievi

---

⁶⁹ Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No D. Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 67.lpp.

⁷⁰ Turpat. 68.lpp.

⁷¹ Turpat. 76.lpp.

⁷² Wodak, R. (1999). Critical discourse analysis at the end of the 20th century. *Research on Language and Social Interaction*, Vol. 32 (1&2), 33-35.

⁷³ Dijk, T.A. (2000). The principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society*. Vol. 4 (2). London: Sage. pp. 249-283.

⁷⁴ Wodak, R. (1999). Critical discourse analysis at the end of the 20th century. *Research on Language and Social Interaction*, Vol. 32 (1&2), 33-35.

⁷⁵ Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No: D.Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 76.lpp

savas identitātes pamatus meklē atšķirībā no citiem krieviem, it īpaši ar tiem, kuri dzīvo Krievijā, un tas, cik ilgi indivīds dzīvo Latvijā, ir viena no svarīgākām identitātes pazīmēm.⁷⁶

Rezumējot, var teikt, ka Latvijas krievu identitātē savijas gan iedzimtie, gan sociāli konstruētie elementi; tajā ir gan dažādu elementu struktūra, gan vairāku identitāšu hierarhija; tajā ietilpst gan krievu tautas, gan Latvijas tautas identitātes iezīmes. Jāatzīmē, etniskā identitāte ir viena no vairākām indivīda identitātēm. Nākamajā nodaļā tiks apskatītas citas identitātes, kas veido svarīgu daļu no identitāšu struktūras: seksuālā identitāte un homoseksuālā identitāte.

1.4. Seksuālā identitāte

Seksuālā identitāte tiek uzskatīta par seksualitātes komponentu. Etels Parsons (*Ethel Parson*) apraksta seksuālo identitāti kā individualizētu, subjektīvu vēlmju un seksuālā uzbudinājuma pieredzi, kā arī uzvedību un fantāzijas, kas to stimulē.⁷⁷ Citi pētnieki papildināja šo definīciju, uzsverot, ka seksuālās identitātes attīstība ir process, kurā indivīds, neatkarīgi no seksuālās orientācijas, konceptualizē un risina problēmas saistībā ar savu seksualitāti, dzimuma lomām un vērtību sistēmu.⁷⁸

Seksualitātes pētījumi aizsākās ar Zigmunda Freida (*Zigmund Freud*) darbiem 20. gadsimta sākumā, tālāk tiek pētīta seksualitātes psiholoģija, antropoloģija, seksuālā uzvedība, seksuālie traucējumi, dzimtes diferenciācija, bet gadsimta beigās – arī HIV problemātika.⁷⁹ Freids izveidoja tādus nozīmīgus jēdzienus kā seksuālā enerģija, libido, erogēnās zonas, psihoseksuālās attīstības stadijas.⁸⁰ Šodien seksualitāte tiek pētīta no dažādām perspektīvām: sociobioloģiskās, evolucionārās, psihoanalītiskās, kognitīvās, un mācīšanās teorijas.⁸¹

Pagājušajā gadsimtā pētniecības jomā seksualitāte tika saistīta galvenokārt ar cilvēka bioloģiju, tomēr pēc 70. gadiem, Mišela Fuko (*Michel Foucault*) un Džefrija Vīksa (*Jeffrey Weeks*) darbi mainīja pētnieku fokusu no bioloģiskās perspektīvas uz vēsturisko un sociālo.⁸²

---

⁷⁶ Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No: D. Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 56.lpp.

⁷⁷ Parson, E. S. (1985). Female sexual identity: The impact of a adolescent experience. In: Z. DeFries, R. C. Freidman, R. Corn (Eds). *Sexuality: New perspectives*. Westport, CT: Greenwood.

⁷⁸ Masters, W. H., Johnson, V. E., Kolodny, R. C. (1994). *Heterosexuality*. New York: HarperCollins.

⁷⁹ Hyde., J. S., DeLamater, J.D. (2000). *Understanding Human Sexuality*. 7th ed. New York: McGraw-Hill Education. P.8

⁸⁰ Freud, S. (1943). A general introduction to psychoanalysis. NY: Garden City Publishing.

⁸¹ Hyde., J. S., DeLamater, J.D. (2000). *Understanding Human Sexuality*. 7th ed. New York: McGraw-Hill Education. P.32.

⁸² Lipša, I. (2014). *Seksuālā identitāte un Sociālā kontrole Latvijā, 1914-1939*. 24.lpp.

Seksuālā identitāte ir viena no indivīda seksualitātes sastāvdaļām; savukārt tās pamats ir seksuālā orientācija.⁸³

Tā kā identitāte tiek biežāk apspriesta kultūras kontekstā, bet retāk bioloģijas vai psiholoģijas kontekstos, seksuālā identitāte parasti tiek uzskatīta par kultūras fenomenu. Viena no kategorijām, kas attiecas uz seksuālām vēlmēm, ir parametri “heteroseksuālais” un “homoseksuālais” indivīds.

Šodien eksistē ļoti daudz termina “seksualitāte” skaidrojumu. Piemēram, Aira Reisa (*Ira Reiss*) piedāvāja seksualitātes teoriju; definēja to kā “erotiska rakstura reakcijas, kurus konstruē sabiedrības kultūras scenāriji”. Jāatzīmē, ka visās kultūrās seksualitātes jēdziens ir svarīgs, pat tajās kultūrās, kas ir seksuāli represīvas, seksualitāte ir nozīmīgs fenomens, kuru ir jākontrolē. No Reisa perspektīvas, seksualitātei ir svarīga nozīme divu iemeslu dēļ: pirmkārt, seksualitāte ir saistīta ar fizisko baudu, un, otrkārt, seksualitāte ir saistīta ar indivīda sevis izpaušmi, ne tikai ķermenisko, bet arī intīmo mijiedarbību, domām un jūtām.⁸⁴

Saskaņā ar Reisa teoriju, seksualitāte ir saistīta arī ar trīs nozīmīgām jomām: radniecības sistēmu, varas struktūru un sabiedrības ideoloģiju. Pirmkārt, seksualitāte ir reprodukcijas avots, tā vienmēr saistīta ar radniecību, kura ir sabiedrības pamats. Otrkārt, seksualitāte ļauj noteikt un stiprināt varas pozīcijas: viena indivīda spēju ietekmēt otru, kā arī spēju sasniegt mērķus. Piemēram, heteroseksuālo pāru attiecībās vīriešiem tradicionāli pieder dominējošā joma. Treškārt, seksualitāte ir cieši saistīta ar kultūras ideoloģiju jeb fundamentāliem pieņēmumiem par cilvēka dabu. Sabiedrība definē, kuras seksuālās prakses ir sociāli pieņemamas, bet kuras – nav.⁸⁵

Jāatzīmē, ka seksualitātes un nācības jēdzieni ir cieši saistīti savā starpā: nacionālie ideāli bieži vien atspoguļo arī hegemoniskās seksualitātes ideālus un translē vērtības, kas ir raksturīgas dominējošai kultūrai, tajā ietilpst arī dzimtes lomas un laulību regulējums.⁸⁶ Piemēram, nacionālajā diskursā heteroseksuālitāte ir reprodiktīvā seksualitāte, tā atbalsta un uztur nukleāras ģimenes (tēvs, māte, bērni) un laulību konceptu; savukārt homoseksualitāte

---

⁸³ Kimberly, T. (2006). Transgendering. Challenging the “normal”. In: Seidman, Steven, Fisher, Nancy, Meeks, Chet (Eds.). *Handbook of the New Sexuality Studies*. London: Routledge. pp. 174-175.

⁸⁴ Reiss, I. (1986). *Journey into Sexuality: An Exploratory Voyage*. 1st ed. New York: Pearson College Div.

⁸⁵ Turpat.

⁸⁶ Nira, Y.,D. (1997). *Gender & Nation*. London: Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.

bieži tiek aplūkots kā drauds ģimenei un tāpēc arī visai nācijai.⁸⁷ Nākamajā nodaļā ir sniegts padziļināts ieskats seksualitātes un nacionālisma attiecībās.

1.4.1. Seksualitāte un nacionālisms

No akadēmiskās perspektīvas, gan nacionalitāte, gan seksualitāte ir sociālie konstrukti. Lai gan eksistē viedokļi, ka tautas ir organiskās kopienas ar kopīgo izcelsmi; seksualitāte ir iedzimta, tomēr tām piešķirtās nozīmes veido tādas institūcijas kā ģimene, baznīca, medicīnas iestādes.⁸⁸ Šīs institūcijas ražo ideoloģijas, nosaka sabiedrības normas un orientierus attiecībā uz pieņemamo uzvedību.⁸⁹

Latvijai ir raksturīgs modernitātes nacionālisma koncepts, jo politiskajā diskursā dominē kultūras un sociālie faktori: vienotību sabiedrībā veido latviešu valoda un kopīga vēsture. Respektīvi, Latvijā kā galvenie nācijas elementi tiek akcentēti viena etniskā kultūra un valoda. Tajā pašā laikā Latvijas politiskajā diskursā parādās arī postmodernitātei raksturīgas vērtības: multikulturālā vide, tolerance pret atšķirīgo, atvērta sabiedrība un dažādu kultūru līdzpastāvēšana. Šajā kontekstā nacionālo identitāti veido arī mainīgas, plūstošas daudzveidīgo elementu nozīmes un hibrīdu nacionālās identitātes, kas nav tiešā veidā saistītas ar etnonacionālisma diskursu.⁹⁰

Seksualitātes un nacionālisma savstarpējās attiecības ir svarīgas arī tāpēc, ka tās skar mūsdienu aktuālo problēmu – homofobiju jeb iracionālas bailes pret homoseksuāliem cilvēkiem. Pētnieks Rihards Mols (*Richard Mole*) savā rakstā “*Nationality and sexuality: homophobic discourse and the ‘national threat’ in contemporary Latvia*” izskaidro, kādi ar homofobiju saistītie diskursi eksistē Latvijā, kādi ir to vēsturiskie iemesli.

Pēc pētnieka viedokļa, nacionālistiskās ideoloģijas, kas ir radušās deviņpadsmitā gadsimta sākumā Eiropā, bija saistītas ar nacionālās buržuāzijas mēģinājumiem izveidot kolektīvi nacionālo tēlu. Šis tēls ietver sevī idejas par darba dalījumu atbilstoši dzimumam, seksuālo orientāciju un etnisko piederību.⁹¹ Tādējādi heteroseksualitāte kļuva par dominējošo normu; savukārt geju eksistence traucēja “vīrieša lomas izpildei”, kas ir nepieciešama nācijas

---

⁸⁷ Valenius, J. (2004). Undressing the Maid. Gender, Sexuality, and the Body in the Construction of the Finnish Nation. *Slavonic and East European Review*, 85(2). P. 48.

⁸⁸ Schluter, D. P. (2002). *Gay Life in the Former USSR: Fraternity Without Community*. London: Routledge.

⁸⁹ Stulhofer, A. and Sandfort, T. (2005). *Sexuality and Gender in Post-Communist Eastern Europe and Russia*. New York: Ha worth Press.

⁹⁰ E. Kļave, B. Zepa (2012). Modernisma un postmodernisma nacionālisma diskursi na cionālās identitātes skaidrojumā. No: Zepa, B., Bela, B. (Red.). *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. 19.lpp.

⁹¹ Charles, N., Hintjens, H. (1998). *Gender, Ethnicity and Political Ideologies*. London: Routledge.

veidošanai un tās aizsardzībai.⁹² Tādējādi homoseksualitātes būtība izjauc patriarhālo kārtību, kas ir centrālā ideja nacionālā diskursa lielākajā daļā, turklāt nespēja radīt pēcnācējus šādās attiecībās tiek pasniegta kā drauds nācijas turpmākai pastāvēšanai.⁹³

Komunistiskie režīmi ir naidīgi pret seksualitāti, jo to mērķis ir nodrošināt absolūtu kontroli pār personību caur deindividualizāciju un personīgās neatkarības iznīcināšanu. Tādējādi valsts sankcionētā homofobija kļuva par sabiedrības etalonu un nekad netika apstrīdēta komunistiskā perioda laikā.⁹⁴ Arī sociālisma sabrukums Centrālajā un Austrumu Eiropā veicināja homofobijas izplatīšanos, galvenie iemesli bija iedzīvotāju skaita samazināšanās, vēlme pēc stabilitātes, retradicionalizācija un “atgriešanās pie normālas dzīves”.⁹⁵

Vēl viena no populārākajām stratēģijām bija denormalizēt seksuālās prakses, kas tiešā veidā nav saistītas ar reproduktīvo funkciju, respektīvi, bērnu dzemdēšanu. Šādā kontekstā jebkāda veida daudzveidība tika rāmēta kā apdraudoša, arī homoseksualitāte bija reprezentēta kā drauds stabilitātei; savukārt tradicionālās dzimtes lomas tika uzskatītas par absolūtām normām, kas palīdzēja palielināt drošības sajūtu pasaulē, kas strauji mainās.⁹⁶

Ne tikai komunistiskā pagātne, bet arī Eiropas nākotne tika pasniegta kā drauds Latvijas vērtībām un tradīcijām – kopš 1990. gadiem Eiropas Savienība tika kritizēta par to, ka apdraud Latvijas ģimeņu dzīvesveidu, atbalstot geju politiskās tiesības.⁹⁷ Mols uzskata, ka publiskajā diskursā ir uzsvērti tieši etniskā izcelsme jeb latviskums, bet pretstatā tam ir novietota homoseksualitāte, kas veicina apdraudētības sajūtu sabiedrībā.⁹⁸ Latvijas kultūrvēsturiskajā kontekstā jebkas, kas tika uzskatīts par “netradicionālo” un līdz ar to “nenormālo”, tika uzskatīts ne tikai par svešu, bet arī par draudu latviešu nācijas tālākai pastāvēšanai. Rezultātā

---

⁹² Nagel, J. (1998). Masculinity and nationalism: gender and sexuality in the making of nations. *Ethnic and Racial Studies* 21, 2. P. 245.

⁹³ Rivkin-Fish, M. (2006). From “demographic crisis” to “dying nation” – the politics of language and reproduction in Russia. In: H. Goscilo and A. Lanoux (Eds.). *Gender and National Identity in Twentieth-Century Russian Culture*. P.153.

⁹⁴ Kon, I. S. (1999). Sexuality and politics in Russia, 1700–2000. In: F. X. Ederet et al. (Eds.). *Sexual Cultures in Europe. National Histories*. Manchester: Manchester University Press.

⁹⁵ Mole, R. (2011). Nationality and sexuality: homophobic discourse and the ‘national threat’ in contemporary Latvia. *Nations and Nationalism*, 17(3), 540–560.

⁹⁶ Inglehart, R. and Baker, W. E. (2000). Modernization, cultural change, and the persistence of traditional values’, *American Sociological Review* 65, 1: 19–51

⁹⁷ Mole, R. (2011). Nationality and sexuality: homophobic discourse and the ‘national threat’ in contemporary Latvia. *Nations and Nationalism*, 17(3). P.546.

⁹⁸ Turpat. pp. 540-560.

politiskās partijas Latvijā centās “heteroseksualizēt” nāciju un pasniegt homoseksualitāti kā “nelatvisku” (*un-Latvian*).⁹⁹

Piemēram, 2007. gadā lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un viņu draugu apvienība Latvijā “Mozaīka” publicēja rakstu “Homofobiskā runa Latvijā: Politiku monitorings”, kurā tika analizēti homofobiskie izteikumi un naida runa politiķu citātos. Visbiežāk izmantotie pamatojumi homofobiskiem izteikumiem ir ģimenes vērtības, morāle, sazvērestības teorijas, slimība un kristiešu principi. Nacionālisms šajā sarakstā ieņēma astoto vietu, bet tomēr regulāri parādās politiķu runās un autori atzīmē, ka “saistības noteikšanai starp nacionālismu un citām tematiskajām kategorijām būs nepieciešama papildus analīze.”¹⁰⁰. Piemēram, 2006. gadā Saeimas deputāte Ināra Ostrovska pauda šādu viedokli: “Jebkurš var iet kopā ar sociālistiem, komunistiem, Briseli, Kremli, ANO, homoseksuālistiem, Sorosu, ārzemniekiem un atbalstīt to vērtības. Es izvēlos Latviju, Latgali, kristīgo ticību, mūsu tradīcijas un morāli.”¹⁰¹

Pētījuma dati liecina, ka izteikumos tika konstatēti aicinājumi saglabāt valstiskumu un “latviskumu”, pasargāt nācijas viendabīgumu, tajā pašā laikā “izslēdzot no sabiedrības gejus un lesbietes”.¹⁰² Šādi izteikumi visbiežāk tiek izmantoti kopā ar argumentiem, kas ir saistīti ar kristietību, morāli un demogrāfisko krīzi. Nobeigumā autori uzdeva jautājumus pārdomām, un viens no tiem skan šādi: “Līdz kādai pakāpei nacionālistu argumenti pret gejiem un lesbietēm ir saistīti ar līdzīgiem argumentiem pret citām minoritātēm – etniskām, rasu vai reliģiskām?”¹⁰³, kas arī pēc 15 gadiem paliks aktuāls, ņemot vērā situāciju Latvijā šodien.

Tādējādi var izdarīt secinājumu, ka nacionālisma un seksualitātes diskursi Latvijas kontekstā ir savstarpēji saistīti. Kā jau tika minēts, nācijas vērtības tiek pretnostatītas homoseksuālajai identitātei. Nākamā nodaļa ir veltīta homoseksuālās identitātes būtībai un problemātikai mūsdienu kontekstā.

1.4.2. Homoseksuālā identitāte

Homoseksualitāte no bioloģiskā skatpunkta tika pētīta kopš 20. gadsimta 60. gadiem, piemēram, tika analizēta hormonu ietekme uz seksuālo orientāciju. Savukārt homoseksuālo identitāti kā sociālo konceptu pētīja Zigmunds Freids (*Sigmund Freud*), Evelina Hukera

---

⁹⁹ Waitt, G. (2005). Sexual citizenship in Latvia: geographies of the Latvian closet. *Social and Cultural Geography* 6. P. 177.

¹⁰⁰ Mozaīka (2007). *Homofobiskā runa Latvijā: Politiku monitorings*. 10.lpp

¹⁰¹ Neatkarīgā Rīta Avīze (20.07.06). *Viedoklis*. 2.lpp.

¹⁰² Mozaīka (2007). *Homofobiskā runa Latvijā: Politiku monitorings* 19.lpp

¹⁰³ Turpat. 40.lpp.

(Evelyn Hooker), Alfreds Kinsi (Alfred Kinsey), Karls Ulrihs (Karl Heinrich Ulrichs), kuri pievērsās tādām tēmām kā homoseksuālo cilvēku psihe, identitātes konstruēšana un kognitīvie procesi.¹⁰⁴

Runājot par homoseksuālās identitātes pētniecību, jāpiemin divi svarīgi jēdzieni: LGBT kopiena un kvīru teorija. *LGBTQ+* ir akronīms, kas tiek izmantots, apzīmējot lesbietes, gejus, biseksuāļus un transpersonas. Visi šie termini tiek izmantoti, lai aprakstītu personas seksuālo orientāciju vai dzimuma identitāti.¹⁰⁵ Šajā darbā ar LGBT ir domāti visi kopienas pārstāvji, kas nav heteroseksuāļi vai cisdzimtes personas.

Akadēmiskajā vidē pastāv kopējs termins “kvīru teorija” (*queer theory*), ar kuru apzīmē visus indivīdus, kuri nav heteroseksuāļi. Vārds “kvīrs” bieži tiek izmantots kā saīsinājums un iekļaujošs termins.¹⁰⁶ Kvīru teorijas uzmanības centrā ir dzimtes un seksuālo identitāšu un to kategorizāciju konstruēšana. Saskaņā ar kvīru teoriju, seksualitāte ir fluīda, nav stabila un vienota.¹⁰⁷ Jāpiebilst, ka kvīru teorija apšaubā klasifikāciju “dzimte” un “bioloģiskais dzimums” savstarpējo saikni un savstarpējo atkarību. Raugoties no šīs perspektīvas, heteroseksualitāte un homoseksualitāte ir binārie sociālie konstrukti, kuru nozīme atklājās tikai noteiktos vēsturiskos brīžos.¹⁰⁸ Šādos pētījumos akcents ir likts uz varas un diskursa pozīcijām, kuras atbalsta ideju, ka šāda bināra opozīcija pastāv.¹⁰⁹

Franču poststrukturālista Mišela Fuko (*Michel Foucault*) grāmatu “*A History of Sexuality*” pētniecības jomā dēvē par sava veida kvīru teorijas katalizatoru, jo šajā darbā viņš piedāvāja vispārējo seksualitātes konstruēšanas diskursīvo modeli.¹¹⁰ Fuko pirmais piedāvāja aplūkot seksualitāti ne tikai medicīnas un bioloģijas kontekstā, bet arī baudas un identitātes kontekstā. Viņš apgalvo, ka, kad indivīds pieņem diskursu un tā apzīmējumus (piemēram, homoseksualitātes apzīmējums), tad šis indivīds meklē citus indivīdus, kuri izmanto līdzīgu apzīmējumu. Šo diskursu Fuko nosauca par “reversīvo diskursu” (*reverse discourse*), un šajā

---

¹⁰⁴ Lipša, I. (2017). *LGBTI vēsture Latvijā pēdējos 100 gados*.

¹⁰⁵ The Center. (2021). *WHAT IS LGBTQ?* Retrieved from: <https://gaycenter.org/about/lgbtq/>

¹⁰⁶ Goldman, R. (1996). Who is that queer queer? Exploring norms around sexuality, race, and class in queer theory. In: Eliason, M., Cullen, J., Beemyn, B. (Eds.). *Queer studies: A lesbian, gay, bisexual, and transgender anthology*, *Queer studies: A lesbian, gay, bisexual, and transgender anthology*. pp. 169–182.

¹⁰⁷ Gamson, J. (1995). Must identity movements self-destruct? A queer dilemma. *Social Problems*, 42(2), 390–407.

¹⁰⁸ Seidman, S. (1994). Queer-ing sociology, sociologizing queer theory: An introduction. *Sociological Theory*, 12(2), 166–177.

¹⁰⁹ Henderson, L. (2003). Queer theory, new millennium. *Journal of Homosexuality*, 45(2/3/4), 375–379.

¹¹⁰ Spargo, T. (1999). *Foucault and queer theory*. New York: Icon Books.

diskursā homoseksuālie cilvēki var apzīmēt (*to label*) sevi paši, izmantojot “iznākšana no skapja” retorikas spēku.¹¹¹

Ilan Meijers (*Ilan Meyer*) identificēja piecus procesus, kas ir saistīti ar minoritāšu stresu (*minority stress*), ar kurām saskarās homoseksuāli cilvēki:

1. indivīds apzinās, ka sabiedrībā pastāv diskriminācija un aizspriedumi;
2. indivīds sagaida, ka viņš pats saskarsies ar aizspriedumiem un diskrimināciju;
3. indivīds pārņem negatīvas attieksmes pret LGBT personām;
4. indivīds slēpj savu homoseksuālo identitāti;

5. parādās faktori, kas novērš stresa ietekmi, kā arī palielina saikni starp indivīdu un LGBT kopienu.

To, cik lielā mērā šis stress ietekmē indivīdus, nosaka gan negatīvā, gan pozitīvā procesa mijiedarbība, tādējādi LGBT identitāte var būt stresa izraisītājs. Mazinot negatīvā procesa ietekmi un pārvarēt identitātes krīzi, var palīdzēt noteiktu prasmju attīstīšana un sociālais atbalsts.¹¹² Lai arī savas homoseksuālās identitātes atklāšana ir riskanta, pētījumi rāda, ka tā var palielināt izturību un sniegt pozitīvus rezultātus veselībai,¹¹³ kā arī tā var palielināt iespēju saņemt sociālo atbalstu no citiem LGBT kopienas dalībniekiem, tādējādi palielinot kopības izjūtu.¹¹⁴ Jāatzīmē, ka seksuālās orientācijas atklāšana ir viens no svarīgākajiem homoseksuālās identitātes veidošanas posmiem.

1.4.2.1. Homoseksuālās identitātes veidošanas posmi

Izpratne par homoseksuālās identitātes veidošanas procesu ir nepieciešama, gan lai iegūtu ieskatu cilvēku dzīvēs, gan lai saprastu problēmu cēloņus, ar kuriem saskarās visi LGBT kopienas dalībnieki. Šo procesu var sasaistīt ar tādiem būtiskiem terminiem kā “iekšējie aizspriedumi pret homoseksualitāti”, “stigmatas pārvarēšana”, “savas homoseksualitātes atklāšana”.

---

¹¹¹ Foucault, M. (1978). *The history of sexuality. (Vol. 1)*. New York: Vintage Books.

¹¹² Meyer, Ilan H. (2015). Resilience in the Study of Minority Stress and Health of Sexual and Gender Minorities. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity* 2 (3), 209–13. doi:10.1037/sgd0000132

¹¹³ National Resource Center on LGBT Aging (NRC). (2016). *Inclusive Questions for Older Adults: A Practical Guide to Collecting Data on Sexual Orientation and Gender Identity*. Retrieved from: https://lgbtagingcenter.org/resources/pdfs/Sage_CollDataGuidebook2016.pdf

¹¹⁴ Zeininger, K., Holtzman, M., Kraus, R. (2017). The Reciprocal Relationship between Religious Beliefs and Acceptance of One's Gay or Lesbian Family Member. *Sociological Spectrum* 37 (5), 282–98. doi: 10.1080/02732173.2017.1348279.

Vairākums homoseksuālo cilvēku piedzīvo kognitīvās disonanses periodu, pirms pieņem faktu, ka viņš ir homoseksuāls. Tad indivīds nonāk pie jauna identitātes veidošanas posma: pirmā daļa ir saistīta ar iekšējiem psiholoģiskiem procesiem; savukārt otrā – ar ārējiem procesiem, sabiedrību, kultūru.

1979. gadā tika izstrādāts modelis, kas izskaidro homoseksuālās identitātes veidošanas posmus:

1. Identitātes apšaubīšana – indivīds apšaubā savu heteroseksuālo orientāciju, savas emocijas, fiziskās reakcijas un citas pieredzes (*identity confusion*);

2. Identitātes salīdzināšana – indivīds atzīst savas seksuālās vēlmes, kuras atšķiras no heteroseksuālām normām vai arī noliedz savu homoseksuālo identitāti (*Identity comparison*);

3. Tolerance – indivīds ir tolerantants pret cilvēkiem, kuri identificējas kā homoseksuāli, bet vēl nav cieši saistīts ar LGBT kopienu (*Identity tolerance*);

4. Identitātes pieņemšana – indivīds pieņem sevi un identificējas kā homoseksuāls, izjūt piederību LGBT kopienai, privāti vai publiski identificē sevi ar kopienu (*Identity acceptance*). Pastāv gadījumi, kad, dažādu iemeslu dēļ, indivīds nepieņem savu homoseksuālo identitāti, šādās situācijās indivīds parasti ierobežo kontaktus ar LGBT kopienu, atklāj savu seksualitāti tikai atsevišķām personām, saglabājot konfidencialitāti.

5. Lepnums – indivīds atzīst savu piederību homoseksuāļu minoritātei un zaudē heteroseksuālās privilēģijas, šajā fāzē indivīds var sajust frustrāciju un pat dusmas pret heteroseksuāliem cilvēkiem un institūcijām. Šajā fāzē daži kopienas dalībnieki pievēršas aktīvismam (*Identity pride*);

6. Identitātes sintēze – indivīds apzinās, ka homoseksuālā identitāte ir daļa no viņa personīgās identitātes, tā ir viena no vairākām indivīda identitātēm nevis galvenā identitāte. (*Identity Synthesis*).

Šī modeļa autors atzīmē, ka šie identitātes attīstības posmi nav vienādi visiem LGBT kopienas dalībniekiem, jo homoseksuālās identitātes veidošanās ir unikāls process, kurā posmu secība var mainīties atkarībā no dažādiem faktoriem.¹¹⁵

---

¹¹⁵ Cass, C., V. (1979). Homosexual Identity Formation: A Theoretical Model. *Journal of Homosexuality*. (Vol. 4) (3). New York: The Haworth Press.

1989. gadā Rihards Troidens (*Richard Troiden*) piedāvāja jaunu homoseksuālās identitātes attīstības modeli. Pētnieks veica daļēji strukturētas intervijas ar 150 respondentiem, izmantojot sniega pikas izlasi. Dati palīdzēja viņam identificēt šādus posmus:

1. Sensabilizācija – indivīds izjūt atšķirību no saviem pusaudžiem (*sensabilization*);
2. Disociācija un apzīmēšana – indivīdam rodas aizdomas par to, ka viņš varētu būt homoseksuāls, viņa izjūtas atšķiras no viņa identitātes (*dissociation and signification*);
3. Iznākšana no skapja – indivīds identificējas kā homoseksuāls, izjūt piederību LGBT kopienai un pieņem savu homoseksuālo orientāciju (*coming out*);
4. Apņemšanās – indivīda izjūtas un seksualitāte ir saistīta, homoseksuālā identitāte tiek pilnībā pieņemta kā dzīvesveids (*commitment*).¹¹⁶

Jāatzīmē, ka Troidena modelī iznākšana no skapja ir kulminācijas moments identitātes veidošanās procesā, kā arī abi iepriekšminētie modeļi neiekļauj sevī sociālus un kultūras faktorus, kas varētu ietekmēt seksuālās identitātes attīstību. Vairāku gadu gaitā termins “iznākšana no skapja” tika izmantots, lai aprakstītu procesu, kad indivīds atklāti paziņo par savu homoseksuālo orientāciju, jāatzīmē, ka tas nav tikai viens notikums, bet gan process, kurš nekad nav līdz galam pabeigts.¹¹⁷ “Iznākšana no skapja” teorētiskajos modeļos par homoseksuālo identitāti tiek uzskatīta par nobriešanu.¹¹⁸

Pēc tā, kad cilvēks pieņem savu identitāti, viņam jāpieņem lēmums par to, kā integrēt šo informāciju citos dzīves aspektos. Šo procesu apgrūtina arī ārējā stigmatizācija- daudzi cilvēki riskē zaudēt darbu, konfliktēt ar vecākiem, kolēģiem, partneriem, reliģiskas kopienas dalībniekiem un citiem cilvēkiem. Arī iekšējā stigmatizācija atstāj zināmu ietekmi uz cilvēka pašvērtējumu – parādās kauns, apmulsums, kā arī citas psiholoģiskas barjeras. Lai pārvarētu šo stigmu, indivīds veido stratēģijas, kā izdzīvot ar šo stigmu.¹¹⁹ Gofmans raksta arī par indivīda nepieciešamību kontrolēt informāciju par sevi: “Teikt vai neteikt, izlikties vai neizlikties, melot vai nemelot katrā noteiktā gadījumā, kam, kā, kur un kad?” – spēja kontrolēt informāciju izraisa daudz jaunu jautājumu, uz kuriem indivīdam ir jāmeklē atbildes.¹²⁰

---

¹¹⁶ Troiden, R. R. (1988). Homosexual identity development. *Journal of Adolescent Health Care*, 9, 105-113.

¹¹⁷ Turpat. P. 239.

¹¹⁸ Turpat. pp 105-113.

¹¹⁹ Мондимор, Ф. (2002). *Гомосексуальность. Естественная история*. Екатеринбург: У-Фактория. С. 231.

¹²⁰ Мондимор, Ф. (2002). *Гомосексуальность. Естественная история*. С.2.

Vairāku pētījumu rezultāti pierādīja, ka seksuālās identitātes veidošanas process zināmi atšķiras dažādās etniskās un sociāli-ekonomiskās grupās. Tomēr, ņemot vērā visas atšķirības, eksistē faktori, kas labvēlīgi ietekmē šo procesu: precīzas informācijas pieejamība, pozitīvu paraugu (*role model*) eksistēšana, toleranta apkārtējā vide. Tādi faktori kā izolācija, stigmatizējošā apkārtējā vide un negatīvi aizspriedumi par homoseksuāliem cilvēkiem negatīvi ietekmē identitātes veidošanas procesu.¹²¹ Arī šodien Latvijas publiskajā telpā eksistē gan negatīvi aizspriedumi par homoseksuāliem cilvēkiem, gan arī pozitīvi viendzimumu pāru piemēri.¹²² Tāpēc ir būtiski aplūkot arī pētījumus par Latvijas LGBT kopienas identitāti, kuras veidošanās procesu ietekmē šī izaicinošā vide.

1.4.3. Pētījumi par Latvijas LGBT kopienu

Homoseksualitāte Eiropas valstīs tika dekriminalizēta pēc Pirmā pasaules kara. Gandrīz pirms 100 gadiem bija publicēts pirmais izvērsta stāsts par homoseksualitāti, tas tika publicēts avīzē “Jaunākās Ziņas” 1924. gadā. “Homoseksualitāte raksturota kā uzvedība (nevis kā individuālie dzīvesstāsti), kurā iesaistīts noziegums, nenošķirot legālo un nelegālo”.¹²³

Latvijā tika izdots liels grāmatu skaits, kurās pētnieki fokusējās tieši uz homoseksuālo cilvēku naratīviem un dzīves stāstiem. Svarīgākie 20. gadsimta notikumi LGBT vēsturē Latvijā ir apkopoti Inetas Lipšas darbos: “LGBT vēsture Latvijā pēdējos 100 gados”, “Seksualitāte un sociālā kontrole Latvijā 1914. – 1939. gados”, “*Documenting the Queer Self: Kapars Aleksandrs Irne (1906-1996) in Between Unofficial Sexual Knowledge and Medical-Legal Regulation in Soviet Latvia*”, “*Communication of Non-Normative Sexuality in Inter-War Latvia (1920s and 1930s)*”).

2012. gadā tika publicēta Ritas Rudušas grāmata par Latvijas homoseksuāļu dzīvesstāstiem “Pagrīdes citādība. Homoseksuāļi Padomju Latvijā”. Intervijas tapušas laikposmā no 2010. līdz 2012. gadam, grāmatā ir iekļauti gan anonīmi dzīvesstāsti, gan pazīstamu cilvēku (Māris Sants un Kārlis Streips) intervijas.¹²⁴ Vairākumam stāstu kopīgs ir tas, ka stāstu varoņu identitāte ir paturēta noslēpumā, vārdi un ģeogrāfisko nosaukumu vietas tika nomainītas, kā arī stāstu centrā ir nevis vaļasprieki, bet gan eksistences problēmas. Ikdienišķas dzīves detaļas tiek noslēptas, lai atklātu vairāk detaļu par seksuālo identitāti.

---

¹²¹ Greene, B. (1994). Ethnic-Minority Lesbians and Gay Man: Mental Health and Treatment Issues. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. (Vol. 2). 243–251.

¹²² Apollo.lv (2016). *Divas mammas - dubults viss*. Izgūts no: <https://www.apollo.lv/5955478/divas-mammas-dubults-viss>

¹²³ Lipša, I. (2017). *LGBTI vēsture Latvijā pēdējos 100 gados*. 24.lpp.

¹²⁴ Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2016). “Zilie” (post)padomju naratīvi Ritas Rudušas intervijas un Klāva Smilgzieda stāstos. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdiņš (Red.). *Dzimtes konstruēšana III*. Rīga: Avens un partneri. 78.lpp.

Jāatzīmē, ka daudzi grāmatas varoņi patur savu seksualitāti noslēpumā arī no ģimenes un draugu loka.¹²⁵ Kā atzīmēja pati grāmatas autore, “iepazīšanās ar šo personīgo pieredžu apkopojumu “citādajiem” – proti, heteroseksuāļiem, – spēj sniegt lielāku izpratni par homoseksuāļu dzīvi.¹²⁶

Savukārt pētnieki Kārlis Vērdiņš un Jānis Ozoliņš 2020. gadā ir publicējuši rakstus, kuros apskatīja dzīvesstāstus par identitāti, pretestību, reprezentāciju šādos rakstu krājumos: “*LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe. Resistance, Representation and Identity*”, “*Decolonizing Queer Experience: LGBTQ+ Narratives from Eastern Europe and Eurasia*”. Vienā no rakstiem pētnieki salīdzināja homoseksuāļu post-padomju naratīvus Ritas Rudušas intervijās un Klāva Smilgzieda stāstos.¹²⁷ Kā atzīmē raksta autori, pastāv vairāki elementi, kas ir kopīgi abiem darbiem, neskatoties uz to, ka abu tekstu mērķi un auditorijas ir ļoti dažādas. Šie kopīgie elementi ir Latvijas geju slepenās tikšanās vietas Rīgas centrā, tādas vērtības kā slepenība un izvairība; savienojuma trūkums starp seksuālo identitāti un atklāto oficiālo indivīda biogrāfiju. Līdz ar to var izdarīt secinājumu, ka visiem post-padomju naratīviem kopīgs elements ir noslēpuma saglabāšana un lokālā subkultūra.

2000. gadu sākumā Latvijas publiskajā telpā parādījās “tradicionālo ģimeņu” un “tradicionālo vērtību” diskurss, tas kalpoja kā antipods Rietumu liberālajām vērtībām, it īpaši pēc 2005. gada, kad praidis “Riga Pride” kļuva par tradīciju.¹²⁸ Savā rakstā pētnieki uzsver, ka LGBT kopienai Latvijā bija savi preses izdevumi, aktīvistu kustības, organizācijas (piemēram, LASE – The Latvian Association of Sexual Equality), kā arī 1900. gados Rīgā parādījās pirmie subkultūrai veltītie bāri un klubi.¹²⁹ Organizācijas LASE primārais mērķis bija panākt viendzimuma laulību legalizāciju, rīkojot publiskas akcijas un panākot pasākumu publicitāti;¹³⁰ savukārt 2005. gadā tika dibināta organizācija “Mozaīka”, kuras darbība galvenokārt joprojām ir saistīta ar LGBT kopienas vienlīdzīgām tiesībām, kopienas redzamību, praida rīkošanu Rīgā.

---

¹²⁵ Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2016). “Zilie” (post)padomju naratīvi Ritas Rudušas intervijās un Klāva Smilgzieda stāstos. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdiņš (Red.). *Dzimtes konstruēšana III*. 79.lpp.

¹²⁶ Ruduša, R. (2012). *Pagrīdes Citādība. Homoseksuāļi Padomju Latvijā*. 8.lpp.

¹²⁷ Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2016). “Zilie” (post)padomju naratīvi Ritas Rudušas intervijās un Klāva Smilgzieda stāstos”. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdiņš (Red.). *Dzimtes konstruēšana III*. 88.lpp.

¹²⁸ K. Vērdiņš, L. Ozoliņš. (2020). *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. London: Palgrave Macmillan. P. 240.

¹²⁹ Turpat. P.247.

¹³⁰ K. Vērdiņš, L. Ozoliņš. (2020). *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe: Resistance, Representation, Identity*. In: Buyantueva, R., Shevtsova, M. (Ed.). *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. London: Palgrave Macmillan. P.248.

Pētnieki Vērđiņš un Ozoliņš rakstīja arī par normalizācijas diskursu Latvijas LGBT kopienā, kas ir “izdzīvošanas taktika” mūsdienu homofobiskā sabiedrībā.¹³¹ Abi pētnieki atzīmēja, ka LGBT kopienas dalībnieki joprojām izvēlas izvairīties no līdzdalības praida gājienos un aktīvisma pasākumos, slēpt savu seksuālo identitāti, uzvesties un veidot heteroseksuālas attiecības.¹³² Kā arī rakstā ir minēts, ka LGBT personības Latvijā ļoti reti tiek pārstāvētas publiskajā diskursā kā cilvēki, kas ir spējīgi veidot ilgtermiņa attiecības. Tas ir viens no iemesliem, kas traucē latviešiem ieraudzīt nepieciešamību pēc iekļaujošā partnerattiecību likuma.¹³³

Savukārt organizācijas “Mozaīka” dibinātājs Kaspars Zālītis 2017. gadā izteica šādu domu: “Latvija šobrīd ir pārmaiņu priekšā. LGBT kopiena kļūst arvien redzamāka, cilvēki drošāk sāk runāt par savu identitāti, arvien vairāk cilvēku publiski spēj iestāties par vienlīdzību un cilvēktiesībām, tajā skaitā par LGBTI cilvēku tiesībām”.¹³⁴ Var rezumēt, ka pētījumi par LGBT kopienu Latvijā vairākumā tika veltīti tādām tēmām kā slepenība, likumdošana, subkultūra, aktīvisms un naratīvi. Šīs tēmas ir svarīgi pētīt arī turpmāk, lai redzētu, kā laika gaitā mainīsies kopienas attiecības.

1.5. Duālās minoritātes un dažādu minoritāšu identitāte

Pētnieks Maikls Hehts (*Michael L. Hecht*) apgalvoja, ka identitāte ir daudzslāņu konstrukcija, kuras slāņi ietekmē viena otru.¹³⁵ Iepriekš veiktie pētījumi par identitātes konstruēšanu liecina, ka indivīda minoritātes statuss sabiedrībā būtiski ietekmē viņa identitātes attīstību, jo cilvēks sāk aizdomāties par savu identitāti, kad citi to apšaubā.¹³⁶ Pētnieks Tomass Nakajama (*Thomas K. Nakayama*), pamatojoties uz savu pieredzi kā ceturtnās paaudzes japāņu izcelsmes amerikānis, apgalvoja, ka “citādības” diskurss ir centrālais elements marginalizēto grupu identitātes struktūrā.

---

¹³¹ Vērđiņš, K., Ozoliņš, J. (2020). The Latvian LGBT Movement and Narratives of Normalization. In Buyantueva, R., Shevtsova, M. *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. P. 256. London: Palgrave Macmillan.

¹³² Waitt, G. (2005). *Sexual Citizenship in Latvia: Geographies of the Latvian Closet. Social and Cultural Geography*, 6(2), 161–181.

¹³³ Vērđiņš, K., Ozoliņš, J. (2020). The Latvian LGBT Movement and Narratives of Normalization. In Buyantueva, R., Shevtsova, M. *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. P. 256. London: Palgrave Macmillan.

¹³⁴ Lipša, I. (2017). *LGBTI vēsture Latvijā pēdējos 100 gados*. 109.lpp.

¹³⁵ Hecht, M. L., Jackson, R. L., Jr., Ribeiro, S. A. (2003). *African American communication*. 2nd ed. Mahwah, NJ: Erlbaum.

¹³⁶ Martin, J. N., Nakayama, T. K. (2004). *Intercultural communication in context*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.

Vairāki identitātes pētījumi tika vēlti tās struktūrai, it īpaši tādām tēmām kā hibrīdu identitātes (to konstruē vairākas kultūras), jauktās identitātes (to konstruē divas dažādas kultūras), identitāšu konflikts (divas pretrunīgas identitātes), minoritāšu identitātes un majoritāte, utt. Piemēram, hibrīdu identitātes ir cieši saistītas ar globalizāciju un starptautisko migrāciju: parasti hibrīdo identitāti konstruē vairāku kultūru vai rasu savstarpējā mijiedarbība.¹³⁷

Vēl 1995. gadā pētniece Marija Pallotta-Čiaroļli (*Maria Pallotta-Chiarolli*) atklāja, ka ar identitāti saistītās pretrunas palielinās, kad cilvēki ar etniski hibrīdo identitāti (piemēram, itāļu-austrāliešu vai grieķu-austrāliešu ģimenes) cenšas pastāstīt ģimenei par savu seksuālo identitāti. Bieži vien homoseksuāliem cilvēkiem ar jaukto etnisko identitāti ir grūti izskaidrot savu seksuālo orientāciju, jo vecāki uzskata, ka homoseksualitāte neeksistē kā tāda vai tā ir iezīme, kas pārņemta no austrāliešu sabiedrības.¹³⁸

Tāpat tiek pētīta migrantu identitāte, piemēram, musulmaņu pieredze, dzīvojot Rietumu Eiropas valstīs. Pētnieki apgalvo, ka musulmaņu un titulnācijas identitātes ir polarizētas – islāms kļuvis par “ienaidnieku reliģiju” un simbolizē problēmas, kas ir saistītas ar migrāciju un migrantiem.¹³⁹ Vadošie politiķi Eiropā un ASV ir publiski raksturojuši islāmu kā “problēmu”, kas nopietni apdraud sabiedrības drošību.¹⁴⁰ Rezultātā minoritātēm piederīgie cilvēki izjūt disidentifikāciju – tas ir psiholoģisks stāvoklis, kurā indivīdam veidojas pretrunīga nostāja pret savu piederību grupai un turpmāk indivīds noraida savu piederību grupai.¹⁴¹

Pētījumā par ebreju etnisko un reliģisko identitāti tika atklāts, ka intervējamie izmanto vairākus paņēmienus, lai mazinātu kognitīvo disonansi starp viņu etnisko identitāti un draugu negatīvo attieksmi pret ebreju reliģiju. Intervējamie ignorē vienaudžu izteikumus par reliģiju, izvairās runāt par reliģiju ar draugiem vai distancējas no jūdaisma, slēpjot savu etnisko identitāti vai pievēršoties ateismam.¹⁴² Šī pētījuma rezultātus var salīdzināt arī ar homoseksuālo cilvēku pieredzi, kad viņi slēpj savu seksuālo identitāti no sev tuviem cilvēkiem, izvairās par to runāt, vai pat noliedz to un veido heteroseksuālas attiecības.

---

¹³⁷ Giddens, A. (2001). *Sociology*. 4th ed. Polity Press: Cambridge.

¹³⁸ Pallotta-Chiarolli, M. (1993). From "universalism" to "unity in diversity": Feminist responses to the intersections of ethnicity, gender and sexuality. *Lilith: A Feminist History Journal*, no. 8, 41-52.

¹³⁹ Pew Research Centre. (2015). *The political divide on views towards Muslims and Islam*. Washington, DC: Author.

¹⁴⁰ de Vroome, T., Verkuyten, M., & Martinovic, B. (2014). Host national identification of immigrants in the Netherlands. *International Migration Review*, 48, pp. 76–102. doi:10.1111/imre.12063

¹⁴¹ Kreiner, G. E., Ashforth, B. E. (2004). Evidence toward an expanded model of organizational identification. *Journal of Organizational Behavior*, 25, 1–27. doi:10.1002/job.234

¹⁴² Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*, Stanford, CA: Stanford University Press.

Kā arī pētījumu dati atklāja, ka pie stigmatizētajām minoritātēm piederīgie cilvēki izmanto divas stratēģijas: distancēšanās un pieņemšana. Parasti indivīdi distancējas no savas identitātes, jo tā nav sociāli akceptēta (bezpajumtnieki, HIV inficētie, homoseksuāli cilvēki, ebreji, cilvēki ar mācīšanās attīstības traucējumiem) un tādējādi indivīdi izvairās no iespējamām draudiem¹⁴³, norobežojas no sabiedrībā dominējošās kultūras, savā komunikācijā uzsver “mēs un viņi” grupu attiecības.¹⁴⁴ Disidentifikācija var tikt izmantota kā aizsardzības mehānisms, lai saglabātu pozitīvu attieksmi pret savu identitāti un pārvarētu aizspriedumus un diskrimināciju, kas ir vērsta pret minoritāti.¹⁴⁵

Savukārt pieņemšanas stratēģija ir refleksīva retorikas forma, kurā indivīds izmanto savu ķermeni un pieredzi kā identitātes pierādījumu,¹⁴⁶ tādējādi pārvērš stigmatizēto statusu par spēcinošu (*empowering*), lai konfrontētu un problematizētu minoritātes apspiestību.¹⁴⁷ Jāņem vērā, ka šī stratēģija ir ļoti riskanta un var ietekmēt diskriminācijas izplatīšanos, tāpēc indivīdam rūpīgi jāizvērtē apstākļi un laiks, kurā iespējams pielietot šo stratēģiju. To var dēvēt arī par “informācijas menedžmentu”, jo indivīds pastāvīgi atklāj un slēpj noteiktu informāciju, atkarībā no savas pieredzes un esošās situācijas. To var salīdzināt arī ar homoseksuālo cilvēku pieredzi, lemjot atklāti runāt par savu seksuālo identitāti – šajā gadījumā ir svarīga gan tolerantā apkārtējā vide, gan personīgās identitātes briedums, gan mentālais atbalsts un citi ārējie un iekšējie faktori.

Pētniecībā tiek izmantots arī tāds termins kā “duālā minoritāte” – ar šo terminu apzīmē cilvēkus, kuri pieder gan pie etniskās vai nacionālās minoritātes, gan pie seksuālās minoritātes (LGBT).¹⁴⁸ Atšķirībā no etniskās un nacionālās identitātes, homoseksuālā identitāte bieži parādās atklāšanu pārējiem cilvēkiem; indivīdi ar šādu identitāti bieži saskaras ar homofobiskiem uzskatiem viņu etniskajā grupā.¹⁴⁹ To var salīdzināt arī ar krievvalodīgo jauniešu situāciju Latvijā, jo krievvalodīgajās ģimenēs joprojām ir svarīgas tādas vērtības kā

---

¹⁴³ Renfrow, D. G. (2004). A cartography of passing in everyday life. *Symbolic Interaction*, 27, 485–506.

¹⁴⁴ Fuller-Rowell, T. E., Doan, S. N. (2010). The social costs of academic success across ethnic groups. *Child Development*, 81, 1696–1713. doi:10.1111/j.1467-8624.2010.01504.x

¹⁴⁵ Elsba ch, K. D., Bhattacharya, C. B. (2001). Defining who you are by what you're not: Organizational disidentification and the national rifle association. *Organization Science*, 12, 393–413. doi:10.1287/orsc.12.4.393.10638

¹⁴⁶ Crenshaw, C. (1997). Resisting Whiteness' rhetorical silence. *Western Journal of Communication*, 61, 253–278.

¹⁴⁷ Moss, K. Faux, W. V. (2006). The enactment of cultural identity in student conversation on intercultural topics. *Howard Journal of Communications*, 17, 21–37.

¹⁴⁸ Sue, D. W., Sue, D. (2013). *Counseling the Culturally Diverse: Theory & Practice*. 6th ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.

¹⁴⁹ Estrada, F., Rigali-Oiler, M., Arciniega, M., Tracey, T. J. G. (2011). Machismo and Mexican American men: An empirical understanding using a gay sample. *Journal of Counseling Psychology*, 58, 358–367. doi:10.1037/a0023122

pareizticība, tradicionālās ģimenes un krievu kultūra. Savas identitātes atklāšana vecākiem un draugiem var būt riskanta; reakciju var ietekmēt aizspriedumi un vērtības, kas dominē šajā lingvistiskajā kopienā.

Līdz ar to var secināt, ka minoritāšu identitātei ir ļoti kompleksa struktūra, tā liek indivīdiem domāt, justies un rīkoties tādā veidā, kas atšķiras no majoritātes grupas domām, jūtām un rīcībām. Savukārt citādība un “mēs un viņi” diskurss ir centrālie elementi gan seksuālo, gan reliģisko, gan etnisko minoritāšu identitātes struktūrās. Minoritātes parasti izmanto divas stratēģijas: pieņemšanas (par savas minoritātes identitāti) un reaktīvo (pret majoritātes identitāti) stratēģiju, kuras indivīds izvēlas atkarībā no savas iepriekšējās pieredzes, esošās situācijas, ģimenes un draugu uzskatiem, sabiedrībā pastāvošiem aizspriedumiem un iekšējās pretrunas jeb kognitīvās disonanses. “Duālās minoritātes” statusa gadījumā visas problēmas un diskriminācijas apjoms var dubultoties, jo tā nāk ne tikai no majoritātes, bet arī no indivīda kopienas jeb minoritātes grupas. Tieši tāpēc jauniešiem ar “duālo minoritātes” identitāti ir svarīgi apzināt savu identitātes attīstības procesu, sajūst apkārtējo cilvēku atbalstu un pārvarēt kognitīvo disonansi, kas attiecas uz viņu minoritātes statusu.

2. JAUNIEŠI KĀ PĒTĪJUMU AUDITORIJA

Jaunību kā cilvēka dzīves posmu nav iespējams definēt hronoloģiski, bet vairāki teorētiķi norāda uz to, ka tas ir laiks starp bērnību un briedumu, tā ir sociāli veidota starpfāze: jaunība ir atkarīga no tradīcijām un normām, kas ir pieņemtas noteiktā sabiedrībā.¹⁵⁰ Pēc pētnieku viedokļiem, ar jaunības posmu ir saistīti svarīgi dzīves notikumi – pilngadības sasniegšana, izglītības iegūšana, vecāku mājas atstāšana, darba gaitu uzsākšana.¹⁵¹

Jaunība ir cieši saistīta ne tikai ar ārējiem procesiem, bet arī ar iekšējiem: šajā laika posmā veidojas cilvēka identitāte, kas turpmāk ietekmē indivīda iekļaušanos sabiedrībā. Pētniecībā eksistē divas pieejas identitātes izpētei: identitāte kā patība un personības viengabalainība; piederība sociālajām grupām, kā arī nozīmes un emocionālā saikne ar noteiktu grupu.

Zigmunda Freida (*Sigmund Freud*) un Annas Freidas (*Anna Freud*) darbos ir minēts, ka identitātes veidošanās process sākas bērnībā un sastāv no vairākiem posmiem.¹⁵² Savukārt pēc psiholoģes Sandras Sebres domām, identitāte ir dinamiska un var mainīties visas dzīves laikā, ne tikai jaunībā.¹⁵³ Jāatzīmē, ka jaunības laikā sabiedrības normas un ideoloģijas palīdz jauniešiem orientēties un strukturēt savu pieredzi.¹⁵⁴

Pēdējā laikā identitātes jautājums kļūst svarīgs arī individualizācijas kontekstā – to ir apliecinājuši tādi teorētiķi kā Ulrihs Beks (*Ulrich Beck*), Zigmunds Baumanis (*Zygmunt Bauman*) un Entonijs Gidens (*Anthony Giddens*). Individualizācijas dēļ jauniešiem ir grūti atrast domubiedrus vai cilvēkus, ar kuriem viņiem ir līdzīgas problēmas vai attieksmes. Daudzi autori atzīmē, ka kopš 20. gadsimta 70. gadiem cilvēce piedzīvo straujas ekonomiskas un politiskas izmaiņas, kas traucē cilvēkiem veidot stabilas identitātes un mācīties no citu paaudžu pieredzes, tas rezultējas ar identitātes krīzi un kopienu fragmentāciju.¹⁵⁵

Piederības un identitātes jēdzieni nav sinonīmi: ja identitāte sniedz informāciju par to, kas ir indivīds, tad piederība ir saistāma ar identificēšanās procesu un indivīda izjūtām. Pētījumi

---

¹⁵⁰ Furlong, A. (2013). *Youth Studies. An Introduction*. London: Routledge. P 3.

¹⁵¹ Rungule, R., Koroļeva, I. (2014). Latvijas jauniešu daudzveidīgās identitātes. No D.Bāra u.c.. *Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

¹⁵² Furlong, A. (2013). *Youth Studies. An Introduction*. London: Routledge. P. 121.

¹⁵³ Koroļeva, I., Rungule, R., Sebre, S., Trapenciēre, I. (1999). *Latvijas jaunatnes socioloģisks portrets*. Rīga: LU FSI. 19.lpp.

¹⁵⁴ Turpat. 21.lpp.

¹⁵⁵ Turpat. 253.lpp.

par jauniešu piederības izjūtu sniedz vērtīgu ieskatu par to, kā jaunieši iezīmē savu vietu sabiedrībā, it īpaši tāpēc, ka jaunība tiek uzskatīta par dzīves posmu, kad veidojas personīgā identitāte.¹⁵⁶

Pētniecības jomā jauniešu identitātes jēdziens tiek aplūkots no divām perspektīvām: esamība (*being*) un piederība (*belonging*). Proti, pirmais aspekts ir saistīts ar patības veidošanos un personības viengabalainību; savukārt otrais aspekts – ar iekļaušanos sabiedrībā, indivīda vērtībām un sociālo statusu.¹⁵⁷

2004. un 2010. gados Baltijas sociālo zinātņu institūta veiktie pētījumu analīzes dati parādīja, ka krievvalodīgo jauniešu vidū “uzsvars uz latviešu valodu un kultūru neuzrāda konsekventu korelāciju ar piederības izjūtas līmeni”. IZanalizējot sekundāros datus, pētniece Ieva Birka atzīmēja, ka tajā laikā integrācijas politikas pieeja neveicināja piederības izjūtu Latvijai krievvalodīgo jauniešu kopienā.¹⁵⁸ Jāatzīmē, ka pēdējo gadu laikā krievvalodīgie jaunieši Latvijā kļuvuši par pētāmo grupu vairākos pētījumos.

2.1. Jauniešu seksuālās identitātes

Jaunība ir laiks, kad vairākumam cilvēku attīstās seksuālā identitāte un ar to saistītais seksualitātes paškoncepts. Būtībā, seksuālās identitātes attīstība ir viena no pusaudžu gadu (*adolescence*) primāriem uzdevumiem. Kad jaunais cilvēks apzina savas tieksmes un jūtas, saprot, ka tās atšķiras no dominējošās kultūras, tas kļūst par izaicinošu pieredzi identitātes attīstības procesā.¹⁵⁹ 1970. gadā veiktie pētījumi pierādīja, ka pusaudžiem šis periods sākas 15 gadu vecumā¹⁶⁰, pēc mūsdienu pētījumu datiem, šis vecums samazinās informācijas pieejamības dēļ.¹⁶¹

Šis koncepts ir īpaši svarīgs jauniem cilvēkiem, jo jaunatne ir laiks, kad veidojas identitātes pamati. Savukārt identitātes jēdziens ir saistīts ar darbības vārdu “identificēt” – cilvēki identificē sevi ar noteiktu kategoriju vai tēlu. Šo ideju teoretizēja Mišels Fuko,

---

¹⁵⁶ E. Kļave, B. Zepa (2012). Modernisma un postmodernisma nacionālisma diskursi nacionālās identitātes skaidrojumā. No: Zepa, B., Bela, B. (Red.). *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. 27. lpp.

¹⁵⁷ Tajfel, H. (1981). *Human Groups and Social Categories*. Cambridge: Cambridge University Press.

¹⁵⁸ Birka, I. (2014). Krievvalodīgas kopienas piederības izjūta Latvijai un to ietekmējošie faktori. No D. Bāra u.c., *Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes*. 93. lpp Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

¹⁵⁹ Sears, J., T. (2005). *Youth, Education, and Sexualities*. Westport: Greenwood Press. P. 754.

¹⁶⁰ Troiden, R., T. (1993). The Formation of Homosexuality Identities. In: L. D. Garnets & D. C. Kimmel (Eds.), *Psychological perspectives on lesbian and gay male experiences*. Columbia: Columbia University Press. P. 54.

¹⁶¹ Herdt, G. (1993). *Children of Horizons: How Gay and Lesbians Teens Are Leading a New Way Out of the Closet*. Boston: Bacon Press. P. 181.

piedāvājot terminu “subjektivitātes diskursīvās konstrukcijas”. Ikviens diskurss, piemēram, sociālās grupas vai noteiktās jomas diskurss, ir saistīts ar noteiktiem veidiem, kā cilvēki uztver pasauli, kādas vērtības un dzīves uzskatus cilvēki izvēlas. Diskursi konstruē to, kā cilvēki redz un domā par pasauli, viņu subjektivitāti. Seksuālās identitātes kontekstā cilvēki identificējas ar vizuālām un verbālām seksualitātes reprezentācijām, kā arī saprot savu seksualitāti caur seksualitātes reprezentāciju, kas uzrunā cilvēkus: reklāmā, populārā kultūrā, presē, utt.¹⁶²

Nepārlicinātību izraisa vairāki konflikti, ar kuriem saskaras jaunieši, galvenais no tiem ir konflikts starp homoseksuālām jūtām un aizspriedumu, ka pusaudzis ir heteroseksuāls nevis kā citi cilvēki. Stigma, kas ir saistīta ar homoseksualitāti, tikai paaugstina dilemmas emocionālo nokrāsu. Izaicinājumi, ar kuriem saskaras LGBT kopienai piederīgie jaunieši, ir problēmas ar fizisko un mentālo veselību, attiecības ģimenē un skolā, kā arī bezpajumtniecības riski.¹⁶³

Ļoti daudziem pusaudžiem realizēšanās moments notiek pēkšņi, citi pusaudži cīnās ar savām sajūtām, vienu no šādiem paņēmieniem psiholoģi sauc par “noliegšanu”. Kad jaunieši noliedz savas jūtas, viņi var apzināti mainīt nodarbošanos vai uzvedību, lai vairāk atbilstu sociālām normām un pieņēmumiem par to, kādi ir heteroseksuāli cilvēki.¹⁶⁴

Neskatoties uz to, ka homoseksuālā identifikācija ir unikāls process katram cilvēkam, vairākiem cilvēkiem, kas nonāca pie apziņas par savu homoseksuālo orientāciju, savā starpā dalās ar iegūto pieredzi, pētot un izprotot, ko ir iespējams iegūt homoseksualitātē.¹⁶⁵

Līdz ar to var secināt, ka jaunatne ir būtisks identitātes veidošanās periods, kura laikā jaunieši apzinās savu seksuālo orientāciju, pieņem vai noliedz to, cīnās ar kognitīvo disonansi un stigmatizāciju, saskaras ar dažādiem riskiem un regulē savu uzvedību.

2.2. Krievvalodīgie jaunieši Latvijā

Jauniešu identitāte un piederības veidošanās tika pētīta LU Filozofijas un socioloģijas institūta pētnieku darbos. Piemēram, 2011. gadā tika veikts pētījums “Jauniešu profesijas izvēle

---

¹⁶² Sears, J., T. (2005). *Youth, Education, and Sexualities*. Westport: Greenwood Press. P. 752.

¹⁶³ Cochran, B., N., Stewart, J., A., Ginzler, J., A., Cauce, A., M. (2002). Challenges Faced by Homeless Sexual Minorities: Comparison of Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Homeless Adolescents With Their Heterosexual Counterparts. *Am J Public Health*, 92(5), 773–777. Doi: 10.2105/ajph.92.5.773

¹⁶⁴ Мондимор, Ф. (2002). *Гомосексуальность. Естественная история*. С. 225.

¹⁶⁵ Мондимор, Ф. (2002). *Гомосексуальность. Естественная история*. С. 215.

un sociālo identitāšu veidošanās”, kurā piedalījās 1645 respondenti vecuma grupā no 17 līdz 19 gadiem. Dati liecina, ka jauniešu piederības izjūta, pirmkārt, ir saistīta ar ģimeni (88%), otrkārt, ar individuālajām izvēlēm, tādām kā profesijas izvēle (89%) un izglītības līmenis (87%). Tālāk seko piederība draugu lokam, sociālās un teritoriālās identitātes. Runājot par piederību noteiktai teritorijai, jāatzīmē, ka latviešu un krievvalodīgo jauniešu atbildes atšķiras: latviešu jauniešiem svarīgāka šķiet piederība Latvijai, Eiropai un dzīvesvietai; savukārt krievvalodīgajiem – tikai Eiropai un dzīvesvietai.¹⁶⁶

2011. gadā veiktās aptaujas dati liecina, ka krievu tautības jauniešiem piederības izjūta ir diezgan zemā līmenī: 26% jūtas piederīgi Latvijai; savukārt latviešu tautību rādītājs jauniešu vidū ir augstāks – 56%. Tika secināts, ka lielākā daļa krievvalodīgo jauniešu vērtē piederību savai dzīvesvietai kā svarīgāku (43%) nekā piederību Latvijai.¹⁶⁷

Analīzes procesā pētnieki uzsvēra divas asis, ap kurām koncentrējas sociālās un teritoriālās identitātes apziņas: “nacionālā / latviski etniskā identitāte pretstatā etniski krieviskai / nacionālo minoritāšu identitātei”, un otrā: “tradicionālā / lokālā identitāte pretstatā kosmopolītiski globālai identitātei”. Un, ja pirmā minētā identitāte ir spilgti izteikta Latvijas pilsoņiem, Latvijas jauniešiem un Latvijas latviešiem, tad globālā dimensija, kas balstās uz piederību Eiropai un pasaulei kopumā, ir vairāk raksturīga krievu tautības jauniešiem, tajā pašā laikā tā “iztrūkst latviešu tautības jauniešiem”.¹⁶⁸ Būtisks pētījuma secinājums ir tas, ka krievu jauniešiem piemīt divas atšķirīgas identitātes: viņu etniskā piederība (tautai, kultūrai) un piederība Latvijas valstij (pilsoniskā identitāte).¹⁶⁹

Interesanti, ka 2021. gadā veiktie pētījuma dati liecina, ka krievvalodīgie jaunieši, kuri ir dzimuši pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas, pēc saviem pasaules uzskatiem ļoti atšķiras no vecākās paaudzes, kā arī no latviski runājošiem vienaudžiem. Krievvalodīgie jaunieši atbalsta liberālās brīvības vērtības, kā arī ir lielāki eirooptimisti. Tomēr jautājumā par attieksmi pret homoseksuāliem cilvēkiem, krievvalodīgie jaunieši “atrodas savu vecāku ietekmē, kuri ir konservatīvāki”, komentē komunikācijas zinātnes doktore Olga Procevska, jo “homoseksuāļus pieņem 10% respondentu grupās no 18 līdz 30”.¹⁷⁰

---

¹⁶⁶ Rungule, R., Koroļeva, I. (2014). Latvijas jauniešu daudzveidīgās identitātes. No: D.Bāra u.c. (Red.).

Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes. Rīga: LU Aka dēmkais apgāds. 256. lpp

¹⁶⁷ LU FSI (2011). Jauniešu profesijas izvēle un sociālo identitāšu veidošanās. 68.lpp.

¹⁶⁸ Rungule, R., Koroļeva, I. (2012). Latvijas jauniešu sociāli teritoriālā piederība: etniskā un nacionālā identitāte. No *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. Zepa, B., Bela, B. (Red.). Rīga: Latvijas Universitāte. 39. lpp.

¹⁶⁹ Turpat. 40.lpp.

¹⁷⁰ Spektr Press. (2021). *Nelīdzinās ne vecākiem, ne latviski runājošajiem vienaudžiem. Latvijas krievvalodīgie jaunieši izvēlas liberālas brīvības, ES vērtības un ir apmierināti ar dalību NATO* — Spektr. Press un SKDS

Piederības izjūtu nav iespējams noteikt ļoti precīzi, tomēr ieskats jauniešu identitātēs ļauj spriest par tendencēm, identificēšanas procesa ietekmējošiem faktoriem un problēmām.

---

pētījumi. Izgūts no: <https://spektr.press/nelidzinas-ne-vecakiem-ne-latviski-runajosajiem-vienaudziem-latvijas-krievvalodigie-jauniesi-izvelas-liberalas-brivibas-es-vertibas-un-ir-apmierinati-ar-dalibu-nato-spektr-press-un-skds-petijumi/>

3. METODOLOĢIJA

Lai iegūtu padziļinātu ieskatu jauniešu identitātēs, tiks izmantotas kvalitatīvas pētījumu metodes: daļēji strukturētās intervijas, kvalitatīvā kontentanalīze un tematiskā naratīva analīze.

3.1. Naratīvā analīze

Naratīvā analīze ir ļoti plaši izmantota mūsdienu sociālajās zinātnēs, kā arī jēdziens “naratīvs” tiek izmantots literatūras, kultūras, psihoanalītikas, filozofijas, kino teoriju un citās pētniecības jomās.¹⁷¹ Ar šo jēdzienu parasti tiek apzīmēts rakstisko, verbālo, vizuālo un citu nozīmju kopums, vai arī citu elementu kopums, kas konstruē noteiktu nozīmi. Tā kā naratīvi veido nozīmes, vienmēr pastāv sociāli un vēsturiski ierobežojumi, kas ir saistīti ar vietu, laiku, kad šīs nozīmes var tikt interpretētas ar cilvēkiem.¹⁷²

Pētnieki uzskata, ka naratīvs atšķiras no stāsta: stāstu veido notikumi noteiktā secībā, bet naratīvs ir organizēts un interpretēts notikuma apraksts.¹⁷³

Pētniecībā tiek izmantoti gan jau esošie naratīvi, kā, piemēram, videospēļu naratīvi, gan arī naratīvi, kas tika veidoti pētījumu ietvaros – ar aptauju, interviju un diskusiju palīdzību. Analizējot naratīvus, pētnieks pievērš uzmanību materiālu kategorizēšanai un interpretācijai, stāstu aspektiem.¹⁷⁴ Naratīvā analīze tiek izmantota, lai sasniegtu dažādus pētnieciskus mērķus: lai saprastu, kā stāstos tiek reprezentēta realitāte¹⁷⁵, lai uzzinātu vairāk informācijas par pašu narratoru un viņa pasaules redzējumu, lai noskaidrotu, kā darbojas naratīvi un kā tie ietekmē cilvēku izpratni par pasauli.¹⁷⁶ Kā arī pētnieki analizē naratīvo kontekstu, kurā tiek stāstīts naratīvs, kā šie konteksti darbojas – gan auditorijas kontekstā, gan attiecībā pret plašāku naratīvu (laiks, vieta, vēsture). Jāatzīmē, ka naratīvā analīze atšķiras no kontentanalīzes:

---

¹⁷¹ Squire, C., Davis, M., Esin, C., Andrews, M., Harrison, B., Hyde, L., Hyden, M. (2014). *What is narrative research?* London: Bloomsbury Academic. P.1.

¹⁷² Squire, C. (2012). *What is narrative?* NRCM Working Paper. Retrieved from: <https://eprints.ncrm.ac.uk/id/eprint/3065/>

¹⁷³ Squire, C., Davis, M., Esin, C., Andrews, M., Harrison, B., Hyde, L., Hyden, M. (2014). *What is narrative research?* London: Bloomsbury Academic. P.7.

¹⁷⁴ Turpat. P.7.

¹⁷⁵ Andrews, M. (2014). *Narrative imagination and everyday life*. New York: Oxford University Press.

¹⁷⁶ Plummer, K. (2001). *Telling sexual stories: power, change and social worlds*. New York: Routledge.

pirmajā uzmanība tiek pievērsta tēmām, kuras pētnieks “attīsta” no stāstiem; savukārt otrajā – tēmām, kuras pētnieks izvēlas no stāstiem.¹⁷⁷

Pēc Patricijas O’Konnoras (*Patricia O’Connor*) viedokļa, eksistē trīs stāstu veidi: stāsti, kurus indivīdam patīk stāstīt (piemēram, universitātes absolvēšana), stāsti, kuriem ir jābūt stāstītiem (praktiskās problēmas); stāsti, kurus nav iespējams pastāstīt (seksuālā vardarbība). Stāsti par vardarbību un intīmām attiecībām pieder pie ceturtās kategorijas – tie ir stāsti, kurus neviens nevēlas stāstīt, bet to ir nepieciešams darīt. Šie stāsti parasti ietver sevī dīvainus, sāpīgus un mulsoņus notikumus un situācijas. Nepieciešamība stāstīt šādus stāstus ir saistīta ar katra indivīda vajadzību būt sadzirdētam un saprastam, tāpēc uzmanība cilvēku ciešanām nozīmē uzmanību cilvēku stāstiem.¹⁷⁸

Naratīvā analīze ir saistīta arī ar feminisma teoriju: kopš 80. gadiem tika pētīti naratīvi un to sasaiste ar dzimumu, dzimti un seksuālo orientāciju. Feministiskās naratoloģijas (*feminist narratology*) idejas pamatā ir pieņēmums par to, ka dzimtei, dzimumam un seksuālajai orientācijai ir svarīga loma naratīvo tekstu konstruēšanā un interpretācijā, kamēr klasiskā naratoloģijā šie aspekti parasti tiek izlaisti.¹⁷⁹

Naratīvi sniedz iespēju saprast seksualitāti kā sociālu, tā arī kultūras konstrukt, nesaistot to ar varas attiecībām un dominēšanu, pakļaušanās un pretošanās praksēm. Kens Plummers (*Ken Plummer*) analizēja sociālos apstākļus, kas ietekmēja stāstus par seksualitāti; ka šādu stāstu stāstīšana ir cieši saistīta ar sociālām pasaulēm, kurās tiek konstruētas pieredzes un naratīvi.¹⁸⁰ Šajā kontekstā bieži tiek analizētas pozīcijas, lai saprastu, kā indivīdi apraksta savu dzīvi un kādu lomu viņi ieņem. Šī “subjekta pozīcija” ir saistīta ar sociālajiem, kultūras, politiskiem, lingvistiskiem un interpersonāliem resursiem, kas ir pieejami visiem indivīdiem.¹⁸¹ Piemēram, subjekta pozīcija bieži tiek analizēta sievietes stāstos par seksualitāti, tā tiek salīdzināta ar sabiedrības patriarhālajām hierarhijām.

---

¹⁷⁷ Ndlovu, S. (2012). “I am more than just Black”: contesting multiplicity through conferring and asserting singularity in narratives of blackness. In: R. Josselson and M. Harway (Eds.). *Navigating multiple identities*. pp. 143-66.

¹⁷⁸ Overlien, C., Hyden, M. (2003). Work identity at stake: the power of sexual abuse stories in the world of compulsory youth care. *Narrative Inquiry* 13, 217-42.

¹⁷⁹ Herman, L., Vervaek, B. (2005). *Handbook of Narrative Analysis*. London: University of Nebraska Press. P.130

¹⁸⁰ Plummer, K. (2001). *Telling sexual stories: power, change and social worlds*. New York: Routledge.

¹⁸¹ van Langenhove, L., Harré, R. (1999). Introducing Positioning Theory. In: R. T. Harré, & L. van Langenhove (Eds.). *Positioning theory. Moral contexts of intentional action* (pp. 14-31). Oxford: Blackwell.

Pēc pētnieka Edmunda Šūpuļa viedokļa, “mutvārdu vēstures nolūks līdztekus vēsturiskajām studijām ir “dot balsi” marginalizētām, aizmirstām grupām un cilvēkiem – klausīties viņu stāstus un dot iespēju viņiem runāt no savas perspektīvas, tādējādi, paplašinot mūsu vēstures uztveres fokusu.”¹⁸² Kā atzīmēja literatūrzinātnieks Kārlis Vērdiņš, Latvijā netiek dota balss ne tikai etniskām un sociālām minoritātēm, bet arī LGBT kopienai. Viņš minēja, ka šīs kopienas dalībnieku atmiņas joprojām tiek uzskatītas par “nepareizām” un viņu stāsti parasti netiek iekļauti mutvārdu vēstures arhīvos.¹⁸³ Jāatzīmē, ka LGBT kopienu var uztvert kā homogēnu cilvēku grupu ar savam tradīcijām un folkloru, tāpēc arī kvīru stāstiem ir raksturīga līdzība, piemēram, naratīviem par personīgo pieredzi. Amerikāņu pētnieki atzīmē, ka, analizējot personiskās pieredzes stāstus, iespējams definēt visizplatītāko stāstu tipu – “iznākšana no skapja” stāsts jeb savas seksualitātes atklāšana draugiem vai ģimenei.¹⁸⁴

Elliot Mišlers (*Elliot Mishler*) izveidoja tipoloģiju, kurā ir iekļautas trīs naratīvu analīzes kategorijas: atsauces, laiks un secība; teksta saskaņotība un struktūra (naratīva stratēģijas); naratīva funkcijas (konteksti un sekas).¹⁸⁵ Pēdējā kategorija ietver sevī metodi, kas fokusējas tieši uz izzināšanu, atmiņu un patību, kas ir aktuāls šī pētījuma ietvaros. Kā arī eksistē četri visizplatītākie naratīvās analīzes veidi: struktūras analīze, funkcionālā, tematiskā, performatīvā analīze.

Šī pētījuma ietvaros tika izmantota tieši tematiskā naratīva analīze – tā palīdz organizēt intervijas transkripciju tādā veidā, lai akcentētu naratīva saturu un atrastu kopīgas iezīmes naratīvos, pievērsties nevis jautājumiem “kā?” un “kāpēc?”, bet “kas?”.¹⁸⁶ Katra intervijas transkripcija ir analizēta atsevišķi, lai identificētu galvenos aspektus un tēmas. Pēc tam, kad visas intervijas ir izanalizētas, galvenās tēmas tiek salīdzinātas, lai identificētu kopīgus tematus un vēlreiz padziļināti izpētītu interviju transkripcijas. Izvēloties noteiktas intervijas, pētnieks pievērs uzmanību katrai kopīgai tēmai un tās elementiem katrā naratīvā. Pētnieka mērķis ir izveidot apkopojumu, kas apvieno visus naratīvus un sociālās struktūras, jo vēlāk, analītiskajā diskusijā pētnieks aplūko šo saišu savstarpējo ietekmi.

---

¹⁸² Garda-Rozenberga, I. (2012). *Dzīvesstāsts un pašapziņa: mutvārdu vēsture Latvijā*. Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts. 47.lpp.

¹⁸³ K., Vērdiņš. (2015). Queer Male (Post)Soviet Narratives in Interviews. *The Changing Baltics (Vol. 20), No. 1*. DOI: <https://doi.org/10.12697/IL.2015.20.1.17>.

¹⁸⁴ J.P., Goodwin (1990), Gay Folklore. In: W.R. Dynes (Ed.). *Encyclopedia of Homosexuality*. p. 413. New York: Garland Publishing.

¹⁸⁵ Mishler, E. G. (1995). Models of narrative analysis: A typology. *Journal of Narrative & Life History*, 5(2), 87–123. <https://doi.org/10.1075/jnlh.5.2.01mod>

¹⁸⁶ Riessman, C. (2008). *Narrative Methods for the Human Sciences*. London: Sage. P. 53.

Izmantojot tematisko naratīva analīzi identitātes pētījumos, ir īpaši noderīgi, jo tā ļauj iegūt ieskatu saiknē starp personīgo (*micro*) un sociālo (*macro*), kas savukārt veicina dziļāku izpratni par to, kā indivīdi apraksta un redz savu pozīciju sabiedrībā. Kā raksta Katerīna Rīsmāne (*Catherine Riesmann*), tematiskā naratīva analīze ļauj pierādīt, ka stāsti ir nozīmīgi ne tikai atsevišķiem indivīdiem, bet tiem ir svarīga loma piederības izjūtas, sociālās identitātes un kolektīvās darbības veidošanā un veicināšanā.¹⁸⁷ Līdz ar to var teikt, ka tematiskā naratīva analīze šajā pētījumā ļaus identificēt kopīgas tēmas intervējamo naratīvos, kā arī koncentrēties uz stāstīto, vēlāk savienojot to ar sociālām struktūrām un sociālo kontekstu.

3.2. Kontentanalīze

Saskaņā ar amerikāņu pētnieka Bernarda Berelsona (*Bernard Berelson*) definīciju, kontentanalīze ir pētījuma tehnika, kas tiek izmantota, lai iegūtu objektīvu, sistemātisku un kvantitatīvu komunikācijas satura raksturojumu.¹⁸⁸ Savukārt amerikāņu politologs Garolds Lasvels (*Harold Lasswell*) šajā jēdzienā uzsver divus svarīgākus aspektus: satura ietekme uz auditoriju un kontroles ietekme uz saturu.¹⁸⁹

Ar kontentanalīzes palīdzību zinātnieki analizē intervijas, videoklipus, preses relīzes, reklāmas un citus komunikācijas formātus.¹⁹⁰ Pētījuma procesā kvalitatīvie dati tiek pārveidoti kvantitatīvajos datos, tāpēc šī metode tiek pielietota, lai noskaidrotu dažādas ar pētniecību saistītas tendences lielās datu kopās.¹⁹¹ Analīzes pamata paņēmieni ir izvēlēto vārdu, motīvu, simbolu vai attēlu skatīšana noteiktajā medijā, kā arī vienību kategorizēšana un attiecību noteikšana.¹⁹²

Pastāv divi kontentanalīzes veidi: kvantitatīvā kontentanalīze tiek izmantota, lai kategorizētu un sakārtotu datus¹⁹³; savukārt kvalitatīvā kontentanalīze sniedz dziļāku izpratni par datu nozīmi un interpretāciju.¹⁹⁴ Lai veiktu kvalitatīvu kontentanalīzi, pētniekam ir jādefinē pētnieciskais jautājums, jāatlasa analizējamais materiāls, jāizvēlas teorētiskais ietvars un

---

¹⁸⁷ Riessman, C. (2008). *Narrative Methods for the Human Sciences*. London: Sage. P. 55.

¹⁸⁸ Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*. Michigan: Free Press.

¹⁸⁹ Lasswell, Harold D. (1941). Describing the Contents of Communication. *Experimental Division for the Study of Wartime Communication, Doc. No. 9*, Washington, DC: Library of Congress.

¹⁹⁰ Weber, R.P. (1990). *Basic Content Analysis*. Sage: Beverly Hills, CA.

¹⁹¹ Elo, S. Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing, Vol. 62 No. 1*, 107-115.

¹⁹² Berelson, B. (1952). *Content analysis in communication research*.

¹⁹³ Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practise*. Sage: Beverly Hills, CA. P. 5.

¹⁹⁴ Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practise*. Turpat. P.3.

jāizstrādā kategorijas, jāizveido un jāpārbauda kodēšanas shēma, jākodē pētījuma materiāls, jāinterpretē iegūtie dati un jāizdara secinājumi.¹⁹⁵ Savukārt Kracauer (*S. Kracauer*) kritizēja kvantitatīvo kontentanalīzi, apgalvojot, ka šī metode neņem vērā satura nozīmi, kā arī kontekstu, kurā teksts tika radīts. Viņš uzsvēra, ka kategorijām un to interpretācijai ir centrālā loma.¹⁹⁶

Kontentanalīzes veikšanai izmanto trīs pieejas: induktīvo, deduktīvo un kombinēto.¹⁹⁷ Induktīvā pieeja tiek izmantota tad, ka vispirms tiek analizēts teksts un identificētas noteiktas tēmas, tiek meklētas datu līdzības un atšķirības tekstā. Pēc tam notiek pāreja no konkrētā un specifiskā uz abstrakto un vispārējo: pētnieks izstrādā teorētisku pamatojumu. Savukārt deduktīvai pieejai tiek izmantota kodēšanas shēma, kas ir izstrādāta pirms pētījuma veikšanas. Pētnieks izvirza hipotēzi, pamatojoties uz teorētisko ietvaru, un, veicot analīzi, to pārbauda, izmantojot kodēšanas shēmu.¹⁹⁸ Šī pētījuma ietvaros būs izmantota deduktīvā pieeja: pirms pētījuma veikšanas būs izstrādātas kvalitatīvas kontentanalīzes kategorijas un kodēšanas shēma; pēc tam tiks atlasīti dati un ievietoti kategorijās, kā arī izdarīti secinājumi par datiem un teorijas lietderīgumu.

Piemēram, 2018. gadā rakstniece Ieva Melgalve veica pētījumu, kura ietvaros analizēja naratīvu kvīru teorijas kontekstā. Lai identificētu tekstā seksualitātes reprezentāciju un sasaistītu to ar identitāti, varu un nevainību, tika izmantota kontentanalīzes modificētā versija. Autore atzīmēja, ka, skatoties uz homoseksuālo identitāti caur kvīru teorijas prizmu, palīdzēja atklāt sociāli konstruētas pieejas: piemēram, ka geju neviennozīmīgā pozīcija sabiedrībā pieļauj divus varas izpausmes veidus: homoseksuālās identitātes sasaiste ar bailēm un fizisko vardarbību, kā arī vīrieša ķermeņa objektīvizāciju un heteronormatīvā diskursa destabilizāciju.¹⁹⁹ Līdz ar to var teikt, ka kontentanalīze šajā pētījumā sniegs dziļāku izpratni par naratīva interpretāciju un elementu nozīmi.

---

¹⁹⁵ Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practise*. Sage: Beverly Hills, CA. pp. 5. – 6.

¹⁹⁶ Kracauer, S. (1952). The Challenge of Qualitative Content Analysis. *Public Opinion Quarterly*, 16, 1-42.

¹⁹⁷ Strauss, Anselm L. (1987). *Qualitative Analysis for Social Scientists*. NY: Cambridge University Press.

¹⁹⁸ Abrahamson, M. (1983). *Social Research Methods*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

¹⁹⁹ Melgalve, I. (2018, jūnijs). Homosexual Identity, Power and Innocence in Rihards Bargais' Book "Naked Piggies". *Queer Narratives in European Cultures: Subjectivity, Memory, Nation. 2nd international conference*. Latvija, Rīga.

3. 3. Daļēji strukturētās intervijas

Intervija kā pētījuma metode tiek izmantota dažādiem mērķiem, piemēram, strukturētās intervijās, kurās intervētājs balstās uz jautājumu sarakstu, sniedz iespēju palielināt datu ticamību un iegūt atbildes uz izvirzītajiem jautājumiem. Šādas intervijas palīdz standartizēt intervēšanas procesu, kā arī iegūt viegli kodējamās atbildes. Daļēji strukturētās un nestrukturētās intervijās savukārt uzsvars tiek likts uz intervēto personu uzskatiem un pieredzēm. Šāda veida “kvalitatīvā intervēšana” ir elastīgāka pieeja, kas sniedz pētniekam uzdot jaunus jautājumus, kā arī mainīt jautājumu secību un saņemt detalizētākas atbildes.²⁰⁰ Tāpat šādas intervijas parasti tiek ierakstītas un vēlāk arī transkribētas, jo pētnieki fokusējas ne tikai uz to, ko cilvēki stāsta, bet arī kādā veidā cilvēki stāsta stāstus.²⁰¹ Tieši tāpēc viens no šīs pētījuma metodes trūkumiem ir laiktelpīgums un dārgums.²⁰²

Kā jau tika minēts iepriekš, daļēji strukturētās intervijas paredz, ka pētniekam ir izveidots saraksts ar jautājumiem par specifiskām tēmām, kas kalpo par sava veida intervijas ceļvedi. Pētniekam ir jāuzdod visi jautājumi no saraksta, taču to secība var tikt mainīta, kā arī pētnieks var uzdot papildus jautājumus, lai uzzinātu detalizētāku informāciju par intervējamā atbildēm. Šādās intervijās uzmanība tiek pievērsta tam, kā intervējamais rāmē notikumus un problēmas, ko uzskata par svarīgu, skaidrojot notikumus un uzvedību.²⁰³

Intervija paredz arī sagatavošanas procesu: pētījuma tēmas definēšana, pētniecisko jautājumu izvirzīšana, intervijas tēmu identificēšana, jautājuma saraksta sastādīšana un revīzija, pilota pētījums, problēmu identificēšana, interviju jautājumu revīzija un fināla saraksta izveidošana.

Jautājumu sarakstā parasti iekļauj dažāda veida jautājumus, tostarp ievada jautājumi (Vai Jūs kādreiz...?), papildjautājumi (Vai Jūs varētu pastāstīt vairāk par to?), izpētes jautājumi (sekot līdz teiktajam), jautājumu precizēšana (Ko Jūs darījāt tajā laikā?), tiešie jautājumi (Vai Jūs esat apmierināts ar šo?), netiešie jautājumi (Vai jūs arī jutāties tāpat kā lielāka daļa cilvēku šeit?), struktūras jautājumi (Es vēlētos pāriet pie cita jautājuma...), klusums (pauze), interpretējošie jautājumi (Vai Jūs ar to domājat, ka...?).²⁰⁴

---

²⁰⁰ Bryman, A., Bell, E. (2011). *Business Research Methods*. 3rd ed. Oxford: OUP. P.46

²⁰¹ Turpat. P.482

²⁰² Turpat. P.483.

²⁰³ Turpat. P.467

²⁰⁴ Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Līdz ar to var teikt, ka viens no svarīgākajiem pētnieka uzdevumiem ir uzmanīgi klausīties intervējamā atbildes un reaģēt uz tām, būt aktīvam un tajā pašā laikā ļaut intervējamam izteikties, kas ir liels izaicinājums.

3.4. Pētījuma dizains

Pētījums ir balstīts uz 15 intervijām ar krievvalodīgajiem jauniešiem, kuri identificē sevi kā piederīgus LGBT kopienai. Lai izveidotu reprezentatīvu izlasi, tika izmantotas divas izlases veidošanas metodes: atslēgas informētājs (LGBT organizācijas “Skapis”, “Mozaīka”, “Active Rainbow”, avīze “Kvīri Runā”) un sniega pikas izlase. Sniega pikas izlase parasti tiek izmantota, lai identificētu respondentus ar līdzīgām pieredzēm un ar kopīgiem sociāliem kontaktiem.²⁰⁵

Šim pētījumam tika izvēlēta specifiska vecuma grupa: jaunieši no 18 līdz 25 gadu vecumam, jo Latvijā pie jauniešu grupas pieder cilvēki vecumā no 13 līdz 25 gadiem.²⁰⁶ Savukārt dzīves posms starp pusaudža un brieduma gadiem (18-25 gadi) pētnieciskajā jomā tiek definēts par “topošo pieaugušo vecumu” (*emerging adulthood*). Tā kā šajā vecumā veidojas jauniešu identitāte un tā ietekmēs viņu turpmāko dzīvi, ir vērts izpētīt, kā ārējie un iekšējie faktori ietekmē šo **duālo identitāšu veidošanos**. Jāpiemin, ka šī pētījuma rezultāti attieksies tikai uz šo noteikto sociālo grupu: LGBT kopienai piederīgie krievvalodīgie jaunieši vecumā no 18-25 gadiem.

Vispirms tika izmantota tāda izlases metode kā atslēgas intervētājs, vēlāk, kad tika savākti 50 respondentu kontakti, nejauši izvēlējās 5 respondentus. Pēc veiktām intervijām tika izmantota otrā izlases metode – sniega pikas izlase, respektīvi, tika intervēti šo piecu respondentu draugi vai paziņas, kuri atbilst pētījuma mērķgrupas raksturojumam.

Katra intervija tika iedalīta divās daļās: pirmajā daļā intervējamajam tika jautāts par krievvalodīgo kopienu, krievu valodu un kultūru, aktuāliem normatīviem aktiem un likumprojektiem, kā arī piederības izjūtu Latvijai, diskrimināciju un aizspriedumiem, ar kuriem viņi saskārās ikdienā. Otrajā intervijas daļā jautājumi tika veltīti homoseksuālai identitātei, tās slēpšanai un atklāšanai, kultūras produktu patērēšanai, aktīvismam un LGBT kopienai, kā arī diskriminācijai un jauniem likumprojektiem, kuri ir svarīgi šai kopienai.

---

²⁰⁵Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. London: Sage. P. 182.

²⁰⁶ Likumi.lv. (2009). *Jaunatnes likums*. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/id/175920-jaunatnes-likums>

Interviju ilgums bija no vienas līdz divām stundām. Pamatojoties uz teorētisko ietvaru un kontentanalīzes kategorijām, intervijai tika sastādīts jautājumu saraksts, kurā ietilpa demogrāfiski jautājumi, 27 jautājumi par identitāti un 3 noslēdzošie jautājumi, kas palīdzēja respondentiem reflektēt. Interviju audio ieraksti glabājas tiešsaistes krātuvē²⁰⁷, bet liela informācijas apjoma dēļ intervijas netika transkribētas. Naratīvu analīzes veikšanai tika izmantoti gan audio ieraksti, gan pētnieces pieraksti, kas tika veidoti interviju laikā.

4.1. tabula. Dati par intervējamajiem

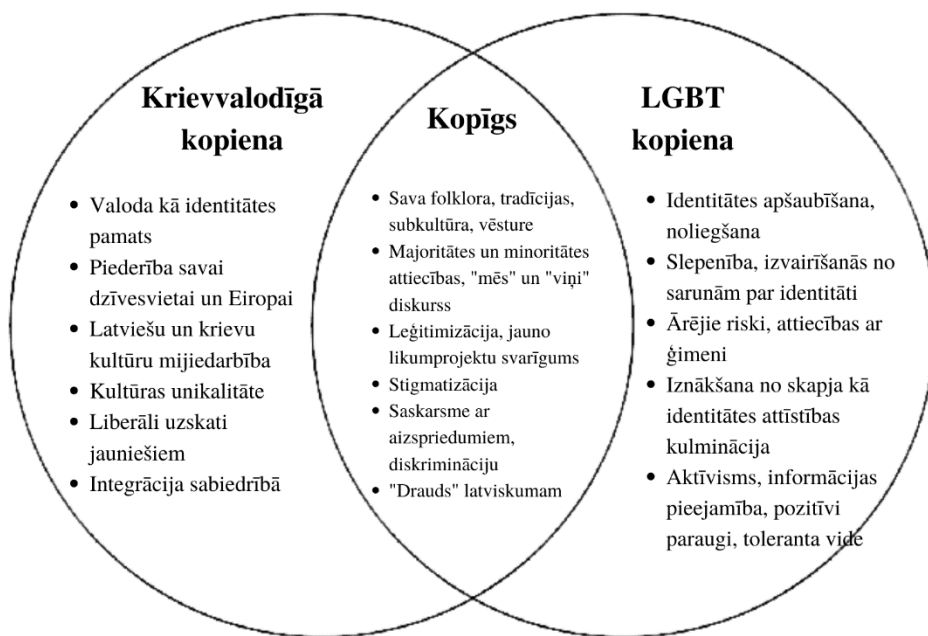
	<i>Intervējamā segvārds</i>	<i>Vecums</i>	<i>Nodarbošanās</i>	<i>Pilsēta</i>	<i>Identitāte (LGBT)</i>
1	<i>Ildars</i>	19	<i>skolnieks, strādā mārketinga jomā</i>	<i>Rīga</i>	<i>gejs, viņš</i>
2	<i>Aļona</i>	20	<i>studente (kinematogrāfs)</i>	<i>Rīga</i>	<i>biseksuāle, viņa</i>
3	<i>Eļa</i>	20	<i>studente, strādā apkalpošanas nozarē</i>	<i>Rīga</i>	<i>lesbiete, viņa</i>
4	<i>Džuljeta</i>	19	<i>skolniece</i>	<i>Rīga</i>	<i>biseksuāle, viņa</i>
5	<i>Kirills</i>	22	<i>kafijas bārmenis</i>	<i>Daugavpils</i>	<i>nebināra persona, biseksuālis, viņš</i>
6	<i>Džeks</i>	24	<i>brīvprātīgais jauniešu organizācijā</i>	<i>Rīga</i>	<i>transpersona, aseksuālis, nebināra persona, viņš/viņi</i>
7	<i>Dmitrijs</i>	23	<i>students (psiholoģija)</i>	<i>Daugavpils</i>	<i>gejs, viņš</i>
8	<i>Oļegs</i>	22	<i>students (datorika)</i>	<i>Rīga</i>	<i>gejs, viņš</i>
9	<i>Džoanna</i>	22	<i>strādā ēdināšanas nozarē</i>	<i>Rīga</i>	<i>lesbiete, viņa</i>
10	<i>Filips</i>	18	<i>students (multimediju dizains)</i>	<i>Rīga</i>	<i>nebināra persona, lesbiete viņš</i>
11	<i>Jevgenijs</i>	23	<i>students, strādā ēdināšanas nozarē</i>	<i>Ventspils / dzīvo Liepājā</i>	<i>gejs, viņš</i>
12	<i>Santa</i>	23	<i>studente</i>	<i>Rīga / dzīvo Ādažos</i>	<i>Panseksuāle, viņa/viņi</i>
13	<i>Alīna</i>	21	<i>studente (ekonomika)</i>	<i>Rīga</i>	<i>Kvīrs, viņa</i>
14	<i>Liza</i>	18	<i>skolniece</i>	<i>Rīga</i>	<i>nebināra persona, kvīrs viņa/viņš/viņi</i>
15	<i>Ņikita</i>	24	<i>students (medicīna), strādā medicīnas nozarē</i>	<i>Rīga</i>	<i>gejs, viņš</i>

Kā arī respondentiem tika piedāvāta izvēle – piedalīties tiešsaistes intervijās vai satīties klātienē. Kopā tika veiktas 9 intervijas tiešsaistē (caur Zoom platformu) un 6 klātienē

²⁰⁷ Izgūts no: <https://drive.google.com/drive/folders/1h9YsVitrVZaTKBzqQqVgW34LaTy2nTVJ?usp=sharing>

intervijas (Rīgā). Jāatzīmē, ka respondenti norādīja ļoti dažādus iemeslus formāta izvēlei: 2 interviju dalībnieki dzīvo Daugavpilī, viens – Liepājā, viens – Ādažos un 11 – Rīgā. (sk. 4.1. tabulu). Tomēr lokācija nav vienīgais iemesls, kāpēc dalībnieki vēlējās satīties klātienē – daudzi jaunieši vecuma grupā no 18 līdz 25 gadiem joprojām dzīvo pie vecākiem un nejūtas droši, atklāti runājot par savu homoseksuālo identitāti. Tie, kuri piekrita tiešsaistes intervijām, pārsvarā dzīvo kopā ar saviem partneriem, draugiem vai pārcēlušies uz ārzemēm. Tas liek secināt, ka, lai veiktu intervijas ar LGBT pārstāvjiem, viens no galvenajiem kritērijiem ir respondenta drošība un droša vide.

Pamatojoties uz teorētisko ietvaru, tika izstrādāta shēma, kas atspoguļo krievvalodīgo kopienas un LGBT kopienas kopīgās un atšķirīgās iezīmes. Piemēram, krievvalodīgo kopienai identitāte galvenokārt ir balstīta uz krievu valodu, kultūras unikalitāti, latviešu un krievu kultūru mijiedarbību. Krievvalodīgie izjūt piederību savai dzīvesvietai un Eiropai, turklāt, jaunākā paaudze pieņem liberālās vērtības un vieglāk integrējas sabiedrībā.

4.1.att. Krievvalodīgās un LGBT kopienas kopīgas un atšķirīgas iezīmes

Salīdzinot ar krievvalodīgo kopienu, jāatzīmē, ka LGBT kopienas pārstāvji parasti apšaubā un pat noliedz savu identitāti, slēpj to un izvairās no sarunām par šo tēmu. Kad homoseksuāli cilvēki sasniedz identitātes attīstības procesa kulmināciju un "iznāk no skapja", viņi var saskarties ar citiem riskiem, piemēram, konfliktiem ģimenē un darbavietā. Šo stresu

un stigmatizāciju var mazināt informācijas pieejamība, iesaistīšanās aktīvismā, pozitīvi paraugi (*role models*) un tolerantā apkārtējā vide.

Jāatzīmē, ka gan krievvalodīgo, gan homoseksuālo cilvēku identitātēm ir kopīgas iezīmes. Piemēram, abām grupām ir sava folklorā, tradīcijas, vēsture un subkultūra. Tajā pašā laikā abas kopienas saskārās ar “majoritātes un minoritātes attiecību” diskursu, kurā viņu minoritātes grupa tiek pretnostatīta majoritātes grupai. Latvijā abas grupas ikdienā saskārās ar stigmatizāciju, aizspriedumiem un diskrimināciju, kā arī etnonacionālisma kontekstā abas grupas var uzskatīt par draudu “latviskumam”. Visbeidzot, abām grupām ir ļoti svarīgs leģitimizējošs diskurss, politiskais atbalsts un likumprojekti, kuri nodrošina šo grupu tiesību aizsardzību.

Pirms intervijas respondentiem tika izsūtīts piekrišanas apliecinājuma dokuments (sk. pielikums nr. 4), kurā tika norādīta informācija par pētījumu, mērķiem, konfidencialitāti un respondenta tiesībām. Katrs respondents ir izlasījis, piekritis un parakstījis šo dokumentu ar elektronisko parakstu. Parakstītie dokumenti tiek uzglabāti ar paroli aizsargātā datorā.

Interviju laikā tika pierakstītas atbildes, citāti un atslēgas vārdi, lai pēc tam veiktu kvalitatīvu analīzi, izmantojot izveidoto matricu. Pēc kontentanalīzes veikšanas dati tika apkopoti diagrammās, lai vizuāli atspoguļotu lielu datu apjomu. Nākamais solis – tematiskā naratīva analīze – tika veikta gan ar audio ierakstu, gan ar pētnieces pierakstu palīdzību. Pirmkārt, visos tekstos tika meklētas līdzības, svarīgas domas un izteikumi, kuri atkārtos vairākas reizes. Pēc tam katra atbilde tika kodēta, bet kodi tika apvienoti tēmās. Tālāk teksti tika lasīti atkārtoti, lai pārbaudītu, ka identificētās tēmas ir aktuālas visos tekstos. Tālāk tēmas tika precizētas un ievietotas tabulā kopā ar kodiem un citātiem. Nākamajā nodaļā tiks sniegta padziļināta naratīvu analīze un rezultātu apkopojums.

4. KRIEVVALODĪGĀ KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE

Šajā nodaļā uzmanība tiks pievērsta jauniešu naratīviem, kuri tiks analizēti ar kvalitatīvās kontentanalīzes un tematiskās naratīva analīzes palīdzību. Kopā tika veikts viens pilotpētījums un 15 daļēji strukturētas intervijas. Ar kontentanalīzes palīdzību tika atrastas kopīgas tendences jauniešu naratīvos, kā arī tā palīdzēja identificēt jauniešu sniegto vērtējumu par noteiktām tēmām.

Savukārt naratīvā analīze palīdzēja iedziļināties iegūtajos datos, atrast kopīgas tēmas un tendences, kā arī izprast kontekstu. Tematiskās naratīvu analīzes rezultātā tika atklāti 7 galvenie naratīvi: krievvalodīgā kopiena un piederība Latvijai, krievvalodīgā kopiena un Krievijas ietekme; LGBT kopiena un slēpšanās, LGBT kopiena un heteroseksuālā privilēģija, LGBT kopiena un attieksme pret homoseksuālo orientāciju, LGBT kopiena un cerības nākotnei, kā arī duālās minoritātes. Katrā naratīvā ietilpst vairāki temati; katrā tematā ietilpst vairāki kodī. Lai ilustrētu naratīvu struktūru, tika izveidotas tabulas, kurās ir iekļauti galvenie naratīvi, tēmas un citāti. Turpmākā nodaļa ir iedalīta apakšnodaļās, katra apakšnodaļa ir veltīta vienam no septiņiem galvenajiem naratīviem.

4.1. Piederība Latvijai

Analizējot tekstus par krievvalodīgo kopienu, tika identificēti divi galvenie naratīvi: piederība Latvijai un Krievijas ietekme. Šajā apakšnodaļā tiks apskatīts naratīvs par piederību Latvijai un tā 5 tēmas (sk. 6.pielikums).

4.1.1. Svētku nozīmīgums

Savos stāstos jaunieši visbiežāk minēja Latvijas svētkus un to nozīmīgumu viņu identitātes veidošanas procesā: 7 no 15 respondentiem savās intervijās minēja Līgo svētkus un tikpat daudz – Dziesmu un Deju svētkus. Kaut arī neviens no intervējamajiem nav piedalījies šajā pasākumā, daudzi atzīmē šo svētku svarīgumu: “Мне нравится Праздник Песни и танца – прям какое-то объединение происходит” (Alīna, 21 gads). Savukārt Eļa (20 gadi) uzsvēra, ka Dziesmu un Deju svētku laikā viņa jūtas kā daļa no lielas cilvēku kopienas:

[..] вот все говорят, что латыши недостаточные, нет, у них есть потрясающие люди. И еще, например, праздник Песни и танца – сплочает всю страну во что-то единое, и ты ощущаешь себя маленькой, но значимой частью чего-то большого. И хоть я никогда в нем не участвовала, мне этот аспект важен.

Jaunieši bieži izcēla vienotības sajūtu, kas apvieno visus latviešus: “Для меня важны латышский танец и традиции на праздники, и чувство объединенности у латышей, они все время вместе. Наверное, из-за того, что **их** не так много... **то есть нас... то есть их...**” (Dmitrijs, 23 gadi). Jāatzīmē, ka šādos stāstos parādās arī diskurss “mēs un viņi”, bet ar pozitīvu nokrāsu: “Мне нравятся **их** праздники. В этих праздниках есть какая-то атмосфера, схожая с русской. **Мы** же все-таки соседи” (Džoanna, 22 gadi). Šajā izteikumā jaunieie uzsver, ka latviešu un krievu svinēto svētku atmosfēra ir līdzīga.

“Приятно видеть, что праздники сохраняются,” – atzīmēja respondents Filips. Jaunieši ne tikai iestājas par Latvijas svētku tradīciju saglabāšanu, bet arī aktīvi apmeklē un iesaistās vietējos pasākumos: 9 no 15 respondentiem minēja tādus vietējos pasākumus kā “Dzejas diena”, “Lāpu gājiens”, Latvijas Republikas Proklamēšanas diena, Rīgas pilsētas svētki, Līgo un “Ezīšfests”. Pārsvarā jaunieši dod priekšroku kultūras un izklaides pasākumiem, kuri notiek kā latviešu, tā arī krievu valodā. Valodas jautājums ir viena no galvenām tēmām jauniešu naratīvos: var teikt, ka krievvalodīgo jauniešu lingvistisko identitāti veido gan latviešu, gan krievu valoda.

4.1.2. Latviešu valodas saglabāšana

Krievvalodīgie jaunieši uzsver, ka latviešu valoda arī ir daļa no viņu identitātes, jo viņi ir dzimuši Latvijā un valoda palīdz viņiem sasaistīt sevi ar šo valsti. Liza (18 gadi) pastāstīja, ka nepietiekamās latviešu valodas prasmes traucē viņai uztvert informāciju latviešu valodā un iesaistīties vietējos pasākumos: “Я очень хочу нормально, стабильно выучить латышский язык, чтобы можно было как-то больше связать себя с этой частью моей идентичности”.

Arī Santa (23 gadi) atzīst, ka patērēt latviešu kultūras produktus krievu valodā nav iespējams: “Латышскую культуру на русском языке потреблять невозможно”. Jaunieie pastāstīja, ka Latvijā informācijas avotu daudzums krievu valodā ir ierobežots, kā arī informācijas konotācija un emocionālā nokrāsa dažādos medijos atšķiras atkarībā no valodas. Tas savukārt izraisa kognitīvās disonanses izjūtu, patērējot ziņas un saturu sociālajos tīklos. Šis ir viens no iemesliem, kāpēc krievvalodīgie jaunieši ir motivēti apgūt valsts valodu.

Interviju rezultāti atklāja, ka krievvalodīgie jaunieši aktīvi patērē kultūras produktus latviešu valodā. Visbiežāk minētie latviešu kultūras piemēri ir grupas “*Carnaval Youth*”, “*Bermudu Divstūris*”, “*Musiqq*”, dziedātājas Samanta Tīna un Aminata, dzejnieki Imants Ziedonis un Aspazija, tādas kultūras un izklaides vietas kā Mākslas muzejs, Latvijas

Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs, Tallinas ielas kvartāls, un filma “Nameja gredzens”. Piemēram, Aona (20 gadi) stāstīja: “Я смотрела фильм “Кольцо Намея” в кино, на русском правда. Мне понравилось, и подумала тогда: латыши, молодцы, герои! Гордость взяла за чужой народ,” – jaunieta uzsver, ka lepojas ar latviešu mākslu, ar latviešu sasniegumiem šajā jomā. Šeit ir svarīgi, ka jaunieta skatījās latviešu filmu krievu valodā, jo tas norāda uz informācijas pieejamību un tulkošanas iespēju svarīgumu.

“Куда не приедешь – везде найдешь русских. Поэтому важно защищать латышский язык здесь,” – stāsta Ņikita (24 gadi). Viņaprāt, krievu valoda ir plaši izplatīta visā pasaulē, tieši tāpēc latviešu valoda ir jā saglabā un jā aizsargā. Jaunieši apzinās latviešu valodas vērtību un unikalitāti, tieši tas kalpo par vēl vienu iemeslu tam, lai apgūtu latviešu valodu.

“Мне важен язык, хорошо, я живу в этой стране, и я буду его учить,” – 20 gadus vecā Eļa stāsta par to, ka viņai latviešu valodas apgūšana sagādāja daudz grūtību, jo 12 gadus viņa mācījās mazākumtautību skolā un, iestājoties universitātē, viņai nācās pārvarēt valodas barjeru. “Я кинула себя в среду, придя в универ, и латышский просто выучился,” – pēc iestāšanās augstskolā Eļa apguva latviešu valodu, pateicoties latviski runājošai videi. Eļas stāsts ir ļoti līdzīgs 14 pārējiem stāstiem, kuros jaunieši dalās ar savu pieredzi, mācoties krievu skolās un saskaroties ar grūtībām apgūt latviešu valodu.

4.1.3. Latviešu valodas svarīga loma integrācijas procesā

Integrācija Latvijas sabiedrībā ir vēl viens nozīmīgs iemesls latviešu valodas apgūšanai: Santa (23 gadi) pastāstīja, ka pēc 9. klases viņa iestājās latviešu skolā un viņai bija diezgan labas attiecības ar klasesbiedriem labu latviešu valodas zināšanu dēļ: “В школе мне говорили, что я правильная русская, раз я выучила латышский язык”. Tieši latviešu valoda palīdzēja viņai integrēties un komunicēt ar vienaudžiem. “У меня не меньше прав, если я знаю латышский язык,” – Santa atzīmē, ka krievvalodīgo tiesības un iespējas ir vienādas ar latviešiem, ja viņi ir pietiekami apguvuši latviešu valodu. Šeit latviešu valoda kalpo kā instruments, lai integrētos sabiedrībā, tomēr diskurss “mēs un viņi” joprojām parādās jauniešu stāstos.

Liza (18 gadi) savukārt uzskata, ka krievu skolas traucē integrācijas procesam: “Русские школы — это купол, которых оставляет русскоязычных детей в группе русского языка. У меня, например, нет латышей — друзей. Поэтому интеграция должна начинаться с садика, чтобы воспитатель говорил на латышском и между детьми была

дружелюбная атмосфера”. Vairāki respondenti atzina, ka viņiem ir neitrālas attiecības ar latviešiem, tomēr nav latviski runājošu draugu. Krievvalodīgo jauniešu vēlme draudzēties ar latviski runājošiem jauniešiem ir vēl viens svarīgs motivācijas faktors, kurš ietekmē vēlmi integrēties latviešu sabiedrībā: “У меня на самом деле нет друзей-латышей, потому что я плохо знаю язык, но я к ним отношусь уважительно, у меня нет к ним никакой ненависти,” – dalās Džuljeta (19 gadi).

Jāpiemin arī tas, ka valoda nav vienīgais faktors, kas palīdz integrēties sabiedrībā – arī kultūra un informācijas telpa ir svarīgi integrācijas elementi. “Русские не очень хорошо интегрированы в латышское общество, например я не знаю всяких культурных штук, которые впитываются с молоком матери у латышей,” – stāsta Alīna (21 gads). Zināšanu trūkums par kultūru, filmām, mūziku, kā arī citiem latviešu sabiedrībai svarīgiem elementiem padara integrācijas procesu vēl izaicinošāku.

4.1.4. Krievu valodas aizsargāšana

Interviju rezultāti pierādīja, ka krievvalodīgo jauniešu identitāšu pamatā ir valoda, tāpēc tās var dēvēt par lingvistiskām identitātēm: visi interviju dalībnieki atzīmēja krievu valodas svarīgumu gan identitātes kontekstā, gan ikdienas komunikācijas kontekstā. Pēc kontentanalīzes rezultātiem, 12 no 15 interviju dalībniekiem izmanto krievu valodu ikdienas saziņā ar radniekiem, draugiem un kolēģiem.

Krievu valoda ir viens no iemesliem, kāpēc daudzi respondenti sasaista sevi ar krievu kultūru, piemēram, Džuljeta (19 gadi) stāsta: “Я принадлежу к русской культуре, потому что говорю на русском языке”. Šajā kontekstā jauniešiem tika uzdots jautājums par normatīviem aktiem un likumprojektiem, kuri, viņuprāt, ir svarīgi krievvalodīgo kopienai Latvijā. Jauniešu viedoklis par normatīviem aktiem nav viennozīmīgs: 9 no 15 atbalsta krievu valodas pasniegšanu skolās; savukārt 4 dalībnieki atbalstīja ideju par krievu valodas stundu kā fakultatīvu visās skolās, bet viena dalībniece piedāvāja atstāt latviešu valodu kā vienīgo visos bērnudārzos. Pēc jauniešu uzskatiem, latviešu valodas nepietiekamās prasmes ierobežo viņu iespējas Latvijā gan izglītības, gan socializācijas, gan darba jomā. “Русский – это тоже часть нашей жизни, а не кружок по интересам, каким его хотят сделать в школах,” – Oļegs (22 gadi) uzsver, ka krievu valoda ir daļa no krievvalodīgo cilvēku dzīves un viņš negribētu, lai to izslēgtu no skolas programmām. Arī Eļļa (20 gadi) stāsta, ka jūtas aizvainota gan krievu skolu slēgšanas dēļ, gan vakcinācijas kampaņu aģitēšanas dēļ: “Внешняя дискриминация всегда присутствует. Например, кто закрывали русские школы, я прямо помню, думала – а где

людям учиться? [...] Когда ковид начался, там делали всякие агитационные штуки о вакцинации и меня возмущает, что они не могут перевести лозунг на русский язык. Такие детали меня задевают”.

Savukārt Filips (18 gadi) uzskata, ka viņš vēlētos redzēt vairāk latviešu valodas apguves programmu un valsts finansētos projektus, kas ir domāti mazākumtautību pārstāvjiem, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumus krievu valodā: “Я бы хотел видеть больше русских школ, больше специальных проектов по изучению латышского языка, больше детских садов с латышским языком. Чтобы курсы латышского были бесплатными или недорогими”.

Džoanna (22 gadi) izteica savu viedokli par to, ka krievu valoda Latvijā nav drauds latviešu valodai, bet drīzāk papildinājums: “ [...] русские задавят латышскую нацию, и латыши боятся потерять то, что им дорого. Но они не понимают, что, если они примут что-то новое, это новое не обязательно их задавит или уничтожит, оно может их дополнить”. Līdz ar to var teikt, ka jauniešu viedokļi par krievu skolām krasi atšķiras; savukārt par valodu saglabāšanu un aizsargāšanu jaunieši ir vienprātīgi.

Kā vissvarīgākie krievu kultūras pārstāvji tika minēti rakstnieki Fjodors Dostojevskis (Федор Достоевский), Nikolajs Gogolis (Николай Гоголь), Ļevs Tolstojs (Лев Толстой), Anna Ahmatova (Анна Ахматова), Aleksandrs Puškins (Александр Пушкин), Makss Frajs (Макс Фрай), dziedātāji Monetočka (Монеточка), “Ice3Peak”, grupa “Little Big”, sabiedrībā pazīstamas personības Aleksandrs Vasiļjevs (Александр Васильев), Larisa Guzejeva (Лариса Гузеева), Ļevs Leščenko (Лев Лещенко), Asja Kazanceva (Ася Казанцева), Fjodors Katasonovs (Федор Катасонов), Jekaterina Šulmane (Екатерина Шульман), Antons Dolins (Антон Долин), YouTube platformā reģistrētie kanāli “Trash Smash”²⁰⁸, “Дудь”²⁰⁹, kā arī filmas “Ирония судьбы”, “Любовь и голуби”. Jāatzīmē, ka latviešu kultūras elementi ir saistīti ar mūziku, vietām un svētkiem; savukārt krievu kultūras elementi – ar literatūru, pop kultūru un personībām. Var teikt, ka krievvalodīgie jaunieši Latvijā patērē ļoti daudz dažāda veida saturu.

Turklāt jaunieši minēja arī kultūras produktus krievu valodā no Latvijas: piemēram, grupu “Prāta Vētra”, dziedātāju Intaru Busuli, Laimu Vaikuli; komponistu Raimondu Paulu,

---

²⁰⁸ Trash Smash. (2021. gada 27. oktobris). *Сексуальная Ориентация [ВСЕ СЛОЖНО!]*. [Videofails]. Izgūts no: <https://www.youtube.com/c/TrashRecord>

²⁰⁹ вДудь. (2019. gada 15. marts). *Толоконникова - бисексуальность, FACE, тюрьма / вДудь*. [Videofails]. Izgūts no: <https://www.youtube.com/c/vdud>

kā arī pasākumus “UniCon” un “Baltijas Pērle”. Runājot par svarīgiem latviešu kultūras elementiem, puse respondentu atzīmēja latviešu valodu (7 no 15), kā arī svētkus (7 no 15). Starp svarīgākajiem krievu kultūras elementiem ir literatūra (10 no 15), krievu valoda (7 no 15) un dzeja (6 no 15). Līdz ar to var secināt, ka krievvalodīgiem jauniešiem gan krievu, gan latviešu valodas ir vienādi svarīgas.

4.2. Krievijas ietekme

Analizējot krievvalodīgo jauniešu intervijas, tika identificēts otrs galvenais naratīvs: Krievijas ietekme. Dzīvojot Latvijā, krievvalodīgie jaunieši patērē saturu, medijus, kultūras produktus latviešu, krievu un angļu valodā, tas nozīmē, ka viņu informācijas telpā joprojām ir liela ietekme no Krievijas.. Šajā naratīvā tika izceltas trīs tēmas: kultūras atmiņa, vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana, Latvijas un Krievijas situāciju salīdzināšana.

4.2.1. Kultūras atmiņa

Daudzi respondenti uzsvēra, ka viņi paši nesvin svētkus, kurus parasti svin viņu vecāki un vecvecāki: piemēram, krievvalodīgās ģimenes svin Lieldienas, pie tam 10 no 15 respondentu ģimenēm svin pareizticīgo Lieldienas un divas – katoļu Lieldienas.

Respondenti atzīmēja, ka vecāki un vecvecāki dod priekšroku tādiem svētkiem kā 8. marts, 23. februāris un 9. maijs. Savukārt pašu jauniešu viedokļi par 9. maija svinēšanu krasi atšķiras: trīs dalībnieki iestājas pret svinēšanu pie Pieminekļa Padomju Latvijas un Rīgas atbrīvotājiem no vācu fašistiskajiem iebrucējiem (turpmāk tekstā – Piemineklis). Piemēram, Dmitrijs (23 gadi) stāstīja: „9 мая – это опять политическое, здесь я немножко не понимаю суть этого праздника. Это не праздник. Все, что связано с этим – это для меня память. Viens no respondentiem pastāstīja, ka saista šo dienu ar atmiņām par saviem radniekiem un vienmēr dodas uz Salaspils memoriālu.

Savukārt septiņi respondenti uzsvēra, ka viņiem šī kultūras atmiņa ir personiski svarīga, tomēr viņi nekad nav devušies pie Pieminekļa: “9 мая – у меня сложное отношение к этому празднику, для меня это праздник окончания войны. Мы поздравляем родственников из России, и на этом все. Этот балаган у Памятника я не понимаю,” – dalās Jevgenijs (23 gadi). Tomēr bija arī atšķirīgi viedokļi, piemēram, Kirills (22 gadi) uzsver, ka arī pats Piemineklis viņam nozīmē atmiņas un liecība tam, ka Otrais pasaules karš ir bijis. “У нас в городе поменяли название Русского лица. Это ведь не очень классно, менять название.

Также и Памятник победы – зачем сносить? Это ведь память, история. Это ведь доказательство того, что что-то было в нашем мире.”

Var secināt, ka jaunās un vecās paaudzes uzskati par svētkiem, atceres dienām un vēsturi atšķiras. Tomēr tās nav vienīgas tēmas, kas izraisa nesaprašanos starp dažādu paaudžu cilvēkiem.

4.2.2. Vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana

Pēc jauniešu uzskatiem, krievvalodīgo kopienu vecākajai paaudzei ir raksturīga stereotipiskā domāšana, kas bija raksturīga Padomju ideoloģijai. Tā, piemēram, jauniešu un vecāku uzskati par brīvību, vienlīdzību, demokrātiju un dažādām minoritātēm krasi atšķiras. “Моя мама считает, что все должны придерживаться правил и жить несвободно,” – Kirills (22 gadi) stāsta, ka mamma sajūsmā par dzīvi PSRS laikos.

Turklāt jaunieši pastāstīja par izplatītākajiem krievvalodīgo stereotipiem Latvijā. Visbiežāk tika minēta nevēlēšanās mācīties latviešu valodu (8 no 15), krievu rupjība (6 no 15) un viedoklis par to, ka krievi atbalsta Vladimira Putina politiku un Krievijas pozīciju (5 no 15). Uz jautājumu- vai šie stereotipi ir patiesi, jaunieši atbildēja diezgan līdzīgi: stereotipi vairākuma gadījumos ir patiesi, tie pārsvarā attiecas uz vecāko paaudzi. “Те, кто выросли в СССР по поведению в общем, будут отличаться от молодежи. Мне кажется, больше стереотипы относятся к старшему поколению,” – atbild Liza (18 gadi).

Jāpiemin, ka jaunieši saskarās ar stereotipiem ne tikai savās ģimenēs, bet arī sabiedrībā, arī no latviski runājošo cilvēku puses. Piemēram, Dmitrijs (23 gadi) stāsta, ka skolas darbaspēks vairākkārt uzsvēra atšķirības starp latviešiem un krievvalodīgi runājošiem skolēniem: “Как-то в классе учитель сказал: “поднимите руку, кто из русской семьи”. Мне было так не приятно и казалось, нас сейчас разделят. А завуч мне как-то за плохую оценку сказала, что мне надо поехать складывать коробки в Россию”. Tomēr kopumā jaunieši novērtē minoritātes un majoritātes attiecības neitrāli (10 no 15) un tikai 5 respondenti ir saskārušies ar diskrimināciju un aizspriedumiem.

Jaunieši uzsver, ka viņi pamanīja ksenofobiju sarunās ar saviem vecākiem, it īpaši seksismu, rasismu un homofobiju. “Родители говорили, что это все неправильно, как и все совковые родители,” – stāstīja Oļegs (22 gadi). Vecāku attieksmes par dažādām minoritātēm ietekmē arī jauniešu aizspriedumus par LGBT kopienu, piemēram, Eļā (20 gadi) atzīst, ka viņai bija grūti pieņemt savu seksuālo orientāciju, jo kopš bērnības laikiem viņa ir dzirdējusi negatīvus izteikumus par homoseksuāļiem: “Наверное, у меня проскакивают какие-то

предрассудки, но я понимаю, что это происходит из-за того, что я слышала от своей семьи.”

Līdz ar to var secināt, ka jauniešu naratīvus par krievvalodīgo kopienu var iedalīt divās lielās grupās: pirmā ir saistīta ar piederību Latvijai, otrā – ar Krievijas ietekmi uz jauniešu uzskatiem un vērtībām. Var secināt, ka krievvalodīgo jauniešu identitāte balstās uz lingvistisko identitāti, jo krievu valoda tiek izmantota gan ikdienas komunikācijā, gan patērējot kultūras produktus un saturu sociālajos tīklos. Jaunieši atzina, ka krievu valodas, kultūras un vēsturisko atmiņu aizsargāšana ir viens no svarīgākajiem krievvalodīgo kopienu uzdevumiem.

Tajā pašā laikā krievvalodīgie jaunieši patērē saturu latviešu valodā, iesaistās vietējos pasākumos un vēlas integrēties sabiedrībā, kaut arī saskaras ar grūtībām, tādām kā valodas barjera un diskriminācija, kā arī stereotipiem. Jaunieši atzīst, ka stereotipi galvenokārt attiecas uz vecāko paaudzi, kuru uzskatus ir ietekmējusi Padomju Savienība. Krievvalodīgiem jauniešiem ir svarīgi svētki, kuri Latvijā tiek svinēti, piemēram, Līgo, Dziesmu un Deju svētki, viens no iemesliem ir lepnums par latviešu kultūru un vienotības sajūta.

Vispretrunīgākās ir tēmas, kas ir saistītas ar atmiņām par kultūru – vairāki jaunieši atzina, ka nemaz neinteresējas par politiku un viņiem ir grūti izteikt savu viedokli par jauniem likumprojektiem. Piemēram, viedokļi par 9.maija svinēšanu un krievu skolu slēgšanu ir diezgan polāri, jaunieši runā par tādām emocijām kā apmulsums, aizvainojums un nožēlojums. Jāatzīmē, ka vairākumā gadījumos jauniešu viedokļi atšķiras no viņu vecāku viedokļiem, kas savā veidā sakrīt ar SKDS veiktā pētījuma rezultātiem – krievvalodīgie jaunieši atbalsta liberālisma vērtības biežāk nekā vecākā paaudze.

Šajā kontekstā ir svarīgi aplūkot naratīvus par LGBT kopienu, jo jauniešu vecāku uzskati, lingvistiskā identitāte, kā arī krievu un latviešu kultūra ietekmē seksuālās identitātes attīstības procesu un sevis pieņemšanu.

5. LGBT KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE

Šajā nodaļā uzmanība tiks pievērsta LGBT kopienai un galvenajiem naratīviem, kas tika identificēti jauniešu intervijās. Kopā tika definēti trīs centrālie naratīvi: slēpšanās, heteroseksuālā privilēģija un cerība nākotnei. Katrs no šiem naratīviem ietver sevī vairākas tēmas, kas tika konstruētas, pamatojoties uz kodiem, kā piemērus izmantojot citākus (sk. 4.2.2. tabulu).

5.1. Slēpšanās

Slēpšanās naratīvs caurvij visus 15 jauniešu stāstus: jaunieši slēpj savu homoseksuālo orientāciju no saviem vecākiem, radniekiem, draugiem, kā arī kolēģiem, kursabiedriem, pasniedzējiem un ārstiem. Identitātes slēpšana būtiski ietekmē gan sevis pieņemšanu, gan respondentu attiecības ar partneriem, gan viņu attiecības ar ģimenēm un tuviniekiem. Šajā naratīvā ietilpst četras tēmas: seksuālās identitātes slēpšana, melošana kā aizsardzības mehānisms, draugu loka “atlase” un iekšējais konflikts.

5.1.1. Seksuālās identitātes slēpšana

Ar kontentanalīzes palīdzību tika noskaidrots, ka vairākums respondentu ir apšaubījuši savu orientāciju (11 no 15), vairākums respondentu (11 no 15) joprojām slēpj savu seksuālo orientāciju, kas, pēc viņu uzskatiem, negatīvi ietekmē viņu ikdienas dzīvi. Kopumā respondenti negatīvi novērtē faktu, ka viņiem ir jāslēpjas, jānoliedz sava orientācija, jāslēpj savas attiecības (8 no 15). Jāatzīmē, ka visiem dalībniekiem bija nepieciešams liels laika periods, lai “iznāktu no skapja”: savas orientācijas apzināšanas vidējais vecums ir 14 gadi; savukārt vidējais vecums, kurā jaunieši pieņem sevi un atklāti runā par savu orientāciju - ir 18 gadi.

Tieši slēpšanās aspekts ietekmē pasīvu dalību kopienas dzīvē: vairākums respondentu izvēlas neiesaistīties pasākumos, kas ir veltīti LGBT kopienai, vai baidās iesaistīties ak tīvismā savas un sava partnera drošības dēļ. Piemēram, Džuljeta (19 gadi) pastāstīja, ka slepenība ir raksturīga ne tikai indivīdiem, bet arī visai LGBT kopienai Latvijai. “У нас достаточно всего, на самом деле, просто это как будто бы подпольное что-то. Об этом не говорят открыто, поэтому это нудно искать”.

Džeks (24 gadi) ir transpersona un aseksuālis. Viņš pastāstīja, ja ikdienā slēpj no ģimenes ne tikai savu seksuālo orientāciju, bet arī to, ka identificējas kā vīrietis un ikdienā izmanto citu vārdu.

я играю в человека, которым не являюсь. Я бы очень хотел быть с ними честным в этом вопросе, но я просто понимаю, что это не безопасно и я не могу предугадать их реакцию. Я очень сильно еще завишу от них финансово, и я не хочу, чтобы это превратилось в какую-то точку шантажа.

Džeks teica, ka slēpšanās nodrošina viņam drošību, kā arī viņš joprojām ir finansiāli atkarīgs no saviem vecākiem. Šajā gadījumā savas seksuālās orientācijas atklāšana varētu sabojāt attiecības, kā arī palielināt citus riskus.

Arī citi respondenti dalījās ar saviem stāstiem par slēpšanos. Piemēram, Dmitrijs (23 gadi) pārvācās no savas dzimtās pilsētas uz citu pilsētu. Tas savukārt sniedza viņam iespēju dibināt jaunas attiecības, kā arī vairs nevajadzēja slēpties no paziņām uz ielām. “[..] И потом, только когда я сменил свой город, я ощутил свободу. Когда я переехал в другой город, я дал себе внутри разрешение жить,” – šādi Dmitrijs apraksta savu atbrīvošanos no bailēm un no slēpšanās. Tomēr ne visi respondenti varēja atļauties brīvi un atklāti runāt par savu identitāti – daudziem ikdienā ir jāmelo, lai nodrošinātu sev drošību un mierīgu dzīvi.

5.1.2. Melošana kā aizsardzības mehānisms

Meli ir ļoti pretrunīgs instruments, kuru var izmantot dažādos nolūkos. Interviju dalībnieki savos stāstos dažkārt minēja, ka tieši melošana palīdzēja viņiem diskomforta vai bīstamās situācijās. Piemēram, Aļona (20 gadi) saņēma komentāru no ārstes: “Я надеюсь, вы не из этих”. Ārste pajautāja savai pacientei, vai viņa pieder pie LGBT kopienas, tomēr Aļona, pamanot negatīvo attieksmi, šo faktu noliedza, jo jutās nedroši.

Jaunieši atzīst, ka melo, lai pasargātu sevi, savu fizisko veselību un savus partnerus. Savukārt tieši šis aspekts padara kopienas redzamību neiespējamu. Ja LGBT kopienas pārstāvji justos drošāki, tad viņi runātu par savu identitāti atklātāk. Viens no respondentiem, Jevgenijs (23 gadi), dalījās ar stāstu, kad meli palīdzēja viņam izvairīties no fiziskās vardarbības:

мы с рабочей компанией оставались на ночь у озера, и конечно, была попойка. Он ко мне подошел и спросил, из серии: “ты бисексуал? Если я узнаю, что ты был с парнем, я тебе пережужу глотку.” Я сказал, что я би, потому что понимал, что меня сейчас бахнут.

Jevgenijs atzīmēja, ka vairs ar šo cilvēku kontaktus neuztur, tomēr šobrīd uz jautājumiem par savu homoseksuālo orientāciju atbild pozitīvi, kamēr jūtas droši.

Interviju rezultāti rāda, ka 10 no 15 respondentiem ir publiski nolieguši savu orientāciju. Tas nozīmē, ka vairāk nekā puse respondentu ikdienā jūtas nedroši, lai atklāti runāt par sevi, tāpēc izvēlas melošanu kā aizsardzības mehānismu. Jāatzīmē, ka šāda veida situāciju izraisošais faktors ir heteroseksuālo cilvēku jautājumi par jauniešu seksuālo orientāciju, kas ir daļēji saistīts ar tādām tēmām kā “stereotipi par homoseksuāliem cilvēkiem” un

“heteronormativitāte”. Tieši jauniešu ārējais izskats, piemēram, zēnu garie mati vai meiteņu vīrišķīgais izskats izraisa šādus jautājumus. Heteronormativitāte kā sabiedrībā pieņemtā norma liek heteroseksuāliem cilvēkiem spriest par citu cilvēku orientāciju jauniešu izskata, uzvedības vai citu pazīmju dēļ. Tieši tāpēc jauniešu seksuālā orientācija tiešā veidā ietekmē viņu draudzību un attiecības.

5.1.3. Draugu loka “atlase”

Slēpšanās ne vienmēr nozīmē, ka jauniets patur savu identitāti noslēpumā: daži respondenti pastāstīja, ka pēc sevis pieņemšanas, viņi mēģināja atklāt savu orientāciju tuvākajiem draugiem. Daži respondenti teica, ka viņi atklāja savu orientāciju pēc tam, kad to izdarīja viņu labākais draugs vai draudzene: “Я выбираю людей, которым могу открыться, обычно только близким по духу людям,” – pastāstīja Ņikita (24 gadi). Viņš savu orientāciju apzinājās jau no 10 gadu vecuma, bet noliedza līdz 16 gadu vecumam, kamēr nebija atradis un izlasījis informāciju par homoseksuālo orientāciju internetā. Pirmo reizi Ņikita atklāja savu orientāciju labākajam draugam skolā, kad viņam bija 16 gadi.. Viņš ļoti neitrāli reaģēja un Ņikita bija patīkami pārsteigts.

Ņikita teica, ka arī klases biedri un kolēģi dažreiz jautāja par viņa orientāciju, tomēr viņu tonis bija rupjš un netaktisks, tāpēc viņš vairākkārt noliedza, ka esot gejs. Bija arī gadījumi, kad Ņikita atklāti runāja ar dažiem kolēģiem, un, pēc respondenta vārdiem, šajā situācijā viņam ir svarīgi just drošību un cieņu: “Коллега спросила про меня более чилловой обстановке, причем очень аккуратно и деликатно, и тогда ты понимаешь, что этому человеку можно открыться, потому что он проявляет уважение.”

Par slēpšanās un informācijas atlasīti pastāstīja arī Santa (23 gadi): “Я осторожно общаюсь с людьми, долго приглядываюсь к людям. Даже фото на работу специально выбирала, чтобы выглядеть как гетеро”. Šeit Santa atklāja, ka vizuālais izskats var dažreiz nejauši signalizēt cilvēkiem par indivīda seksuālo orientāciju, tāpēc viņa centās izskatīties pēc iespējas “tuvāk normai”, lai tas neietekmētu viņu stājoties darbā.

Runājot par to, vai seksuālā orientācija ir ietekmējusi jauniešu attiecības ar apkārtējiem cilvēkiem, vairāk nekā puse respondentu (9 no 15) atzīmēja, ka “iznākšana no skapja” izraisīja konfliktus viņu ģimenēs. Tieši tāpēc jaunieši rūpīgi izvēlas cilvēkus, kuriem viņi var atklāti pastāstīt par savu seksuālo orientāciju. Kā jau tika minēts iepriekš, 11 jaunieši joprojām slēpj savu seksuālo orientāciju, tāpēc 11 gadījumos no 15 attiecības darbavietā un skolā ir neitrālas. Šī iemesla dēļ jaunieši nav saskārušies ar diskrimināciju sabiedrībā (10 no 15), tomēr saskarās

ar diskriminējošiem izteikumiem no ģimenes, radnieku un draugu puses (5 no 15). Šajā kontekstā ir būtiski apskatīt tādu tēmu kā jauniešu iekšējais konflikts.

5.1.4. Iekšējais konflikts

Šajā tēmā ietilpst dažādi kodi, piemēram, “bailes”, “kauns”, “kognitīvā disonanse” un “informācijas trūkums”. Iekšējā konflikta iemesli ir gan homofobiskie izteikumi no vecāku puses, gan informācijas trūkums par LGBT kopienu un homoseksualitāti kā tādu, kā arī kopienas slēpšanu un pozitīvo paraugu trūkums, kas ir nepieciešams, lai pilnvērtīgi attīstītu savu identitāti un pieņemtu sevi.

Piemēram, Santa (23 gadi) stāsta par pirmo reizi, kad viņa iemīlējās meitenē: “Когда я влюбилась в 10 лет, я много думала, почему любить кого-то плохо. Это же чувства. Какая разница, какого пола человек.” Šobrīd Santa identificē sevi kā panseksuāle un dzīvo kopā ar jaunu cilvēku, tomēr joprojām jūt saikni ar LGBT kopienu un aktīvi atbalsta LGBT kopienas tiesības.

Vairākums respondentu atzīst, ka pusaudžu vecumā viņi izjuta kognitīvo disonanci starp savām jūtām un sabiedrībā pieņemto vērtību sistēmu: Džuljeta (19 gadi) pastāstīja, ka bērnībā esot dzirdējusi homofobiskus izteikumus no saviem vecākiem. 14 gadu vecumā viņa sāka apzināties, ka viņa atšķiras no saviem vienaudžiem, tomēr pieņemt savas jūtas bija grūti: “Я очень ущемляла в себе эту часть и потом я такая - ого, подождите-ка, а можно было и так?”. Pieņemt sevi Džuljetai palīdzēja toleranta vide – draugi no LGBT kopienas, tomēr viņa joprojām publiski noliedz savu orientāciju, piemēram, gadījumos, kad klases biedri jautāja, vai viņa ir lesbiete.

Vēl viena emocija, ar kuru sastopas visi respondenti, ir kauns. Jaunieši stāsta, ka viņiem ir kauns atzīties un pastāstīt par savu orientāciju saviem vecākiem, kā arī kauns iet uz randiņiem vai piedalīties seksuālo minoritāšu gājienos. Viens no šādiem stāstiem pieder Dmitrijam (23 gadi): „когда шел на первое свидание с парнем, там было много стыда и страха, неопределенности и тревоги”. Kaunu un bailes izraisa arī nenoteiktība, jo informācijas trūkums jauniešiem rada šaubas par savu identitāti. “Это нормально? Не только у меня так? Потому что я учился в сельской школе, этого не было нигде, и я не видел ничего подобного,” – Kirills (22 gadi) mācījās skolā laukos, tāpēc pusaudžu vecumā viņam bija grūti atrast cilvēkus, kuri jūtas līdzīgi viņam. Par homoseksualitāti, dzimtes teoriju un nebinārām personām viņam pastāstīja draugs, ar kuru viņš sarakstās tiešsaistē. Kirills atzīst, ka šī informācija palīdzēja viņam pieņemt sevi, jo jau vairākus gadus pēc kārtas viņš jūtas vairāk kā

vīrietis nekā sievietē. Tieši tāpēc Kirills pats uzsāka hormonu terapiju, lai “atrastu sevi caur eksperimentu”, kas pēc tam ļoti slikti ietekmēja viņa fizisko veselību. Šobrīd savā ikdienā Kirills izmanto vīrieša vārdu, arī kolēģi viņu sauc šajā vārdā.

Līdzīga pieredze bija arī Finam (18 gadi), kurš identificē sevi kā nebināra persona un lesbiete. Informācijas trūkuma dēļ viņam bija grūti pieņemt savu identitāti, kas neatbilst sociālajai sistēmai, kurā viņš esot dzīvojis visu savudzīvi. Tāpat viņš atzīst, ka cīnījās ar iekšējo transfbiju jeb negatīvo attieksmi pret transpersonām:

я был в шоке, когда узнал про небинарность и что ты не обязан выглядеть тем, кем являешься. Я долго отрицал свою трансгендерность, наверное, у меня была внутренняя трансфобия, когда я сменил имя в социальных сетях, встал на путь принятия себя.

Saskaņā ar kontentanalīzes rezultātiem, 13 no 15 respondentam atzina, ka informācijas pieejamība par LGBT kopienu sniedza viņiem iespēju uzzināt, ka šādi cilvēki eksistē, ka viņu pieredze un jūtas ir normālas. Toleranta vide, kā arī draugu loka “atlase” sniedza iespēju dibināt uzticīgas attiecības ar draugiem un pieņemt sevi (14 no 15).

Un pēdējais faktors – pozitīvie paraugi, tādi kā sabiedrībā pazīstamas personības, mākslinieki un kultūras produkti par LGBT kopienu sniedza iespēju iegūt zināšanas par citu attiecību modeli, kurš netika redzēts iepriekš (11 no 15). Kopienas redzamība, pasākumi, tostarp, “*Rīga Pride*” rada vienotības sajūtu, kas ir svarīga visiem kopienas dalībniekiem. Tajā pašā laikā vairākums intervējamo nekad nav apmeklējuši šo pasākumu, jo izjūt bailes par savu un savu partneru drošību, it īpaši tāpēc, ka joprojām slēpj savu seksuālo orientāciju no ģimenes.

5.2. Heteroseksuāla privilēģija

Termins “heteroseksuāla privilēģija” tiek skaidrots kā “privilēģijas, ar kurām saskaras heteroseksuāli cilvēki vienkārši savas seksuālās orientācijas dēļ. Tas ietver iespēju publiski izrādīt pieķeršanos, nebaidoties no sprieduma vai audzinot bērnus, nebaidoties no diskriminācijas”.²¹⁰ Šajā naratīvā ir iekļautas trīs tēmas: heteronormativitāte, stereotipi un aizspriedumi, fiziskā un mentālā vardarbība.

5.2.1. Heteronormativitāte

Ar jēdzienu “heteronormativitāte” tiek apzīmēta “cilvēku vai institūciju pārliecība, ka heteroseksuālisms ir normāls vai noklusējuma veids, kā cilvēki var identificēties un ka

---

²¹⁰ Lv.Brainmain.net. (2021). *Seksuālās identitātes obligāti jāzina vārdnīca*. Izgūts no: <https://lv.brainmain.net/10488649-glossary-of-must-know-sexual-identity-terms>

heteroseksualitāte ir pārāka par visām citām seksualitātēm”.²¹¹ Šajā kontekstā šis jēdziens tiek izmantots, lai runātu par situācijām, kad heteroseksuāli cilvēki nosoda homoseksuālus cilvēkus viņu orientācijas dēļ, kā arī uzsver, ka pastāv tikai divas dzimtes.

Piemēram, nebināra persona Kirills (22 gadi) stāsta: “Меня часто спрашивают незнакомые люди – ты баба или мужик?”. Jautājumi par dzimti rada diskomforta un nedrošības sajūtu, kā arī Kirills atzina, ka viņš nevēlas skaidrot nezināmiem cilvēkiem, kas ir dzimte un ka cilvēki var apzīmēt sevi kā nebināra persona.

Līdzīga pieredze ir Džekam, transpersonai: “Мне не нравится гендерная коробка, в которую меня засунули”. Džeks pastāstīja, 18 gadu vecumā saprata, ka nejūtas komfortabli sievietes ķermenī, tomēr apzinās, ka hormonu terapija šobrīd viņam neder. Arī pandēmijai bija sava ietekme uz sevis pieņemšanu un eksperimentiem ar savu ārējo izskatu.

из-за локдауна я не жил с родителями. Это такой опыт, когда ты осознаешь, что ты играешь роль и притворяешься. Залокдаун я понял, что не хочу возвращаться во все это и играть роль. В августе я вернулся к родителям, и я просто взял ножницы и отрезал себе волосы. Я закончил, смотрю в зеркало – и я как будто в первый раз вижу себя. Вот эта картина, она абсолютно непередаваемая.

Filips (18 gadi) atzīst, ka draugi dažreiz izmanto viņa *deadname* jeb veco vārdu, kaut arī viņš ir minējis, ka tas viņu aizvaino. “Мне не нравится это имя, поменяй его – это слова моего друга, когда я попросил называть меня другим именем.” Šāda necieņa un neuzmanība ir saistīta ar tādu terminu kā *misgendering* – kad indivīds pieļauj kļūdu, klasificējot cita indivīda dzimti, piemēram, izmanto nepareizus vietniekvārdus vai indivīda veco vārdu. Šī problēma parādās nebināro un transpersonu stāstos un ir saistīta gan ar zemo informētības līmeni, gan ar to, ka Latvijā neeksistē normatīvi akti, kuri aizsargātu transpersonu tiesības vai arī likumprojekti, kuri atvieglotu vārdu maiņas procesu transpersonām.

Heteronormativitāte ietekmē arī tādu procesu kā homoseksuālo attiecību seksualizāciju un fetišismu. Piemēram, Liza (18 gadi) stāsta: “Мне не нравится фетишистское отношение к ЛГБТ сообществу. Например, взять фильм “*Call me by your name*” – у него фандом гетеро девушек, которые зациклены на отношениях геев, хотя у многих из них гомофобное отношение к лесбиянкам”. Šeit Liza runā par to, ka dažām heteroseksuālām sievietēm patīk skatīties filmas par geju attiecībām, tomēr viņas pašas neatbalsta lesbiešu attiecības un pat baidās no homoseksuālām sievietēm. Arī Alīna (21 gads) atzīmēja, ka dažas

---

²¹¹ Lv.Brainmain.net. (2021). *Seksuālās identitātes obligāti jāzina vārdnīca*. Izgūts no: <https://lv.brainmain.net/10488649-glossary-of-must-know-sexual-identity-terms>

filmas par LGBT kopienu nav veidotas tikai reprezentācijas dēļ, bet gan lesbiešu attiecību seksualizācijai: “Есть фильмы об ЛГБТ, которые сняты гетеросексуальными людьми только для того, чтобы мужчины могли подрочить на лесбиянок”.

Arī geji saskaras ar heteronormativitātes problēmu, piemēram, sava ārējā izskata dēļ homoseksuāli vīrieši saņem naidīgus komentārus un jautājumus par savu orientāciju ar nosodošu nokrāsu: “Как так, ты же мужик? – говорили мне при виде моих сережек. Также спрашивали, “когда девочку себе найдешь?” Ну девушке нужно раньше замуж, по словам моих родственников,” – stāsta Jevgenijs (23 gadi). Homoseksuālās orientācijas nosodīšana un denormalizēšana vairākuma gadījumos ir saistīta ar stereotipiem un aizspriedumiem.

5.2.2. Stereotipi un aizspriedumi

Interviju laikā respondenti pastāstīja par visizplatītākajiem stereotipiem par homoseksuāliem cilvēkiem Latvijā. Pēc kontentanalīzes rezultātiem, ikdienā jaunieši saskarās ar negatīviem aizspriedumiem, kurus viņi dzird uz ielas, ģimenē un skolā (9 no 15).

Piemēram, Ildars (19 gadi) teica, ka dzirdēja naidīgus komentārus Rīgā, ejot pa ielu kopā ar savu draugu, kurš ir heteroseksuāls: “Иду я по улице со своим другом, который даже не гомосексуал, а нам в спину кричат – “пидоры что ли?””.

Homoseksuāli vīrieši saskarās arī ar aizspriedumiem, kurus viņi regulāri dzird no saviem heteroseksuāliem draugiem: piemēram, Dmitrijs (23 gadi) stāsta: “Друг спрашивал меня, не дружу ли я с ним из-за того, что он мне нравится, раз я гей. Один парень сел на кровать, где я сидел, и спросил, не заразится ли он.” Šie aizspriedumi ir saistīti ar stereotipiem par to, ka homoseksuāli cilvēki slimo ar HIV, kā arī ar to, ka homoseksuāli cilvēki flirtē ar visiem sava dzimuma pārstāvjiem.

Kā bija minēts jau iepriekš, stereotipi nāk arī no jauniešu ģimenēm. Nikita (24 gadi) teica, ka vecāki vienmēr uzsvēra, ka gejiem patīk ģērbties sievišķīgi: “Я всегда слышал сексистские выражения в семье, и комментарии про мою длину волос, и что маникюр только для девушек. Отец угрожал вырвать мой пирсинг во рту”. Šajā gadījumā aizspriedumi noved pie tāda riska kā fiziskā vardarbība.

Interesanti, ka daži heteroseksuāli cilvēki uzskata, ka tieši geji un lesbietes var praktizēt fizisko vardarbību, konkrēti, izvarošanu. Piemēram, Aļona (20 gadi) citēja savu draudzeni:

“Лесбиянки – это мерзко и они могут изнасиловать”. Tāpat Aļona atzīmēja, ka negatīvus stereotipus vairo heteroseksuāli vīrieši:

[..] негативные стереотипы идут в основном от гетеросексуальных мужчин, например, о том, что гомосексуальные мужчины его изнасилуют или потрогают. Но это связано с тем, что гетеро мужчины переносят свою модель поведения на них, то есть могут позволить себе насилие над женщиной без ее согласия.

Šajā kontekstā svarīgi minēt, ka vairākums respondentu (10 no 15) negatīvi novērtē savu minoritātes statusu attiecībā pret majoritāti. Daži respondenti atzīmēja, ka heteroseksuālo vīriešu uzskati par seksuālām minoritātēm ir ļoti negatīvi tieši viņu privilēģijas dēļ: “Привилегированный и непривилегированный человек по-разному смотрит на мир,” – komentē Ildars (19 gadi).

Filips (18 gadi) minēja, ka viņa tēvs nesaprot, kāpēc heteroseksuāli cilvēki nerīko savu gājieni: “Мой папа говорил: “почему нет гетеро-прайда? Пусть живут, но мне не навязывают.” Līdzīgus izteikumus dzirdēja arī Aļona (20 gadi): “Я не гомофоб, но пусть они делают это за дверью”. Šādi aizspriedumi vairojas dažādu iemeslu dēļ, piemēram, ir zems informētības līmenis, kā arī Latvijas sabiedrības vērtību, homofobijas, dažādu sociālo un vēsturisko apstākļu dēļ.

Daži jaunieši minēja, ka gan viņu radnieki, gan viņi paši sākumā domāja, ka viņu orientācija ir eksperiments, piemēram, Dmitrijs (23 gadi) pastāstīja par savu pieredzi, ejot pirmo reizi uz randiņu ar puisi:

[..] в тот момент я думал, что это эксперимент. Осознание меня напугало, помню, зашел в комнату и понял, что это все не эксперимент. Эти чувства и они реальны. Тогда у меня внутри что-то рухнуло. Меня мучал вопрос – как я дальше буду жить?.

Viedoklis par to, ka orientācija ir tikai īslaicīga fāze, ir plaši izplatīts arī vecāku vidū: “Ты же изменишься, это фаза, это пройдет?” – мама задавала мне эти вопросы,” – stāsta Filips (18 gadi). Džuljetai mamma kādreiz ir teikusi: “Это просто у меня игры такие, подростковый возраст”, arī Kitas mamma cerēja, ka tas ir tikai pusaudžu vecums: “Моя мама надеялась, что это подростковое”. Oļega vecāki domāja, ka viņa interese par puisiem ir īslaicīgs eksperiments: “Родители говорили, что я перерасту это все. Savukārt Aļona (20 gadi) citēja vīrieti, kurš uzskatīja, ka īsts vīrietis var mainīt sievietes homoseksuālo orientāciju: “У тебя просто не было нормального члена, вот ты и лесбиянка”.

Vēl viens izplatīts stereotips ir saistīts ar gejiem un HIV slimību, piemēram, Kirills (22 gadi) atzina, ka viņa brālis ir teicis: “Все геи со СПИДом”. Tajā pašā laikā gan homoseksualitāte, gan HIV tēma ir tabu, uzskata jaunieši. Viens no šādiem piemēriem parādās

Fina (18 gadi) stāstā: “Тема секса у нас табуирована, так что в школе, когда рассказывают про тест на ВИЧ, 18-летние хихикают”. Turklāt, arī homoseksualitāte tiek uzskatīta par slimību: „геи и лесбиянки – это выдуманные существа, это у вас все по приколу, и вообще вы больные и это все – пропаганда гомосексуализма, – так мне мать говорила,” – stāsta Aļona (20 gadi).

Jāpiemin, ka stereotipiem ne vienmēr ir negatīva konotācija, dažī jaunieši minēja, ka tieši stereotipi par ārējo izskatu palīdz viņiem atrast sev līdzīgus cilvēkus. “Стереотипы про внешний вид квиоров – это принцип, по которому можно увидеть своих и я рада, потому что среди них ты можешь чувствовать себя комфортно,” – dalās Aļona (20 gadi). Var teikt, ka tādi stereotipi kā geju feminitāte un lesbiešu maskulinitāte, kā arī nebināro personu *unisex* stils palīdz jauniešiem ne tikai identificēties, bet arī atrast domubiedrus.

Diemžēl, vairākumā gadījumos stereotipi un aizspriedumi noved pie diskriminācijas, kas izpaužas fiziskās un mentālās vardarbības formā.

5.2.3. Fiziskā un mentālā vardarbība

Filips (18 gadi) pastāstīja par gadījumu, kad sociālajā tīklā “*Вконтакте*” saņēma agresīva rakstura ziņas no jaunieša, par to, ko esot publicējis sava profila saturā par LGBT kopienу. Pēc kāda laika jaunietis atvainojās: “Ты красивая девочка, извини, что желал тебе смерти”. Arī augstskolā Filips ir dzirdējis homofobiskus izteikumus no sava kursabiedra: “Я бы тебя ударил, если бы ты была лесбиянкой”. Situācijas skolās ir ļoti līdzīgas, piemēram, Liza (18 gadi) teica, ka, uzzinot par praida gājieni, puisi plānoja uzbrukt praida dalībniekiem: “Помню, в школе от мальчиков я слышала фразу – надо пойти на парад и побить, сжечь их всех”.

Jaunieši ir saskārušies arī ar mentālo vardarbību, piemēram, viņu vecāki ignorē viņu “iznākšanu no skapja” vai arī noliedz to, ka viņu bērns ir homoseksuāls. Santa (23 gadi) citēja savas mammas vārdus, kad viņa atklāja, ka esot panseksuāle: “Я тебе не верю, ты мне врешь. Я это забуду и сделаю вид, что этого не слышала”. Savukārt Džeks slēpj savu orientāciju no saviem vecākiem, tomēr viņam ir aizdomas par to, ka vecāki jau sen atrada viņa mantas ar LGBT simboliku: “Я думаю, что родители догадываются, потому что они находили мои вещи с ЛГБТ символикой. Либо они действительно не знают, либо они не понимают, либо они делают вид.” Dzīvošana ar šaubām, kauna izjūtu un noslēpumainību ir izaicinājums visiem pētījuma dalībniekiem.

Pēc interviju rezultātiem var secināt, ka galvenais agresors attiecībā pret homoseksuāliem cilvēkiem ir heteroseksuāls vīrietis. Džuljeta (19 gadi) citēja savu tēvu: “Их надо всех расстрелять,” – šādu frāzi viņa bieži dzirdēja savā ikdienā. Jāatzīmē, ka krievvalodīgās ģimenes bieži skan šādas frāzes, kas provocē fizisko vardarbību. Viens no šādiem piemēriem ir Džoanna (22 gadi) stāsts:

“[...] мои родители часто говорили, что если ни узнают, что их ребенок принадлежит к ЛГБТ сообществу, то они убьют его. И им будет все равно, что они сядут в тюрьму, потому что им казалось, что они сделают благое дело, за которое не грех сесть в тюрьму.”

Šī iemesla dēļ Džoanna visu savu dzīvi ir slēpusi savu seksuālo orientāciju no saviem vecākiem, un vēlāk, kad viņa sāka veidot attiecības ar meiteni no Krievijas, Džoannai nācās melot par to, ka tā ir viņas labākā draudzene. Pēc Džoannas vārdiem, šīs bailes ļoti traucē dzīvot mierīgi un justies droši. Džoanna minēja, ka pagātnē gribēja studēt Krievijā un pat pārcelties uz turieni, bet tur situācija ar LGBT kopienu ir vēl bīstamāka. Šobrīd Džoanna dzīvo Latvijā un nevēlas braukt prom. Viņa cer, ka situācija Latvijā mainīsies un viņa varēs šeit dzīvot un justies drošāk.

Mentālās un fiziskās vardarbības vairošanas iemesls ir homofobija jeb iracionālas bailes no homoseksuāliem cilvēkiem. Šis ir iemesls arī tam, kāpēc LGBT kopienai piederīgie izvēlas slēpties: “Если я бы открыто говорил бы о своей ориентации – мне, может быть, и прилетело бы,” – stāsta Ņikita (24 gadi). Savukārt homofobija veicina dažādu attieksmju izplatīšanos par homoseksualitāti. Tomēr homofobija ir diezgan vecs fenomens, un, paaudzēm mainoties, mainās arī viedokļi.

5.4. Cerība nākotnei

Pēdējais naratīvs par LGBT kopienu ir saistīts ar cerību nākotnei. Tajā ietilpst piecas tēmas: jaunā paaudze, latviešu kopiena, jaunie normatīvie akti un drošība, seksuālā izglītība skolās un kopienas redzamība.

5.4.1. Jaunā paaudze

Jāatzīmē, ka vairākos jauniešu stāstos parādās tāda tēma kā “cerība nākotnei”, kas saistās ar jauno paaudzi. Tā, piemēram, Kirills (22 gadi) atzīmē: “Главное – вырастить новое поколение понимающим, толерантным. Кто если не мы, действительно? Надеюсь, что однажды это будет нормой.” Jaunietis runā par to, ka jaunās paaudzes izglītošana var novest pie homoseksualitātes destigmatizēšanas un normalizēšanas. “Возможно, за этим поколением что-то будет, если они будут получать информацию,” – Džeks (24 gads) arī uzskata, ka pusaudžu informētība ir būtiska, lai mazinātu homofobijas ietekmi.

Santa savukārt uzskata, ka pusaudži jau šobrīd ir daudz atvērtāki pret dažādību un spēj atklāti runāt par savu seksuālo orientāciju: “Я радуюсь за подростков, потому что мне кажется, они более поддерживают. Когда я была подростком, мне было не с кем поговорить, не было открытости.” Turklāt, Džoanna (22 gadi) atzīmē, ka jaunā likumprojekta pieņemšana un pusaudžu informētība ietekmēs homoseksuālo cilvēku pieņemšanu sabiedrībā, kas savukārt ļaus arī viendzimuma pāriem laimīgi dzīvot Latvijā: “Это место – их дом тоже. Не хочу, чтобы целью молодежи было поскорее отсюда свалить.”. Kopumā var teikt, ka jaunā paaudze jau atšķiras no saviem vecākiem; savukārt pusaudži ir atvērtāki pret dažādību, ko var veicināt ar informācijas pieejamību.

5.4.2. Latviešu kopiena

Jāatzīmē, kā arī latviski runājošā kopiena ir atvērtāka pret dažādību un aktīvāka LGBT joma Latvijā. Runājot par LGBT kopienas kultūru Latvijā, respondenti visbiežāk minēja organizācijas “Mozaīka”, “Skapis”, “*Active Rainbow*” un naktsklubu “Top”. Pēc respondentu teiktā, Latvijā nav vietu, kas būtu domātas LGBT kopienas pārstāvjiem, kā arī informācija par rīkotiem pasākumiem nav plaši pieejama.

Dmitrijs (23 gadi) izteica domu par to, ka latviešiem Eiropas vērtības ir tuvākas nekā krievvalodīgiem Latvijas iedzīvotājiem: “Латыши принимают квиров больше. От них как будто пахнет Европой.” Arī Filips (18 gadi) atzīmēja, ka no latviešiem viņš nekad neesot dzirdējis homofobiskus izteicienus: “От латышей я никогда не слышал гомофобных высказываний.” Protams, šo sakritību var pamatot fakts, ka daudzi krievvalodīgi jaunieši pavada savu laiku tā saucamā “krievu informācijas burbulī”, kā arī patērē saturu angļu un krievu valodā, vai arī komunicē, pārsvarā, ar krieviski runājošiem cilvēkiem.

Otrs nozīmīgs faktors ir jau iepriekšminētā Krievijas ietekme un vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana, kas vairo homofobiskus uzskatus. Patērējot saturu, kas ir radīts Krievijā, krievvalodīgie vecāki vienlaikus patērē vēstījumus par homofobijas propagandu.

Trešais faktors ir krievvalodīgās LGBT kopienas neesamība: visas nevalstiskās organizācijas darbojas latviešu un angļu valodās, tieši tāpēc krievvalodīgiem jauniešiem nav iespēju saņemt informāciju par LGBT krievu valodā, kā arī atrast līdzīgus viņiem krievvalodīgus vienaudžus. Šeit parādās arī latviešu valodas nozīmīgā loma integrācijas procesā, jo tikai ar latviešu valodas prasmēm krievvalodīgie kvīri spēj iesaistīties LGBT kopienā Latvijā.

5.4.3. Jaunie normatīvie akti un drošība

Vēl viens nozīmīgs faktors, kas pozitīvi ietekmētu kvīru iesaistīšanos LGBT kopienā un kopienas redzamību, ir jauno likumprojektu izstrādāšana, kas paredz homoseksuāļu tiesību aizsardzību.

Piemēram, visi 15 respondenti uzsvēruši, ka normatīvie akti ir īpaši svarīgi LGBT kopienai, it īpaši “Dzīvesbiedru likums”, kas atļautu arī viendzimumu pāriem reģistrēt civilās savienības. “Узаконенное партнерство — это небольшой шаг к принятию ЛГБТ в обществе,” – uzskata Kirills (22 gadi). Piemēram, Jevgenijs (23 gadi) pastāstīja, ka jau sen ir sagatavojis gredzenus sev un savam partnerim:

[..] у меня кольца лежат в шухлядке рядом. Для меня есть две самые важные вещи – первая, это финансовая сторона, налоговое обложение, переводы со счета на счет уже не будут казаться такими странными. И второе – это уже если вдруг что случится. Такое юридический протектор в плане больниц, реанимации и решения того, что делать со второй половиной. Если мой партнер попадет в больницу – что я смогу сделать? Ничего.

Jevgenijs atzīmē, ka šī likumprojekta pieņemšana ir atkarīga no politiķu naidīgiem izteikumiem par LGBT kopienā, jo tas tiešā veidā ietekmē sabiedrības attieksmes pret homoseksuāļiem. Vēl viena problēma ir jaunās paaudzes apolitiskums un intereses trūkums pret politiku. Tieši tāpēc šī likumprojekta pieņemšana ir tik ilgs process:

насчет Dzīvesbiedri – ждем, надеемся и верим. Я три раза подписывал петицию для закона о сожительстве. Сейм постоянно ее отвергал. Вопрос, как все это будет проецироваться на общество с политического блока. У нас очень большой процент аполитичной молодежи, особенно в регионах. Наше правительство, особенно в предвыборных кампаниях использует более консервативные ценности, направленные на более старшее поколение. Вы меня извините, но в этом государстве жить молодому поколению.

Arī Džoanna (22 gadi) stāsta, ka Dzīvesbiedru likuma pieņemšana atvieglotu dzīvi viņai un viņas partnerei, Krievijas pilsonei: “Из-за того, что здесь не узаконены гей-отношения и браки, мне приходится вкладывать очень много времени и сил, чтобы раз в год чтобы продлить своей девушке из России вид на жительство и оставить ее здесь.” Džoanna atzīmēja, ka neplāno braukt prom no Latvijas un viņai ļoti gribētos, lai arī citi jaunieši nebrauc prom no vietas, kuru sauc par mājām.

Vēl viens svarīgs likumprojekts, kurš garantētu homoseksuāļu drošību Latvijā ir LGBT kopienas aizsardzība no diskriminācijas un homofobijas. Piemēram, dažās Eiropas Savienības dalībvalstīs ir paredzēta kriminālatbildība par naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata pret LGBT personām (Beļģijā, Dānijā, Spānijā, Francijā, Nīderlandē,

Portugālē, Rumānijā, Somijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē), Latvijas šajā sarakstā nav.²¹² Vairāki jaunieši kā piemēru bija minējuši incidentu Tukumā, kad 2021. gada aprīlī ar degšķidrumu tika apliets un pēc tam aizdedzināts homoseksuāls vīrietis.²¹³ Jāatzīmē, ka Latvijas Valsts policijas struktūrās nav atsevišķu struktūrvienību, kuru darbs būtu vērsts cīņai pret rasismu un neiecietību, kaut arī Eiropas Komisija ieteica izveidot to vēl 2019. gadā.²¹⁴ Kā arī 2021. gadā 11. maijā Saeimas Krimināltiesību politikas apakškomisija noraidīja priekšlikumu precīzāk definēt naida noziegumus, kas vērsti pret seksuālo orientāciju.²¹⁵ Šī pētījuma ietvaros šo ideju atbalsta 10 no 15 respondentiem. Ņemot vērā iepriekšminētos vecāku, skolotāju, skolēnu, kolēģu un ārstu izteikumus, šāda likumprojekta pieņemšana varētu nodrošināt homoseksuāļiem drošu vidi, kurā viņi var mierīgi dzīvot, studēt, strādāt un veidot attiecības ar saviem partneriem.

Kontentanalīzes dati atklāja, ka vairāk nekā viena trešdaļa respondentu atbalsta viendzimuma laulības un gribētu precēties Latvijā (6 no 15), piemēram, Filips (18 gadi) uzskata, ka šāda likuma pieņemšana būtu svarīgs notikums Latvijas vēsturē: “Браки и партнерство – это важно для истории страны”. Kā arī viena trešdaļa respondentu minēja viendzimuma pāru tiesības uz bērnu adoptēšanu. Apkopojot atbildes, var teikt, ka Latvijā joprojām nav normatīvo aktu, kuri aizsargātu LGBT kopienas tiesības, tādēļ jaunieši izjūt lielu nepieciešamību pēc to izstrādāšanas un pieņemšanas. Šajā kontekstā ir svarīgs arī tas, kā paši politiķi runā par LGBT tiesībām un jauniem likumprojektiem, jo tas, pēc respondentu vārdiem, “vairo naidu sabiedrībā”.

5.4.4. Seksuālā izglītība skolās

Vēl viens jaunieviesums, kuru piedāvāja 11 no 15 respondentiem, ir seksuālās izglītības ieviešana skolās. Jāatzīmē, ka šis likumprojekts visdrīzāk varētu ietekmēt “tikumības grozījumus” Izglītības likumā, kurš paredz, ka audzināšanas vadlīnijas tiek balstītas uz tradicionālām vērtībām. Jaunieši savukārt piedāvāja ieviest seksuālo izglītību, kuras ietvaros

---

²¹² FRA. (2009). *Naidīgie izteikumi un noziegumi, kas izdarīti uz naida pamata pret LGBT personām*. Izgūts no: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1226-Factsheet-homophobia-hate-speech-crime_LV.pdf

²¹³ LSM.lv (2021). *Politikēm pārmet naidīgas vides radīšanu ar homofobiskiem izteikumiem* Izgūts no: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/politikiem-parmet-naidigas-vides-radisanu-ar-homofobiskiem-izteikumiem.a402074/>

²¹⁴ Turpat.

²¹⁵ LSM.lv. (2021). *Saeimas apakškomisija noraida priekšlikumu precīzāk definēt naida noziegumus*. Izgūts no: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/saeimas-apakskomisija-noraida-priekslikumu-precizak-definet-naida-noziegumus.a404115/>

tiktu apskatītas ne tikai tādas tēmas kā piekrišana, kontracepcija, aborti un menstruācija s cikls, bet arī attiecības, tostarp arī viendzimuma pāru attiecības.

Viens no iemesliem ir homoseksuālo attiecību normalizēšana, pēc Džuljetas (19 gadi) vārdiem: “Секс-просвет в школе нужен, чтобы дети знали, что такое возможно”. Šis ir svarīgi ne tikai, lai homoseksuāliem pusaudžiem būtu vieglāk pieņemt sevi un savu seksuālo orientāciju, bet arī tādēļ, ka skolās joprojām eksistē homofobiski pusaudži. “Они [гетеросексуальные подростки] просто не знают, через что проходят люди,” – rezumē Džeks (24 gadi). Šo izglītojošo programmu ieviešana skolās, pēc respondentu vārdiem, varētu mainīt jaunāko paaudžu attieksmi pret LGBT kopienā.

“Я за большую европеизацию, и в головах людей, и в законах. О том, что существуют разные части общества, надо говорить и говорить открыто,” – Jevgenijs (23 gadi) piedāvā runāt par dažādību atklāti, to var panākt gan valsts līmenī ar jaunu likumprojekta palīdzību, gan sabiedrības līmenī, iekļaujot LGBT kopienas tematu izglītības sistēmā.

5.4.5. Kopienas redzamības palielināšana

Jaunā likumprojekta pieņemšana, seksuālās izglītības ieviešana skolās, kā arī politiķu atbalsts varētu pozitīvi ietekmēt kopienas redzamību. LGBT kopienas redzamība ir svarīga dažādos kontekstos: pirmkārt, homoseksuāliem cilvēkiem ir vieglāk pieņemt savu orientāciju, ja viņiem ir iespēja redzēt un sazināties ar līdzīgiem sev cilvēkiem. Otrkārt, kopienas redzamība normalizē homoseksuālu cilvēku attiecības un mazina homofobijas izplatību. Treškārt, kopienas redzamība ietekmē informācijas izplatīšanos, informētības līmeņa paaugstināšanos un vienotības sajūtas stiprināšanu: “У нас есть прогресс, но всегда можно больше и лучше. Мне хотелось бы видеть больше тусовку, чтобы это были не компании друзей, а централизованно,” – stāsta Alīna (21 gads). Tas nozīmē, ka ir nepieciešamība pēc kopienas veidošanas, it īpaši, pēc viena informācijas vai komunikācijas kanāla, kas sniegtu jauniešiem nepieciešamu informāciju par kopienā, pasākumiem un citām svarīgām tēmām.

13 no 15 dalībniekiem atzīst, ka nepiedalās LGBT kopienā veltītos pasākumos Latvijā dažādu iemeslu dēļ. Pirmkārt, savas drošības dēļ jaunieši izvēlas slēpties un izvairīties no publiskiem pasākumiem. Otrkārt, daži jaunieši uzskata, ka aktīvisms viņiem nav aktuāls, viņi dod priekšroku mierīgai dzīvei kopā ar savu partneri. Treškārt, dažiem jauniešiem nav draugu vai paziņu no LGBT kopienas, kas attur viņus no dalības šādos pasākumos. Ceturtkārt, daži no dalībniekiem izjūt kaunu un bailes pret fizisko vardarbību, ar kuru var saskarties ģimenēs vai pasākumos, piemēram, seksuālo minoritāšu gājienā.

Jāatzīmē, ka vairākums jauniešu patērē kultūras produktus par LGBT kopienu vai no LGBT māksliniekiem, turklāt, vairāk nekā puse respondentu (9 no 15) izvēlas kultūras produktus, balstoties tieši uz šo faktoru. Piemēram, grāmatas “*The Song of Achilles*”, “*Lullaby*”, “*The Seven Husbands of Evelyn Hugo*”, dziedātāji *Lil Nas X*, *Girl in Red*, *Freddy Mercury*, *Lady Gaga*, *Kyoko*, *Troy Sivan*, *Hozier*, filmas un televīzijas sērijas “*Call me by your name*”, “*Love, Simon*”, “*Elite*”, “*Scam*”, “*Young Royals*”, “*RuPaul Drag Race*”, “*Carol*”, “*Portrait of Lady On Fire*”, “*Euphoria*”, “*Summer 85*”, “*Prayers for Bobby*”, “*Brokeback Mountain*”, “*Sex Education*” un citi, kā arī tādi literatūras un komiksu žanri kā *manga* un *fanfiction*, blogeri *Tyler Oakley*, *Mcanon Milles*. Jaunieši atzīst, ka patērē visu informāciju un saturu par LGBT kopienu galvenokārt angļu valodā, jo latviešu un krievu valodā informācijas ir ļoti maz. Tieši kultūras produkti par LGBT kopienu palīdzēja jauniešiem pieņemt sevi un iegūt zināšanas par citādāku attiecību modeli.

Kopumā var teikt, ka naratīvi par slēpšanos, heteroseksuālo privilēģiju un cerību nākotnei caurvij visus jauniešu stāstus. Un, ja divi pirmie naratīvi koncentrējas tieši uz jauniešu negatīvo pieredzi un emocijām, tad trešais naratīvs fokusējas uz izmaiņām sabiedrībā un politiskā sistēmā, kas varētu pozitīvi ietekmēt LGBT kopienas likteni Latvijā. Tomēr, runājot par LGBT kopienas nākotni Latvijā, jāņem vērā arī tāds aspekts, kā duālās minoritātes, jo šīs grupas pārstāvji piedzīvo diskrimināciju dubultā apjomā.

6. KRIEVVALODĪGĀ LGBT KOPIENA UN NARATĪVU ANALĪZE

Šajā nodaļā tiks apskatīti naratīvi, kas raksturīgi krievvalodīgai LGBT kopienai: diskriminācija sabiedrībā un kopienas vienotība. Interviju rezultāti atklāja, ka jaunieši izjūt stigmatizāciju gan kā seksuālā, gan kā lingvistiskā minoritātē. Turklāt, šī stigmatizācija izpaužas dažādos veidos, kuri tiks aplūkoti nākamajās apakšnodaļās.

6.1. Diskriminācija sabiedrībā

Jauniešu stāstus caurvij diskriminācijas tēma: tā ir saistīta gan ar stereotipiem un aizspriedumiem, gan ar fizisko un mentālo vardarbību, gan ar valodas un kultūras atmiņu aizsargāšanu. Jāpiemin, ka par krievu valodu un vēsturisko mantojumu jauniešu viedokļi mēdz krasi atšķirties, tomēr viedokļi par homoseksuāļu diskrimināciju ir diezgan līdzīgi. Par iemeslu kalpo latviešu valodas zināšanu līmenis jauniešu vidū, kas ir liels izaicinājums integrācijas procesā. Un, ja valodu var iemācīties un tādējādi integrēties Latvijas sabiedrībā, tad pielāgot seksuālo orientāciju sabiedrībā dominējošai normai nav iespējams. Tieši tāpēc ne visi krievvalodīgie izjūt diskriminācijas ietekmi, tomēr krievvalodīgie kvīri ar nepietiekamām latviešu valodas zināšanām saskaras ar diskrimināciju biežāk.

6.1.1. Duālā diskriminācija Latvijas sabiedrībā

Latvijas sabiedrībā krievvalodīgie kvīri saskarās ar duālo diskrimināciju – savā ikdienā viņi dzird naidīgus komentārus no radniekiem, draugiem, pasniedzējiem, politiķiem, kā arī no garāmgājējiem uz ielas. “Русским квирам труднее, конечно, потому что русских и так не любят, если ты еще и квир, то тут вообще с двух сторон осада,” – stāsta Oļegs (22 gadi). Tātad, pirmā problēma, ar kuru saskarās krievvalodīgie kvīri – nepieņemšana sabiedrībā, stereotipiskā domāšana un naidīgie izteikumi. Arī Filips (18 gadi) atzīmēja, ka krievvalodīgai kopienai ir raksturīgi homofobiski uzskati: “Русскоязычное сообщество более гомофобное, потому что это пост-совок, их так растили”. Jauniešu viedokļi par šo fenomenu sakrīt: vecākajai paaudzei ir grūtāk pieņemt krievvalodīgus kvīrus savu aizspriedumu dēļ.

Nikita (24 gadi) izteica savu viedokli par šo situāciju: “Русским квирам сложнее, так как большое влияние русской культуры и изолированности русскоязычных, потому что не все русскоязычные знают латышский язык. Особенно старшее поколение и у молодых внутренняя гомофобия никуда не пропадает.” Pēc jaunieša domām, tieši latviešu valoda ir

būtisks elements krievvalodīgo kvīru integrācijas procesā. Krievu valoda savukārt izolē krievvalodīgos kvīrus no latviski runājošiem kvīriem Latvijā.

Arī Džeks (24 gadi) piekrīt šim apgalvojumam: “В Риге легко быть квиром, но не без латышского языка. Русские квиры – чужие вдвойне, им никуда не вписаться. А вот терминов о ЛГБТ в латышском языке меньше, но зато латыши активнее, чем русские квиры.” Kā atzīmēja arī citi jaunieši, interneta resursos informācijas par LGBT kopienu latviešu valodā ir maz, tāpēc jaunieši meklē informāciju angļu valodā, kā arī patērē kultūras produktus angļu valodā, piemēram, filmas un televīziju šovus ar LGBT personāžu reprezentāciju.

Ar šādu situāciju ir saskārusies arī Alīna (21 gads): “На русском языке больше информации в интернете, но русским сложнее влиться в культуру без знания языка”. Tātad, otrā problēma, ar kuru saskarās krievvalodīgie kvīri, ir nepieciešamība pārvaldīt latviešu valodu pietiekamā līmenī, lai integrētos arī LGBT kopienā Latvijā, kā arī pārvaldīt angļu valodu, lai spētu atrast informāciju par LGBT reprezentācijām un definīcijām.

Tomēr ne visi jaunieši uzskata, ka duālo minoritāšu pieredze Latvijā vienmēr ir tikai negatīva: “Осознание того, что я меньшинство – было, но я наоборот считаю, что это какой-то плюс: “вау, я меньшинство!”. Как-будто чувствуешь себя немного особенным,” – Džuljeta (19 gadi) stāsta, ka viņas identitāte ļauj viņai justies īpašai, tā ir unikāla pazīme, ar kuru viņa lepojas. Savukārt Liza (18 gadi) atzīmēja, ka krievvalodīgie kvīri ir atvērtāki pret dažādību kopumā: “Я везде в меньшинстве, и я понимаю меньшинства больше.” Tieši tāpēc jauniešu un viņu vecāku uzskati par dažādām minoritātēm ir tik atšķirīgi – vēsturisks konteksts, vecāko paaudžu vērtības, heteroseksuāla privilēģija, un sabiedrībā pieņemtās normas krasi ietekmē šo viedokļu nesaskanību.

6.1.2. Latvijas un Krievijas situāciju salīdzināšana

Otrs nozīmīgs faktors, kurš negatīvi ietekmē diskriminācijas vairošanos, ir situācija ar LGBT kopienu Krievijā. Piemēram, Džuljeta (19 gadi) stāsta, ka Latvijā viņa jūtas daudz drošāk nekā viņa justos Krievijā: “В Латвии я чувствую себя намного безопаснее, чем в России я бы себя чувствовала. Русские — это как будто бы Россия, а в России с ЛГБТ все очень плохо.” Šāds stereotips atkārtojas vairākos jauniešu stāstos, arī Kirills (22 gadi) teica, ka Latvijā tiek uzskatīts, ka krievvalodīgie ir saistīti ar Krieviju, bet Krievijā situācija ar homoseksuāļu tiesībām ir ļoti sliktā stāvoklī: “Если ты русский, значит ты согласен с Российской властью, ненавидишь латышей.” Eļā savukārt norāda uz to, ka LGBT kopienas

situācija Latvijā līdzinās Eiropai, un jau šobrīd ir jūtamas pārmaiņas: “у нас с этим полечче засчет того, что мы в ЕС. Я внешне ощущаю те проблемы, которых они [ЛГБТ] говорят в России”. Atbildot uz jautājumu par to, kā viņa jūtas Latvijā, būdama krievvalodīgs kvīrs, Džoanna (22 gadi) atzīmēja, ka viņai ir paveicies, ka viņas dzimtajā valstī notiek pārmaiņas: “Мне повезло, моя страна развивается в этом плане, если сравнивать с Россией.”

Jāatzīmē, ka kopumā jaunieši bieži min Krievijas ietekmi uz krievvalodīgo uzskatiem par LGBT kopienu. Piemēram, Ņikita (24 gadi) uzskata, ka, ja Krievijā tiks mainīta attieksme pret homoseksuāliem cilvēkiem no negatīvās puses uz neitrālo, tad arī krievvalodīgie cilvēki, kuri dzīvo ārpus Krievijas teritorijas, mainīs savus uzskatus. Pēc viņa vārdiem, tas ir nozīmīgs solis ceļā uz homoseksuāļu pieņemšanu krievvalodīgajā kopienā, it īpaši, vecāko paaudžu vidū:

[..] Россия более гомофобная и является таким амбассадором русского языка. Русскую молодежь тоже касается то, что творится с ЛГБТ в России. И если там к ним будут хорошо относиться, то это так же само перекоцует во все русскоязычные общества в других странах.

Jāatzīmē, ka LGBT kopienu situācija Krievijā negatīvi ietekmē arī jauniešu bailes pret “iznākšanu no skapja” un aktīvo dalību LGBT kopienā Latvijā. Piemēram, Aļona (20 gadi) uzsver, ka viņai patīk aktīvisms, bet viņa baidās, savas nacionālās piederības dēļ, piedalīties ar aktīvismu saistītajos pasākumos: “К активизму отношусь хорошо, но как русская, боюсь за это присесть.” Jāpiebilst, ka 2013. gadā Krievijas Federācijā stājās spēkā likumprojekts par "homoseksualitātes propagandu starp nepilngadīgajiem", kas tiek uzskatīta par administratīvu pārkāpumu.²¹⁶

Tomēr kopējā tendence ir tāda, ka jauniešu negatīvās pieredzes ir ļoti līdzīgas, jo viņiem ir svarīgi sajust kopības sajūtu. Kopienas vienotība ir vēl viens svarīgs naratīvs duālo minoritāšu stāstos.

6.2. LGBT kopienas vienotība

Runājot par LGBT kopienas vienotību, ir jāpiemin divas tendences: Rīgas atšķirtība no reģioniem, kā arī latviešu un krievvalodīgo apvienošanās LGBT kopienā. Šīs divas tēmas caurvij visus jauniešu stāstus: daži respondenti piedzima mazajās Latvijas pilsētās un ciematos, bet vēlāk pārvācās uz lielākām pilsētām: Rīgu, Daugavpili, Liepāju. Daži no viņiem joprojām dzīvo dažādos Latvijas reģionos vai arī Pierīgā.

---

²¹⁶ Satori.lv. (2013). *Par homofobiju Krievijā*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/par-homofobiju-krievija>

6.2.1. Rīgas atšķirtība no reģioniem

Runājot par krievvalodīgo LGBT kopienu, respondenti bieži piemin tādu faktoru kā Rīgas atšķirtību no reģioniem. Šo faktoru visbiežāk minēja tieši tie jaunieši, kuri dzīvo ārpus Rīgas, tāpēc savā ikdienā viņi izjūt šo atšķirību. Jaunieši uzskata, ka Rīgā cilvēki ir atvērtāki pret dažādību, kā arī Rīgā dzīvo cilvēki, kuri pieder pie dažādām minoritātēm. Piemēram, Kirills (22 gadi), kurš dzīvo Daugavpilī, pastāstīja par savu pieredzi:

в Риге очень много ребят, которые являются частью ЛГБТ. Даугавпилс, хоть небольшое комьюнити, но там тоже есть свои движухи, своя компания. И очень прикольно видеть, как ребята из других городов приезжают в Ригу, и все вместе идут тем же Прайдом, это очень классно.

Kirills atzīmēja, ka Daugavpilī tāpat kā Rīgā, eksistē LGBT kopiena. Tomēr Rīgā LGBT kopiena ir lielāka, redzamāka, aktīvāka dažādu aspektu dēļ. Pirmkārt, Rīga ir galvaspilsēta, tāpēc tajā notiek liels pasākumu daudzums, to apmeklē daudz tūristu; Rīgā eksistē LGBT kopienas organizācijas; dzīvo salīdzinoši liels Latvijas iedzīvotāju skaits, kas palielina varbūtību atrast domubiedrus un sev līdzīgus cilvēkus. Tieši šie faktori pozitīvi ietekmē jauniešu attieksmi pret Rīgu kā pret “LGBT galvaspilsētu Latvijā”.

Arī Dmitrijs (23 gadi), kurš dzīvo Daugavpilī bija patīkami pārsteigts, apciemojot Rīgu: “Я приехал в Ригу и ощутил другой мир. И тогда внутри меня что-то загорелось, и я сказал: Я переезжаю.” Dmitrijs uzsvēra, ka Daugavpilī viņš jūtas komfortabli, tomēr ne īpaši droši, jo šajā pilsētā dzīvo liels skaits krieviski runājošu Latvijas iedzīvotāju, kuri patērē Krievijā producēto saturu un ziņas, tāpēc šajā sabiedrībā dominē homofobiski uzskati. Pēc jaunieša vārdiem, latvieši ir atvērtāki pret dažādību, arī pret LGBT kopienu. Kā arī Rīgā, salīdzinot ar Daugavpili, krievvalodīgi jaunieši spēj ātrāk un vieglāk integrēties latviski runājošā sabiedrībā.

Šādu atšķirību pamanīja arī Jevgenijs (23 gadi), kurš ir pārvācies no Ventspils uz Liepāju: “Люди преклонного возраста не знают латышский язык, плюс не интегрированная молодежь. В регионах это так, не знаю, как в Риге. Все это происходит в столице, регионы остаются регионами.” Līdz ar to var teikt, ka Rīgas atšķirību no reģioniem nosaka vairāki faktori: latviešu valodas zināšanu līmenis, krievvalodīgo iedzīvotāju informācijas telpa, vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana, iedzīvotāju atvērtība pret dažādām sabiedrības grupām. Šie dati ļauj secināt, ka vispieņemamākā attieksme pret LGBT kopienu pieder šādai sabiedrības grupai: Rīgā dzīvojošiem latviski runājošiem kvīriem. Daļa no šīs grupas ir arī krievvalodīgi kvīri, kuri, dzīvojot Rīgā, pārvalda latviešu valodu pietiekamā līmenī.

6.2.2. Latviešu un krievvalodīgo apvienošanās LGBT kopienā

Rīgā regulāri notiek praida gājiens “Rīgas praidis”, kuru 2018. gadā apmeklēja 8000 cilvēku²¹⁷; savukārt 2022. gadā šis pasākums notiks jau devīto reizi. Visi pētījuma dalībnieki minēja šo pasākumu savos stāstos, kaut arī tikai viens respondents esot to apmeklējis. Iemesls šim ir jauniešu bailes par savu drošību, gan dēļ naidīgas attieksmes Latvijas sabiedrībā kopumā, gan dēļ tā, ka vairākums respondentu joprojām slēpj savu seksuālo orientāciju no vecākiem, draugiem, utt. Piemēram, Džoanna (22 gadi) ļoti vēlētos pievienoties praida gājienam, tomēr viņa baidās no vecāku nosodīšanas: “Я никогда не была на прайде, но очень хочу. Это выглядит так ярко, живо, все такие счастливые и мне хочется стать частью их.” Džoanna pieminēja, ka viņa labprāt apmeklētu šo pasākumu citos apstākļos: ja viņa būtu pārliecināta, ka viņas ģimene neuzzinās par viņas dalību, vai arī tajā gadījumā, ja būs iespēja apmeklēt šo praida gājieni citā valstī.

Interesanti, ka krievvalodīgie kvīri stāsta par praida gājieni līdzīgi kā viņi stāsta par Dziesmu un Deju svētkiem – izceļot vienotības sajūtu un cieņu pret kultūru: “Прайд — это сплочение, важная часть нашей культуры, потому что это взаимность, показ того, что ты не один,” – stāsta Kirills (22 gadi). Vienotības sajūta tiek akcentēta arī citos jauniešu stāstos, piemēram, Džeks (24 gadi) aktīvi iesaistās LGBT organizācijās Latvijā, jo tas ļauj viņam sajūst piederības sajūtu kopienai, kā arī atrast domubiedrus:

“Для меня мероприятия “Active Rainbow” и “Skapis” важны из-за чувства сообщества, что ты не один, все вы разные, но при этом вы похожи друг на друга. И я понял, что существует большое количество людей, которым это чувство не доступно. Либо из-за знаний языка, либо просто из-за того, что люди не чувствуют себя комфортно идти в латышские пространства.”

Pēc Džeka vārdiem, iespēja rīkot pasākumu arī citās valodās, piemēram, angļu valodā, var palielināt iesaisti LGBT kopienas veiktajos pasākumos. Šī iesaiste ir būtisks aspekts, kas var pozitīvi ietekmēt sevis pieņemšanu un “iznākšanu no skapja”.

Uz jautājumu par attiecībām ar latviski runājošiem kvīriem, krievvalodīgie kvīri atbild, ka tās ir neitrālas: “Мы просто существуем вместе, никого не трогаем иногда взаимодействуем между друг другом,” – teica Džuljeta (19 gadi). Arī Oļegs (22 gadi) atzīmēja, ka LGBT kopienā atšķirības starp latviski un krieviski runājošiem kvīriem nav tik būtiskas, jo abas šīs lingvistiskās grupas piedzīvo stigmatizāciju Latvijas sabiedrībā: “Было бы

---

²¹⁷ Ilga Europe. (2018). *Baltic Pride 2018 in Riga – a striking paradox between societal acceptance and political will*. Izgūts no: <https://www.ilga-europe.org/blog/baltic-pride-2018-riga-striking-paradox-between-societal-acceptance-and-political-will#:~:text=8000%20people%20marched%20in%20the%202018%20Pride%20march%20in%20Riga.&text=Lots%20of%20young%20people%20took,dancing%20along%20with%20the%20marchers.>

странно ненавидеть друг друга за то, что вы разговариваете на разных языках, когда вас ненавидят за то, кого вы любите.”

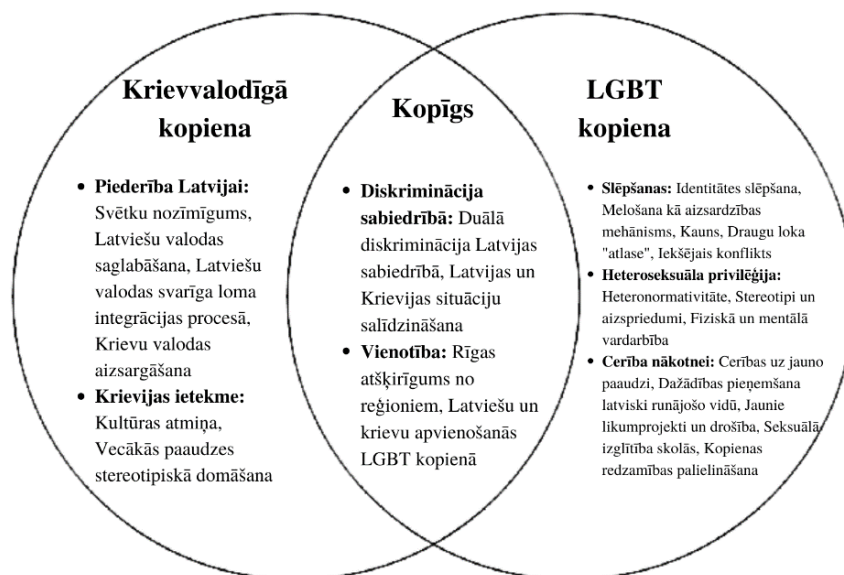
Rezumējot, var teikt, ka krievvalodīgajai LGBT kopienai Latvijā ir raksturīgi divi naratīvi: viens par diskrimināciju, otrs par vienotību. Šī vienotības sajūta veidojas galvenokārt pateicoties pasākumiem, tādiem kā Rīgas praidis un LGBT kopienas organizācijām. Vienotības sajūtu LGBT kopienā pastiprina arī ārējā stigmatizācija Latvijas sabiedrībā, tieši šī negatīvā pieredze apvieno gan latviski, gan krieviski runājošus kvīrus. Jāatzīmē, ka iesaisti LGBT kopienā pozitīvi ietekmē latviešu valodas prasme, kā arī drošības sajūta, kuras ļoti pietrūkst krievvalodīgiem kvīriem Latvijas sabiedrībā. Tika secināts, ka LGBT kopienas situācija Rīgā un pārējās pilsētās un novados ļoti atšķiras, kā arī Rīgā dzīvojošie latviski runājošie kvīri ir daudz atvērtāki pret dažādību.

7. REZULTĀTU APKOPOJUMS UN DISKUSIJA

Pētījuma ietvaros tika veiktas 15 daļēji strukturētas intervijas ar krievvalodīgiem jauniešiem vecumā no 18 līdz 25 gadiem. Intervijas tika analizētas ar kvalitatīvas kontentanalīzes un tematiski naratīvās analīzes palīdzību. Kontentanalīze palīdzēja atklāt tendences jauniešu stāstos, kā arī piefiksēt jauniešu attieksmes par svarīgām tēmām: negatīvo, neitrālo un pozitīvo. Savukārt tematiski naratīvā analīze sniedza iespēju iedziļināties jauniešu stāstos, atrast kopīgas tēmas un problēmas, kā arī izprast iemeslus dažādu viedokļu pastāvēšanai.

7.1. Naratīvu salīdzinājums

Kopumā tika identificēti 7 galvenie naratīvi: krievvalodīgo kopienai ir raksturīgi naratīvi par tādām tēmām kā piederība Latvijai, Krievijas ietekme; LGBT kopienai tika veltīti naratīvi par tādām tēmām kā slēpšanās, heteroseksuāla privilēģija, cerība nākotnei. Savukārt abām kopienām ir raksturīgi divi naratīvi: diskriminācija sabiedrībā un vienotība. Tas nozīmē, ka krievvalodīgi kvīri Latvijā sastopas ar duālo diskrimināciju gan no krievvalodīgo kopienu puses, gan no LGBT kopienas. (skat. 7.1. att.).

7.1. att. Galvenie naratīvi krievvalodīgo kvīru stāstos

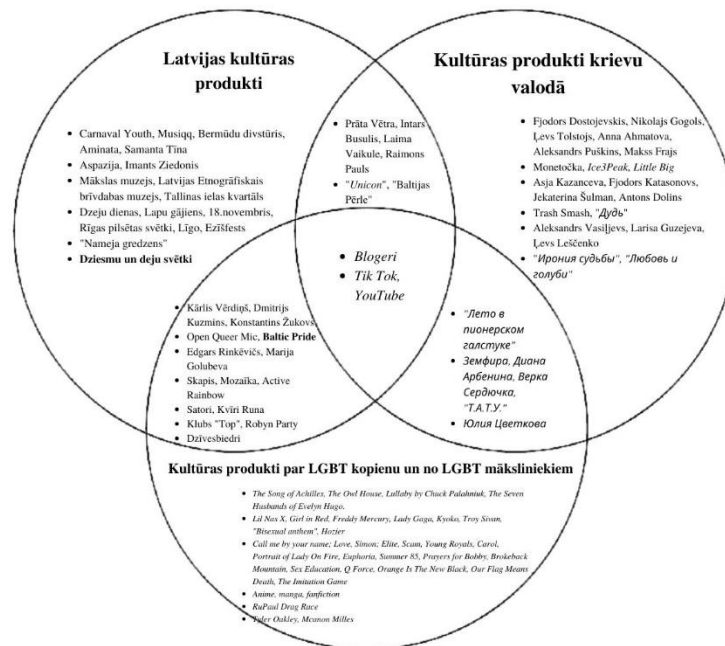
Jāatzīmē, ka naratīvi ir savstarpēji savienoti, piemēram, latviešu valoda ir būtiska gan integrācijai Latvijas sabiedrībā, gan integrācijai LGBT kopienā. Galvenais iemesls ir tas, ka LGBT kopienas pasākumi, komunikācija un organizāciju darbība galvenokārt norisinās latviešu valodā, tieši tāpēc aktīvai iesaistei šajā kopienā ir nepieciešamas latviešu valodas zināšanas. Arī Krievijas ietekme ir raksturīga abām kopienām: krievvalodīgās kopienās vecākai paaudzei ir raksturīga stereotipiskā domāšana un aizspriedumi par dažādu minoritāšu pārstāvjiem, tāpēc vecāku izteikumos nereti tiek pamanīts seksisms, rasisms un homofobija, kas noved pie fiziskās un mentālās vardarbības pret LGBT kopienu, pie konfliktiem ģimenē, it īpaši, ja bērniem ir liberālāki uzskati. Pētījuma rezultāti pierādīja iepriekšveiktā SKDS pētījuma rezultātus par to, ka krievvalodīgiem jauniešiem Latvijā ir liberālākas vērtības nekā vecākajai paaudzei. Viņi atzīmēja, ka viņu radniekiem ir raksturīga stereotipiskā domāšana.

Paši jaunieši salīdzināja LGBT kopienas tiesības gan Latvijā, gan Krievijā un secināja, ka Latvijā viņi jūtas komfortablāk, bet ne visai droši. Tas nozīmē, ka, neskatoties uz to, ka krievvalodīgie jaunieši patērē Latvijā radīto saturu un apmeklē vietējos pasākumus, Krievijai ir joprojām liela ietekme uz krievvalodīgo cilvēku dzīvi arī ārpus Krievijas.

Runājot par savu drošību, jaunieši izcēla divus faktoros: pirmkārt, savas seksuālās identitātes slēpšana, melošana un draugu loka “atlasē”, un, otrkārt, cerības uz jauno paaudzi, kura būs atvērtākā dažādībai, informēta par LGBT kopienu un izglītotāka, kā arī jaunie likumprojekti, kuri nodrošinās vienlīdzīgas tiesības un drošību LGBT kopienai.

7.2. Kultūras produktu ietekme uz duālām identitātēm

Vairākums respondentu atzina, ka, pieņemot savu homoseksuālo identitāti, izjuta iekšējo konfliktu, kaunu un bailes. Runājot par faktoriem, kas palīdzēja jauniešiem mazināt šo kognitīvo disonansi, jāizceļ trīs aspektus, kas tika minēti arī teorētiskajā ietvarā: informācijas pieejamība, toleranta vide un pozitīvi paraugi. Pirmkārt, visi jaunieši meklēja atbildes uz sev interesējošiem jautājumiem internetā, pārsvarā, angļu valodā. Informācija palīdzēja viņiem uzzināt vairāk par seksualitāti, dzimti, pubertāti, attiecībām, LGBT terminoloģiju un atrast domubiedrus sarakstei. Otrkārt, toleranta vide vairākumā gadījumos palīdzēja jauniešiem justies droši un atklāt savu orientāciju tuviem draugiem. Jaunieši atzīst, ka šobrīd viņu draugu lokā ir tikai tie cilvēki, kuri pieņem viņus un ir atvērtāki pret dažādību kopumā. Treškārt, visi jaunieši aktīvi patērē kultūras produktus par LGBT kopienu vai no LGBT māksliniekiem (sk. 7.2. att.)

7.2. att. Kultūras produkti, kurus patērē LGBT kopienas krievvalodīgie jaunieši Latvijā

Savos stāstos jaunieši pieminēja kultūras produktus, kuri ir producēti Latvijā gan krievu, gan latviešu valodā, kā arī Krievijā. Jauniešu stāstos visbiežāk minētie svētki ir Dziesmu un Deju svētki, kuri, pēc jauniešu vārdiem, ir svarīga daļa no kultūras, jo tie rada vienotības sajūtu visiem cilvēkiem, kuri dzīvo Latvijā. No krievu kultūras, visbiežāk, tika minēti rakstnieki, kā arī dziedātāji un Krievijā pazīstamas personības, kā arī postpadomju filmas un platformā "YouTube" publicētie video emuāri.

Tāpat jaunieši minēja kultūras produktus par LGBT kopienu un no LGBT māksliniekiem angļu, krievu un latviešu valodā. Jāatzīmē, ka visas šīs jomas mēdz pārklāties: krievu valodā par LGBT kultūru ir atrodami ļoti maz kultūras produktu, tomēr šādi eksistē, piemēram, grāmata "*Лето в пионерском галстуке*" vai arī aktīvistes Jūlijas Cvetkovas mākslas darbi.

Visaktīvāk jaunieši patērē kultūras produktus par LGBT kopienu angļu valodā, tostarp, gan filmas, gan dziesmas, gan televīzijas šovus, komiksus, blogus un grāmatas. Arī Latvijā ir atrodami kultūras produkti par LGBT kopienu: organizācijas, mediji, kultūras un izklaides pasākumi, kā arī jaunieši minēja sabiedrībā pazīstamu personību vārdus, piemēram, politiķus, rakstniekus, dzejniekus, māksliniekus. Jāatzīmē, ka visbiežāk jauniešu stāstos tika minēts

Rīgas praidis, jo arī šis pasākums sniedz iespēju sajūst vienotību, tomēr jaunieši nejūtas droši, lai apmeklētu šo pasākumu Latvijā.

Visbeidzot, savos stāstos jaunieši minēja kultūras produktus, kuri apvieno sevī vairākas valodas, kā arī informāciju par latviešu, krievu un LGBT kopienām. Šie kultūras produkti ir sociālajos medijos publicētais saturs, piemēram, blogeru producētais saturs platformās “*Tik Tok*” un “*YouTube*”. Respondenti atzina, ka platformu algoritms palīdz atrast izklaidējošu un izglītojošu saturu, saņemt atbildes uz viņu interesējošiem jautājumiem, kā arī atrast domubiedrus. Līdz ar to var secināt, ka kultūras produkti un mediju publicētais saturs ir svarīga daļa no informācijas iegūšanas un izglītošanas procesa, kas var pozitīvi ietekmēt duālās identitātes attīstības procesu un sevis pieņemšanu.

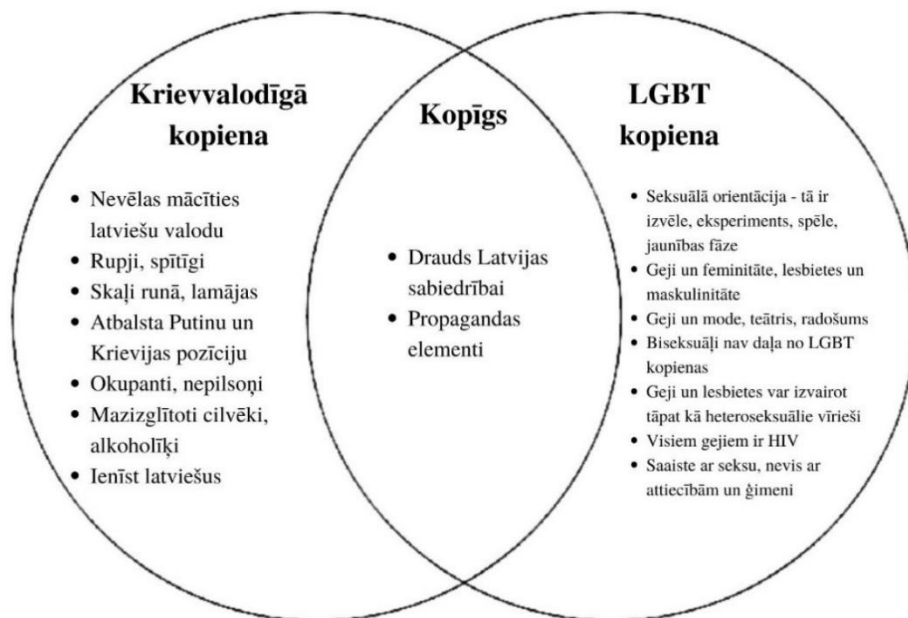
7.3. Galvenās problēmas, ar kurām saskarās duālās minoritātes un priekšlikumi to risinājumiem

Pētījuma rezultāti atklāja, ka duālās minoritātes Latvijā saskarās ar problēmām, kuras ir raksturīgas gan krievvalodīgo kopienai, gan LGBT kopienai Latvijā: stereotipi un aizspriedumi, diskriminācija, informācijas trūkums.

Krievvalodīgo kopiena Latvijā ikdienā saskarās ar problēmām, kuras tiešā veidā ir saistītas ar valodu un kultūru: kultūras pieminekļu iznīcināšana, cīņa par krievu valodas saglabāšanu skolās, vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana, jauniešu liberālie uzskati un vecāku konservātisms.

LGBT kopiena Latvijā saskarās ar problēmām, kuras ir saistītas ar slēpšanās aspektu, respektīvi, kopienai trūkt redzamības; savukārt jauniešiem trūkst informācijas par LGBT terminoloģiju, pasākumiem, kā arī ir grūti atrast domubiedrus, jo LGBT organizācijas atrodas tikai Rīgā, turklāt, Rīgas iedzīvotāji ir atvērtāki pret dažādību un pilsētā regulāri notiek Rīgas praidis. Reģionālā līmenī, it īpaši, krievvalodīgo kopienā tiek izplatīta homofobija, kas balstās uz stereotipiem un rezultātā noved pie diskriminācijas – fiziskās un mentālās vardarbības, naida runas un noziegumiem.

Pēc datu analīzes tika izstrādāta shēma, kurā tika apkopoti stereotipi par krievvalodīgo un par LGBT kopienas Latvijā sabiedrībā. (skat. 7.3.1. att.).

7.3.1. att. Stereotipi par krievvalodīgo un par LGBT kopienu Latvijas sabiedrībā

Jaunieši pastāstīja, ka vairākums stereotipu par krievvalodīgo kopienas attiecas uz vecāko paaudzi, jo tieši vecāko paaudžu pārstāvjiem trūkst motivācijas mācīties latviešu valodu, kā arī viņi patērē Krievijas medijos producēto saturu, līdz ar to viņu vērtības un uzskati atšķiras no liberāliem jauniešu uzskatiem.

Vēl viena tendence ir saistīta ar krievu mentalitāti un rakstura īpašībām: pēc jauniešu teiktā, krievvalodīgie ir rupji, spītīgi, skaļi runā un lamājas, kā arī viņi ir mazizglītoti, ienīst latviešus un atbalsta Putinu. Šādus stereotipus jaunieši ir dzirdējuši skolās no saviem pasniedzējiem un klasesbiedriem, kolēģiem, kā arī lasījuši sociālajos medijos un ziņu portālu komentāru sadaļās.

Savukārt stereotipiska veida viedokļus LGBT kopienas jaunieši dzirdēja no saviem vecākiem, radniekiem, draugiem, kā arī no politiķiem. Visbiežāk tika minēts stereotips par to, ka homoseksuālā orientācija ir izvēle, eksperiments, spēle, fāze, kuru var mainīt. Tāpat tiek izplatīts stereotips par to, ka biseksuāļi nav daļa no LGBT kopienas, jo “viņiem vēl ir laiks izdarīt savu izvēli”.

Jaunieši pastāstīja, ka esot dzirdējuši aizspriedumus par to, ka geji un lesbietes ir bīstami, jo viņi var izvarot. Šādu stereotipu visbiežāk izplata heteroseksuāli vīrieši, kā arī viņi tic stereotipam par to, visi geji slimo ar HIV. Respondenti atzīmēja, ka heteroseksuāli cilvēki

bieži seksualizē homoseksuālās attiecības un uzskata, ka viendzimuma pārim nevar būt nopietnu attiecību un ģimenes.

Jaunieši atzina, ka stereotipi par dzimtes reprezentāciju vairākumos gadījumos ir patiesi: geju apģērbam, ārējam izskatam, uzvedības manierēm ir raksturīga feminitāte un lesbiešu – maskulinitāte. Šis stereotips nemaz nav tik negatīvs, jo, kā atzīmē paši jaunieši, stereotipi, kuri ir saistīti ar ārējo izskatu, palīdz “atrast savējos”.

Turklāt, eksistē stereotipi, kuri attīcas uz abām kopienām. Pirmkārt, stereotips par to, ka krievvalodīgie un homoseksuāļi ir drauds latviešu nācijai, jo pirmajiem ir grūti integrēties sabiedrībā latviešu valodas un “krievu informācijas burbuļa” dēļ; savukārt viendzimuma pāri apdraud latviešu tautas pastāvēšanu, jo nerada pēcnācējus. Šie divi faktori ietekmē sabiedrībā dominējošo negatīvo attieksmi pret abām minoritātēm. Papildus šim eksistē stereotips par LGBT propagandu Latvijā, kura tiek izplatīta pusaudžu vidū, kā arī par Krievijas propagandas ietekmi, kura izplata nepatiesu informāciju un popularizē Krievijas valdības pozīciju.

Līdz ar to var secināt, ka, lai uzlabotu minoritāšu situāciju Latvijā, ir nepieciešamas izmaiņas, kā individuālajā, tā arī valsts līmenī. Respektīvi, likumprojektiem jāattiecas ne tikai uz minoritātēm, bet arī uz majoritāti, piemēram, seksuālās izglītības ietvaros var stāstīt par attiecībām, dzimti un seksualitāti, iekļaujot informāciju gan par heteroseksuālām partnerattiecībām, gan par homoseksuālām. Pēc jauniešu viedokļiem, Latvijā ir nepieciešami arī tādi likumprojekti, kuri aizsargātu LGBT kopienas tiesības, piemēram, administratīvā atbildība par naidīgiem izteikumiem un noziegumiem, kas izdarīti uz naida pamata pret LGBT personām. Šis likumprojekts ietekmētu arī politiķu izteikumus par homoseksuālām personām un rezultātā samazinātu naida un aizspriedumu izplatību.

Visi respondenti uzsvēra, ka “Dzīvesbiedru” likumprojekts ir īpaši svarīgs, jo tas gan atvieglotu ikdienas dzīvi, gan veicinātu viendzimuma ģimeņu pieņemšanu Latvijas sabiedrībā. Pieņemšana šajā kontekstā ir atslēgas vārds, jo tieši viendzimuma pāru tiesiskā aizsardzība valsts līmenī veicinātu atvērtību pret dažādību sabiedrības līmenī.

Jāatzīmē, ka pētījumā ir piedalījušās transpersonas, kuras pastāstīja par grūtībām, kas attiecas uz vārda maiņas procesu Latvijā – šis process ir ļoti laikietilpīgs, sarežģīts, dārgs un paredz hormonu aizstājterapiju un dzimuma maiņas ķirurģiju. Tāpēc transpersonu minētais priekšlikums ir atvieglot vārda maiņas procesu.

Runājot par krievvalodīgo kopienu, vairākums jauniešu atzīmēja, ka viņi labprāt mācītos latviešu valodu jau bērnudārzā, lai ātrāk integrētos sabiedrībā, kas viņiem ir būtiski. Integrācijas process palīdz reducēt kognitīvo disonanci, sajūst piederību Latvijai, rada vienotības sajūtu. Vienotību pozitīvi ietekmē arī pasākumi un svētki, ko atzīmēja arī paši jaunieši: Dziesmu un Deju svētki, kā arī Rīgas praidis ir svarīgi notikumi, kuri apvieno lielu cilvēku skaitu.

Vēl viens svarīgs aspekts ir majoritāšu informētība. Piemēram, jaunieši labprāt saņemtu informāciju par valsts finansētiem latviešu valodas kursiem, kā arī informāciju par vietējiem pasākumiem un latviešu kultūru. Savukārt krievvalodīgai LGBT kopienai ir svarīgi saņemt informāciju par Latvijā notiekošiem pasākumiem, jauniem likumprojektiem un organizāciju darbību. Tas nozīmē, ka Latvijā trūkst mediju, kuri varētu nodrošināt kvalitatīvu informāciju krievvalodīgiem jauniešiem, kā arī LGBT kopienas pārstāvjiem.

Salīdzinot pētījuma sākumā izstrādāto shēmu (skat. 4.1. att.); pētījuma rezultātus, var secināt:

1. Krievu valoda ir krievvalodīgo jauniešu identitātes pamats, tāpēc respondentiem izteiktāka ir lingvistiskā identitāte. Jauniešiem vienlaikus ir svarīgi saglabāt latviešu valodu un aizsargāt krievu valodu un kultūras atmiņu.

2. Jaunieši izjūt piederību Latvijai, kā arī viņu vērtības saskan ar Eiropas Savienības vērtībām: vienlīdzība, atvērtība pret dažādību, demokrātija, utt. Vairākumā gadījumos jauniešu un viņu vecāku viedokļi par dažādām minoritātēm nesakrīt, tāpēc tas izraisa konfliktus viņu ģimenēs.

3. Jaunieši patērē kultūras produktus latviešu, krievu un angļu valodā, šie produkti ir producēti gan Latvijā, gan Krievijā, gan citās valstīs.

4. Latviešu valodai ir būtiska loma jauniešu integrācijas procesā Latvijas sabiedrībā. Visi respondenti izteica vēlmi uzlabot savas latviešu valodas zināšanas, kas palīdzētu viņiem ne tikai iesaistīties vietējos pasākumos, bet arī iesaistīties LGBT kopienas organizācijās un pasākumos.

5. Jaunieši mēdz slēpt savu homoseksuālo identitāti, noliedzot to publiski; izvairās no sarunām par šo tēmu, kā arī "atlasa" savu draugu loku. Tas savukārt izraisa iekšējo konfliktu, apgrūstina sevis pieņemšanas procesu un "iznākšanu no skapja" kā identitātes attīstības procesa kulminācijas momentu.

6. Jaunieši pirmo reizi atklāj savu seksuālo orientāciju tuvākajiem draugiem, ar kuriem viņiem jau ir nodibinātas uzticīgas attiecības.

7. Dalība LGBT kopienas pasākumos, informācijas pieejamība, pozitīvi paraugi un toleranta vide pozitīvi ietekmē sevis pieņemšanas procesu un mazina kognitīvo disonansi.

8. Abām kopienām ir raksturīgas majoritātes un minoritātes attiecības un “mēs un viņi” diskurss, kā arī katrai kopienai eksistē sava kultūra un tradīcijas.

9. Abām kopienām ir svarīgi jauni likumprojekti, it īpaši, ar izglītību un informācijas izplatīšanos saistītie projekti.

10. Abas kopienas ikdienā saskarās ar stereotipiem, aizspriedumiem, kas noved pie diskriminācijas – fiziskās un mentālās vardarbības, naida runas un noziegumiem.

Pētījuma rezultātā tika atklāts, ka eksistē vēl četri duālām minoritātēm svarīgi aspekti, kuri netika identificēti ar teorētiskā ietvara palīdzību.

Krievvalodīgo kopiena joprojām ir atkarīga no Krievijas ietekmes – šo ietekmi veido tādi aspekti kā vecāko paaudžu stereotipiskā domāšana, krievu informācijas burbulis un LGBT kopienas situācija Krievijā.

LGBT kopienai ir svarīga cerība nākotnei, it īpaši, cerības uz jaunāko paaudzi, kura varētu būt atvērtāka pret dažādību, tajā skaitā arī pret LGBT kopienas.

Abām kopienām ir svarīga vienotības sajūta, kuru rada svētki un pasākumi, tostarp Dziesmu un Deju svētki; Rīgas praidis. Interesanti, ka vairākums respondentu nav apmeklējuši nevienu no šiem pasākumiem, tomēr viņi aktīvi patērē informāciju par šiem pasākumiem sociālajos medijos. Jaunieši labprāt apmeklētu šos pasākumus, ja viņi labāk pārvaldītu latviešu valodu un justos droši pasākuma laikā.

Abas kopienas uzskata, ka Rīga ir atvērtāka pret dažādību, kā arī Rīgā notiek liels kopienām veltīto pasākumu skaits. Tāpēc arī reģionos un citās Latvijas pilsētās ir nepieciešams rīkot izglītojošus un informējošus pasākumus, kuri veicinātu atvērtību pret dažādību.

Līdz ar to var secināt, ka šis pētījums sniedza padziļinātu ieskatu abu kopienas naratīvos, kā arī palīdzēja atklāt problēmas un diskriminācijas izpausmes, ar kurām savā ikdienā saskarās krievvalodīgie kvīri.

7.4. Turpmākā izpēte un ieteikumi intervijām ar LGBT kopienas pārstāvjiem

Šis pētījums sniedz informāciju par noteiktu auditoriju: LGBT kopienas krievvalodīgi jaunieši vecumā no 18 līdz 25 gadiem. Šī pētījuma rezultātus var izmantot arī turpmākajiem pētījumiem par līdzīgiem tematiem.

Viens no priekšlikumiem ir palielināt izlasi, tādējādi palielinot pētījuma reprezentativitāti. Detalizētāko rezultātu iegūšanai ieteicams izpētīt atsevišķi to, kā seksuālā orientācija ietekmē jauniešu naratīvus un dzimti. Šajā pētījumā piedalījās arī transpersonas un nebinārās personas un dzimtas; šie aspekti netika ņemti vērā, analizējot jauniešu naratīvus.

Pētot duālās minoritātes tēmu, pētniekam jāņem vērā arī tas, ka respondenti var piederēt pie vairāk nekā divām minoritātēm, piemēram, pie etniskās, reliģiskās minoritātes, kā arī pie sociālām un ekonomiskām riska grupām. Šos aspektus arī ir svarīgi ņemt vērā, analizējot jauniešu atbildes.

Turpmākajos pētījumos iespējams izpētīt, kā atšķiras homoseksuālo cilvēku pieredze Latvijas pilsētās un reģionos, kā arī augot reliģiozās un konservatīvās ģimenēs. Kā arī, ja “Dzīvesbiedru” likums tiks pieņemts, ir noderīgi izpētīt, kā mainīsies respondentu dzīve pēc tā.

Veicot intervijas ar LGBT kopienas pārstāvjiem, ir jāatceras trīs aspekti:

- Konfidencialitāte – intervijas ierakstos tika mainītas intervējamo balsis, kā arī citātos tika izmantoti intervējamo segvārdi.
- Drošība – dalībnieks ir informēts par savām tiesībām, kā arī viņam vai viņai ir iespēja izvēlēties intervijas norises laiku un vietu. Daži interviju dalībnieki izvēlējās tiešsaistes intervijas formātu, jo viņi vairs nedzīvo kopā ar savu ģimeni un jūtas droši savās mājās. Savukārt citi jaunieši vēlējās satikties klātienē, jo nejūtas droši runāt par savu orientāciju mājās. Tāpēc intervijas norises vietas izvēle ir būtiska, lai respondents justos droši.
- Uzticība – ir svarīgi, lai arī pašam pētniekam nebūtu aizspriedumu pret kādu no minoritātēm, jo tas var ietekmēt intervijas gaitu un arī rezultātus. Pētniekam ir būtiski pastāstīt par sevi, saviem uzskatiem un pozīciju vēl pirms intervijas, lai samazinātu respondenta aizvainojuma sajūtu.

Var teikt, ka pētīt duālās minoritātes ir grūts uzdevums, ne tikai liela datu apjoma dēļ, bet arī tāpēc, ka šis process ir ļoti laikietilpīgs un morāli nogurdinošs. Pētniekam jābūt gatavam mierīgi uz klausīt respondentus, pārjautāt, pamanīt mazas detaļas viņu stāstos, klausīties stāstus

par vardarbību, naidu, kaunu vairākas reizes, kā arī būt morāli gatavam, ka dalībnieks var emocionāli reaģēt uz jautājumiem un izrādīt savas emocijas.

Pētījumam par duālām minoritātēm ir ieteicams rūpīgi meklēt literatūru, apmeklēt minoritātēm veltītus pasākumus, skatīties dokumentālās filmas un lasīt sociālajos tīklos publicēto saturu, lai iegūtu padziļinātu ieskatu šo minoritāšu dzīvē vēl pirms pētījuma veikšanas. Var secināt, ka, lai veiktu pētījumu par duālam minoritātēm, ir maksimāli jāiedziļinās šajā tematā, jo tas nodrošinās intervijas kvalitāti, turklāt, arī rezultāta jēgu.

SECINĀJUMI

Pētījuma ietvaros tika izvirzīts mērķis – noskaidrot, vai un kā homoseksuālā identitāte un krievvalodīgo nacionālā, etniskā un lingvistiskā identitāte savstarpēji konfliktē; vai tās ietekmē piederības izjūtu Latvijai, izmantojot naratīvo analīzi. Maģistra darba mērķis tika sasniegts: tika secināts, ka vairākums jaunieši piedzīvoja iekšējo konfliktu, tomēr šo kognitīvo disonansu palīdzēja mazināt informācijas pieejamība, pozitīvi paraugi un toleranta vide.

Identitāte un diskurss ir cieši savstarpēji saistīti, kā arī indivīda piederības sajūta ir atkarīga no tā, kādas nozīmes viņš piešķir tādiem diskursa elementiem kā valoda un kultūra. Pētījumā tika atklāts, ka krievvalodīgajiem kvīriem viņu piederības sajūta Latvijai galvenokārt ir atkarīga no latviešu valodas saglabāšanas un krievu valodas aizsargāšanas.

Var teikt, ka, neskatoties uz postmodernitātei raksturīgām vērtībām, kas parādās Latvijas politiskajā diskursā, sabiedrībā joprojām dominē etnonacionālisma diskurss, kā arī nacionālisma un seksualitātes diskursi Latvijas kontekstā ir savstarpēji saistīti. Savukārt nācijas vērtības tiek pretnostatītas homoseksuālajai identitātei.

Salīdzinot ar Ilana Meijera (*Ilan Meyer*) minoritāšu stresu teoriju, var teikt, ka krievvalodīgo kvīru pieredzei Latvijā ir raksturīgi visi 5 posmi: jaunieši apzinās, ka sabiedrībā pastāv diskriminācija un aizspriedumi, kā arī sagaida, ka viņi var saskarsies ar aizspriedumiem un diskrimināciju, daži no viņiem slēpj savu homoseksuālo identitāti. Tomēr eksistē faktori, kas novērš stresa ietekmi, kā arī palielina saikni starp indivīdu un LGBT kopienai.

Salīdzinot pētījuma rezultātus ar homoseksuālās identitātes attīstības modeli, var secināt, ka jauniešu identitātei ir raksturīgs 4. posms – identitātes pieņemšana, un vairākumā gadījumos respondenti izjūt piederību LGBT kopienai, un privāti identificē sevi ar kopienai. Tomēr tikai daži ir paveicies sasniegt 6. posmu jeb identitātes sintēzi – tas ir tāpēc, ka vairākums aptaujāto jauniešu joprojām slēpj savu homoseksuālo identitāti. Pēc Troidena modeļa, “iznākšana no skapja” ir kulminācijas moments identitātes veidošanās procesā, tāpēc var teikt, ka vairākums respondentu atrodas otrajā posmā – “disociācija un apzīmēšana”.

Darba ietvaros tika identificēti 7 galvenie naratīvi: krievvalodīgā kopiena un piederība Latvijai; krievvalodīgā kopiena un Krievijas ietekme; LGBT kopiena un slēpšanās; LGBT kopiena un heteroseksuāla privilēģija; LGBT kopiena un attieksmes pret homoseksuālo orientāciju; LGBT kopiena un cerības nākotnei, kā arī duālās minoritātes.

Tāpat tika izpildīti visi uzdevumi, kā arī atrastas atbildes uz visiem pētnieciskajiem jautājumiem.

1. Homoseksuālā identitāte un krievvalodīgo nacionālā identitāte **savstarpēji konfliktē**. Pirmkārt, tika secināts, ka krievvalodīgiem kvīriem primārā ir lingvistiskā identitāte, tāpēc ir svarīgi pievērst uzmanību tieši valodai. Otrkārt, vairākums jauniešu atzīst, ka viņu krievvalodīgiem vecākiem piemīt homofobiski uzskati, kuru dēļ jaunieši slēpj savu orientāciju. Tas savukārt rada iekšējo konfliktu un kauna sajūtu, un, patērējot **informāciju par LGBT kopienu internētā**, jaunieši mazina šo kognitīvo disonansi. Jaunieši patērē kultūras produktus par LGBT kopienu arī krievu valodā, iedvesmojas no krievu māksliniekiem, blogeriem un aktīvistiem. Problēma ir tajā, ka Krievijā pastāv negatīva attieskme pret LGBT kopienu, kas ietekmē krievvalodīgo kopienu uzskatus par šo tēmu. Turklāt, par šo tēmu ir ļoti maz informācijas krievu un latviešu valodā, tāpēc jaunieši meklē informāciju angļu valodā. **Pozitīvi paraugi**, piemēram, reprezentācija filmās un grāmatās palīdz jauniešiem pieņemt sevi. **Toleranta vide un atvērtība pret dažādību** palīdz jauniešiem “iznākt no skapja”, kas savukārt tiek uzskatīts par identitātes attīstības kulminācijas momentu.

2. Krievvalodīgie kvīri, neskatoties uz savu duālo minoritātes statusu, **jūt piederību Latvijai**: viņi identificē sevi ar šo valsti, viņi ir motivēti mācīties latviešu valodu un aizsargāt krievu valodu un atmiņas par kultūru, kā arī viņi aktīvi apmeklē vietējos pasākumus un svin valsts svētkus.

3. Dēļ tā, ka krievvalodīgās un seksuālās minoritātes tiek uzskatītas par draudu latviešu nācijai, **jaunieši savā ikdienā izjūt diskrimināciju**, kura izpaužas kā mentāla un fiziska vardarbība, kā arī naida runa. Šī iemesla dēļ jaunieši atbalsta ideju par jauna likumprojekta pieņemšanu, kurš aizsargātu viņus no homofobiju un transfobiju motivētām naida runām. Vēl viens piedāvājums šīs problēmas atrisināšanai ir seksuālās izglītības ieviešana skolās, lai normalizētu viendzimumu pāru attiecības un veicinātu atvērtību pret dažādību Latvijas sabiedrībā. Šo mērķi var palīdzēt sasniegt arī likumprojekts “Dzīvesbiedri”, kuru savos stāstos minēja visi 15 pētījuma dalībnieki.

4. Krievvalodīgie kvīri apmeklē vietējos pasākumus Latvijā, dažreiz LGBT kopienai velītus pasākumus; ļoti reti – krievvalodīgajai kopienai velītus pasākumus. Visi dalībnieki atzīmēja, ka viņiem ir **būtiska vienotības sajūta, kuru rada svētki un pasākumi**, tādi kā Dziesmu un Deju svētki, kā arī Rīgas praidi. Palielināt iesaisti kopienās var šādos veidos: izveidojot jaunus komunikācijas kanālus vai medijus par pasākumiem un LGBT kultūru Latvijā, kā arī izplatot informāciju par latviešu valodas kursiem krievvalodīgo jauniešu

auditorijai. Jāatzīmē, ka LGBT kopienu situācija Krievijā negatīvi ietekmē arī jauniešu bailes pret “iznākšanu no skapja” un aktīvo dalību LGBT kopienā Latvijā.

Salīdzinot pētījuma rezultātus ar teorētiskajā ietvarā minēto pētījumu, var rezumēt, ka krievvalodīgie kvīri identitātes interpretācijā izmanto visas piecas stratēģijas: “konstruējošo, leģitimizējošo un pretestības, destruktīvo un pārveidojošo stratēģiju”²¹⁸. Vienā no visbiežāk izmantotajām stratēģijām ir konstruējošā stratēģija, jo krievvalodīgiem kvīriem piemīt negatīva nostāja pret tādu majoritātes grupu kā heteroseksuāli cilvēki; viņiem ir izteikta pozitīva nostāja pret savu grupu. Savukārt pretestībasstratēģija tika izmantota tad, kad jaunieši akcentēja LGBT un krievu kultūras unikalitāti, tajā pašā laikā viņi interpretēja minoritātes attiecības ar majoritāti, tāpēc tika identificēts apdraudētās minoritātes diskurss.

Neskatoties uz tēmas sarežģītību, uz to, ka pieejamās informācijas bija diezgan maz, duālo minoritāšu tēma Latvijā ir izpētes vērtā. Sniedzot sabiedrības marginalizētām grupām iespēju izteikties un sniegt savu skatījumu uz pašreizējo situāciju, var informēt sabiedrību par aktuālām problēmām, mainīt majoritātes uzskatus par minoritātēm, kā arī ietekmēt jaunu likumprojektu izstrādi un pieņemšanu. Šī pētījuma dati pierādīja, ka duālās minoritātes Latvijā jūtas komfortabli, bet nedroši. Tas nozīmē, ka aktīvistiem, politiķiem, pētniekiem un kopienu dalībniekiem ir daudz jāstrādā, līdz atvērtība pret dažādību kļūs par ikdienas normu.

---

²¹⁸ Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No: D. Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. 76.lpp.

PATEICĪBAS

Paldies visiem, kas palīdzēja tapt šim darbam, it īpaši šajos grūtajos laikos.

Paldies pasākuma “*Baltic Pride*” organizatoriem par to, ka 2021. gadā tika rīkota diskusija “Vai viegli būt krievu kvīram Latvijā?”, kas kļuva par iedvesmas avotu šim darbam.

Pateicos organizācijai “*Globers*” par 2021. gada septembrī rīkoto *Erasmus+* projektu “*Gender Enders*”, kurš iedrošināja mani rakstīt par tik neviennozīmīgu tematu.

Pateicos organizācijām “*Mozaīka*”, “*Active Rainbow*”, “*Skapis*” un avīzei “*Kvīri Runā*” par to, ka palīdzēja izplatīt informāciju par pētījumu un atrast respondentus. Paldies visiem 16 pētījuma dalībniekiem par iedvesmojošiem, emociju pilniem stāstiem, par garām, atklātām sarunām, par asarām, par smiekliem, par uzticību un patiesumu. Paldies maniem draugiem, kursabiedriem un aktīvistiem par atbalstu un palīdzību informācijas izplatīšanā.

Paldies dzejniekam un literatūrzinātniekam Kārlim Vērdirnam par atbalstu un noderīgiem teorētiskiem materiāliem.

Pateicos LU SZF pasniedzējiem par piecu gadu laikā iegūtajām zināšanām, motivāciju un palīdzību. Visi pasniegtie kursi bija noderīgi šī darba tapšanas procesā – no komunikācijas vēstures līdz kritiskajai domāšanai, no kvantitatīvām metodēm pētniecībā līdz kursam “ievads performatīvajās praksēs”.

It īpaši vēlos pateikties mana darba vadītājai asociētai profesorei Maritai Zitmanei: milzīgs paldies par zināšanām, iedvesmu un atbalstu. It īpaši paldies par noderīgiem un interesantiem kursiem, kas tika veltīti dzimumu līdztiesības komunikācijai un dzimtes pētījumiem.

Paldies manai ģimenei un maniem kolēģiem par pacietību un par pielāgošanos manam akadēmiskajam dzīvesveidam. Šis pētījums ir tapis divās valstīs – Latvijā un Spānijā, valstīs, kurās ir ļoti atšķirīgs skats uz minoritātēm un to tiesībām kopumā. Esmu pateicīga, ka man ir šāda unikālā iespēja apvienot akadēmisko darbu ar aktīvismu un sniegt marginalizētām grupām iespēju publiski izteikties. Es ļoti ceru, ka šis pētījums ir mazs solis uz priekšu, solis gaišā nākotnē, kur galvenā vērtība ir mīlestība.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN INFORMĀCIJAS AVOTI

Abdelal, R., Herrera, Y., M., Johnston, A.I. McDermott, R. (2009). *Measuring Identity. A guide for social scientists*. Cambridge: Cambridge University Press.

Abrahamson, M. (1983). *Social Research Methods*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Anderson, B. (1983). *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. London: Verso.

Andrews, M. (2014). *Narrative imagination and everyday life*. New York: Oxford University Press.

Apine, I., Volkovs, V. (2007). *Latvijas krievu identitāte: vēsturisks un socioloģisks apcerējums*. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts.

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55.

Ashcroft, B. (2001). *Post-Colonial Transformation*. London: Routledge.

Barth, F. (1994). Enduring and emerging issues in the analysis of ethnicity. In: H. Vermeulen, C. Govers (Eds). *The Anthropology of Ethnicity: Beyond Ethnic Groups and Boundaries*. Amsterdam: Het Spinhuis.

Bauman, Z. (2000). *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.

Benwell, B., Stokoe, E. (2010). *Discourse and identity*. Edinburg: Edinburg University Press. P. 314.

Berelson, B. (1952). *Content Analysis in Communication Research*. Michigan: The Free Press.

Billig, M. (1995). *Banal Nationalism*. London: Sage Publications.

Birka, I. (2014). Krievvalodīgas kopienas piederības izjūta Latvijai un to ietekmējošie faktori. No D.Bāra u.c.. *Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Breuilly (1993). *Nationalism and the State*. Manchester: Manchester University Press.

Bryman, A., Bell, E. (2011). *Business Research Methods*. 3rd ed. Oxford: OUP.

Cass, C., V. (1979). Homosexual Identity Formation: A Theoretical Model. *Journal of Homosexuality*. (Vol. 4) (3). New York: The Haworth Press.

Chandra, K., Wilkinson, S. (2008). *Measuring the Effect of "Ethnicity"*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Charles, N., Hintjens, H. (1998). *Gender, Ethnicity and Political Ideologies*. London: Routledge.

Cochran, B., N., Stewart, J., A., Ginzler, J., A., Cauce, A., M. (2002). Challenges Faced by Homeless Sexual Minorities: Comparison of Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Homeless Adolescents With Their Heterosexual Counterparts. *Am J Public Health*, 92(5).

Crenshaw, C. (1997). Resisting Whiteness' rhetorical silence. *Western Journal of Communication*, 61.

Day, G., Thompson, A. (2004). *Theorizing Nationalism: Debates and Issues in Social Theory*. London: Palgrave Macmillan.

de Vroome, T., Verkuyten, M., & Martinovic, B. (2014). Host national identification of immigrants in the Netherlands. *International Migration Review*, 48. doi:10.1111/imre.12063

Diatchkova, S. (2005). Ethnic democracy in Latvia. In: Smooha S, Jarve P (Eds.). *The fate of ethnic democracy in post-communist Europe*.

Dijk, T.A. (2000). The principles of critical discourse analysis. *Discourse & Society*. Vol. 4 (2). London: Sage.

E. Kļave, B. Zepa (2012). Modernisma un postmodernisma nacionālisma diskursi nacionālās identitātes skaidrojumā. No: Zepa, B., Bela, B. (Red.). *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. Rīga: Latvijas Universitāte.

Ehala, M. (2014). Etniskās un nacionālās identitātes Baltijas valstīs. No: D.Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds.

Elo, S. Kyngäs, H. (2008). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, Vol. 62 No. 1.

Elsbach, K. D., Bhattacharya, C. B. (2001). Defining who you are by what you're not: Organizational disidentification and the national rifle association. *Organization Science*, 12. doi:10.1287/orsc.12.4.393.10638

Eriksen, T.H. (2002). *Ethnicity and Nationalism*. London: Pluto Press.

Erikson, E. H. (1980). *Identity and Life-Cycle*. New York: Norton.

Estrada, F., Rigali-Oiler, M., Arciniega, M., Tracey, T. J. G. (2011). Machismo and Mexican American men: An empirical understanding using a gay sample. *Journal of Counseling Psychology*, 58. doi: 10.1037/a0023122

- Fassinger, R. E., McCarn, S. (1997). *Lesbian Identity Questionnaire*. Unpublished instrument. Maryland: University of Maryland.
- Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Fishman, J. (1998). Ethnicity as Being, Doing, and Knowing. In: Hutchinson J., Smith, A. (ed.) *Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.
- Foucault, M. (1978). *The history of sexuality. (Vol. 1)*. New York: Vintage Books.
- Freud, S. (1943). A general introduction to psychoanalysis. NY: Garden City Publishing.
- Fuller-Rowell, T. E., Doan, S. N. (2010). The social costs of academic success across ethnic groups. *Child Development*, 81, 1696–1713. doi:10.1111/j.1467-8624.2010.01504.x
- Furlong, A. (2013). *Youth Studies. An Introduction*. London: Routledge.
- Gamson, J. (1995). Must identity movements self-destruct? A queer dilemma. *Social Problems*, 42(2).
- Garcia, O. (2010). Language and Ethnicity. In: Fishman, J., Garcia, O. (eds.). *Language and Ethnic Identity. Vol. I*. Oxford: Oxford University Press.
- Garda-Rozenberga, I. (2012). *Dzīvesstāsts un pašapziņa: mutvārdu vēsture Latvijā*. Rīga: LU Filozofijas un socioloģijas institūts.
- Gellner, E. (1983). *Nations and Nationalism*. Oxford: Blackwell.
- Giddens, A. (2001). *Sociology*. 4th ed. Polity Press: Cambridge.
- Goldman, R. (1996). Who is that queer queer? Exploring norms around sexuality, race, and class in queer theory. In: Eliason, M., Cullen, J., Beemyn, B. (Eds.). *Queer studies: A lesbian, gay, bisexual, and transgender anthology, Queer studies: A lesbian, gay, bisexual, and transgender anthology*.
- Greene, B. (1994). Ethnic-Minority Lesbians and Gay Men: Mental Health and Treatment Issues. *Journal of Consulting and Clinical Psychology. (Vol. 2)*. pp. 243 – 251.
- Habermas, J. (1984). *Theory of Communicative Action*. Boston: Beacon Press.
- Hecht, M. L., Jackson, R. L., Jr., Ribeau, S. A. (2003). *African American communication*. 2nd ed. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Henderson, L. (2003). Queer theory, new millennium. *Journal of Homosexuality*, 45(2/3/4).
- Herd, G. (1993). *Children of Horizons: How Gay and Lesbians Teens Are Leading a New Way Out of the Closet*. Boston: Bacon Press.

Herman, L., Vervaeck, B. (2005). *Handbook of Narrative Analysis*. London: University of Nebraska Press.

Hudges, E., C. (1994). *On Work, Race, and the Sociological Imagination*. Chicago: University of Chicago Press.

Hyde., J. S., DeLamater, J.D. (2000). *Understanding Human Sexuality*. 7th ed. . New York: McGraw-Hill Education.

Inglehart, R. and Baker, W. E. (2000). Modernization, cultural change, and the persistence of traditional values', *American Sociological Review* 65, 1.

J.P, Goodwin (1990), Gay Folklore. In: W.R. Dynes (ed.). *Encyclopedia of Homosexuality*. p. 413. New York: Garland Publishing.

Jenkins, R. (2008). *Rethinking Ethnicity*. 2nd ed. London: Sage Publications.

K. Verdiņš, L. Ozoliņš. (2020). *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. London: Palgrave Macmillan.

K. Verdiņš, L. Ozoliņš. (2020). LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe: Resistance, Representation, Identity. In Buyantueva, R., Shevtsova, M. *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. London: Palgrave Macmillan.

K., Vērdiņš. (2015). Queer Male (Post)Soviet Narratives in Interviews. *The Changing Baltics (Vol. 20), No. 1*. DOI: <https://doi.org/10.12697/IL.2015.20.1.17>.

Kimberly, T. (2006). Transgendering. Challenging the “normal”. In Seidman, Steven, Fisher, Nancy, Meeks, Chet (eds.). *Handbook of the New Sexuality Studies*. London: Routledge.

Kļave, E. (2011). Latvijas valodas kopienu diskursīvais konflikts etnopolitikas laukā. *No Latvijas Universitātes Raksti, 769. sēj.* Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Kon, I. S. (1999). Sexuality and politics in Russia, 1700 – 2000. In F. X. Ederet al. (eds.) *Sexual Cultures in Europe. National Histories*. Manchester: Manchester University Press.

Koroļeva, I., Rungule, R., Sebre, S., Trapenciere, I. (1999). *Latvijas jaunatnes socioloģisks portrets*. Rīga: LU FSI.

Kracauer, S. (1952). The Challenge of Qualitative Content Analysis. *Public Opinion Quarterly*, 16.

Kreiner, G. E., Ashforth, B. E. (2004). Evidence toward an expanded model of organizational identification. *Journal of Organizational Behavior*, 25. doi:10.1002/job.234

- Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Laborde, C. (2002). From constitutional to civic patriotism. *British Journal of Political Science*, 32.
- Lapsa, L., Metuzāls, S., Jančevska, K. (2008–2009). *Mūsu vēsture 1985–2005* (3. izd.). Rīga: Atēna.
- Lasswell, Harold D. (1941). Describing the Contents of Communication. *Experimental Division for the Study of Wartime Communication, Doc. No. 9*, Washington, DC: Library of Congress.
- Latvijas Republikas ministrija. (2011). No *Nacionālās identitātes, pilsoniskas sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes (2012-2018)*. Rīga.
- Lipša, I. (2014). *Seksualitāte un Sociālā kontrole Latvijā, 1914-1939*. Rīga: Zinātne.
- Lipša, I. (2016). *Homosexuals and Suppression Mechanisms in the Latvian SSR: The Context of the Soviet Baltic Republics (1960s–1980s)*. Manuscript.
- Lipša, I. (2017). *LGBTI vēsture Latvijā pēdējos 100 gados*. Rīga: Dardedze hologrāfija.
- Martin, J. N., Nakayama, T. K. (2004). *Intercultural communication in context*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Masters, W. H., Johnson, V. E., Kolodny, R. C. (1994). *Heterosexuality*. New York: HarperCollins.
- McMillan, D. Chavis, D. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14 (1).
- Melgalve, I. (2018, jūnijs). Homosexual Identity, Power and Innocence in Rihards Bargais' Book "Naked Piggies". *Queer Narratives in European Cultures: Subjectivity, Memory, Nation. 2nd international conference*. Latvija, Rīga.
- Meyer, Ilan H. (2015). Resilience in the Study of Minority Stress and Health of Sexual and Gender Minorities. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity* 2 (3), 209–13. doi:10.1037/sgd0000132
- Miller, D. (1999). *On Nationality*. Oxford: Clarendon Press.
- Mishler, E. G. (1995). Models of narrative analysis: A typology. *Journal of Narrative & Life History*, 5(2), 87–123. <https://doi.org/10.1075/jnlh.5.2.01mod>
- Mole, R. (2011). Nationality and Sexuality: Homophobic Discourse and the 'National Treat' in Contemporary Latvia. *Nations and Nationalism*, 17(3). <https://doi.org/10.1111/j.1469-8129.2010.00476.x>.

Moss, K. Faux, W. V. (2006). The enactment of cultural identity in student conversation on intercultural topics. *Howard Journal of Communications*, 17.

Mozaika (2007). *Homofobiskā runa Latvijā: Politiku monitorings*

Nagel, J. (1998). Masculinity and nationalism: gender and sexuality in the making of nations. *Ethnic and Racial Studies* 21.

Ndlovu, S. (2012). "I am more than just Black": contesting multiplicity through conferring and asserting singularity in narratives of blackness. In: R. Josselson and M. Harway (Eds.). *Navigating multiple identities*.

Neatkarīgā Rīta Avīze (20.07.06). *Viedoklis*.

Nira, Y.,D. (1997). *Gender & Nation*. London: Thousand Oaks, Calif: Sage Publications.

Overlien, C., Hyden, M. (2003). Work identity at stake: the power of sexual abuse stories in the world of compulsory youth care. *Narrative Inquiry* 13.

Pallotta-Chiarolli, M. (1993). From "universalism" to 'unity in diversity': Feminist responses to the intersections of ethnicity, gender and sexuality. *Lilith: A Feminist History Journal*, no. 8.

Parson, E. S. (1985). Female sexual identity: The impact of adolescent experience. In Z. DeFries, R. C. Friedman, & R. Corn (Eds), *Sexuality: New perspectives*. Westport, CT: Greenwood.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. London: Sage.

Pew Research Centre. (2015). *The political divide on views towards Muslims and Islam*. Washington, DC: Author.

Plummer, K. (2001). *Telling sexual stories: power, change and social worlds*. New York: Routledge.

Reiss, I. (1986). *Journey into Sexuality: An Exploratory Voyage*. 1st ed. New York: Pearson College Div.

Renfrow, D. G. (2004). A cartography of passing in everyday life. *Symbolic Interaction*, 27.

Riessman, C. (2008). *Narrative Methods for the Human Sciences*. London: Sage.

Rivkin-Fish, M. (2006). From "demographic crisis" to "dying nation" – the politics of language and reproduction in Russia. In H. Goswami and A. Lanoux (Eds.), *Gender and National Identity in Twentieth-Century Russia Culture*.

Ruane, J., Todd, J. (2004). The roots of intense ethnic conflict may not in fact be ethnic: categories, communities, and path dependence. *Archives Europees de Sociologie*, 45.

Ruduša, R. (2012). *Pagrīdes Citādība. Homoseksuāļi Padomju Latvijā*. Rīga: Mansards.

Rungule, R., Koroļeva, I. (2012). Latvijas jauniešu sociāli teritoriālā piederība: etniskā un nacionālā identitāte. No: *Identitātes, Kopienas, Diskursi*. Zepa, B., Bela, B. (Red.). Rīga: Latvijas Universitāte.

Rungule, R., Koroļeva, I. (2014). Latvijas jauniešu daudzveidīgās identitātes. No D.Bāra u.c.. *Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.

Schluter, D. P. (2002). *Gay Life in the Former USSR: Fraternity Without Community*. London: Routledge.

Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practise*. Sage: Beverly Hills, CA.

Sears, J., T. (2005). *Youth, Education, and Sexualities*. Westport: Greenwood Press.

Seidman, S. (1994). Queer-ing sociology, sociologizing queer theory: An introduction. *Sociological Theory*, 12(2).

Sekhon, N. (2008). Equality and Identity Hierarchy. *NYU Journal of Law & Liberty (Vol. 3)*.

Spargo, T. (1999). *Foucault and queer theory*. New York: Icon Books.

Squire, C., Davis, M., Esin, C., Andrews, M., Harrison, B., Hyde, L., Hyden, M. (2014). *What is narrative research?* London: Bloomsbury Academic.

Strauss, Anselm L. (1987). *Qualitative Analysis for Social Scientists*. NY: Cambridge University Press.

Stulhofer, A. and Sandfort, T. (2005). *Sexuality and Gender in Post-Communist Eastern Europe and Russia*. New York: Haworth Press.

Sue, D. W., Sue, D. (2013). *Counseling the Culturally Diverse: Theory & Practice*. 6th ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.

Tajfel, H. (1981). *Human Groups and Social Categories*. Cambridge: Cambridge University Press.

Thomas, E.F., McGarty, C., Mavor, K.I. (2009). Aligning identities, emotions, and beliefs to create commitment to sustainable social and political action. *Personality and Social Psychology Review*, 13 (3).

Troiden, R. R. (1988). Homosexual identity development. *Journal of Adolescent Health Care*, 9.

Troiden, R., T. (1993). The Formation of Homosexuality Identities. In: L. D. Garnets & D. C. Kimmel (Eds.). *Psychological perspectives on lesbian and gay male experiences*.

Valenius, J. (2004). Undressing the Maid. Gender, Sexuality, and the Body in the Construction of the Finnish Nation. *Slavonic and East European Review*, 85(2), 392-393.

van Langenhove, L., Harré, R. (1999). Introducing Positioning Theory. In R. T. Harré, & L. van Langenhove (Eds.). *Positioning theory. Moral contexts of intentional action* (pp. 14-31). Oxford: Blackwell.

Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2013). Zilās identitātes naratīvs postpadomju Latvijā: sociālie aspekti. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdiņš (Red.). *Dzimtes konstruēšana*. Rīga: Avens un partneri.

Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2016). "Zilie" (post)padomju naratīvi Ritas Rudušas intervijās un Klāva Smilgzieda stāstos. No: D. Hanovs, I. Jansone, K. Vērdiņš (Red.). *Dzimtes konstruēšana III*. Rīga: Avens un partneri.

Vērdiņš, K., Ozoliņš, J. (2020). The Latvian LGBT Movement and Narratives of Normalization. In Buyantueva, R., Shevtsova, M. *LGBTQ+ Activism in Central and Eastern Europe*. P. 256. London: Palgrave Macmillan.

Volkovs, V. (2007). Krievu minoritātes kolektīvā identitāte Latvijas Republikā. No: Apine, I., Volkovs, V. (Red.). *Latvijas krievu identitāte: vēsturisks un socioloģisks apcerējums*. Rīga: Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts.

Waite, G. (2005). *Sexual Citizenship in Latvia: Geographies of the Latvian Closet*. *Social and Cultural Geography*, 6(2), 161–181. <https://doi.org/10.1080/14649360500074618>

Wallerstein, I., Balibar, E., (1991). *Race, Nation, Class: Ambiguous Identities*. New York: Verso.

Weber, M. (1978). *Economy and Society*. Berkley: University of California Press.

Weber, R.P. (1990). *Basic Content Analysis*. Sage: Beverly Hills, CA.

Wodak, R. (1999). Critical discourse analysis at the end of the 20th century. *Research on Language and Social Interaction*, Vol. 32 (1&2).

Wodak, R., De Cillia, R. Reisigl, M. Liebhart, K. (1999). *The Discursive Construction of National Identity*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Zeininger, K., Holtzman, M., Kraus, R. (2017). The Reciprocal Relationship between Religious Beliefs and Acceptance of One's Gay or Lesbian Family Member. *Sociological Spectrum* 37 (5), 282–98. doi:10. 1080/02732173.2017.1348279.

Zepa, B., Kļave, E., Šūpule, I. (2014). Nacionālās identitātes veidošanas diskursi Latvijā. No: D.Bāra u.c. (Red.). *Daudzveidīgas un mainīgās Latvijas identitātes*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds.

Геллнер, Э. (1991). *Нации и национализм*. Москва: Прогресс.

Мондимор, Ф. (2002). *Гомосексуальность. Естественная история*.
Екатеринбург: У-Фактория.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

Apollo.lv (2016). *Divas mammas - dubults viss*. Izgūts no: <https://www.apollo.lv/5955478/divas-mammas-dubults-viss>

Eurobarometer. (2019). *On the Social Acceptance of LGBTIQ People in the EU*. Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/lesbian-gay-bi-trans-and-intersex-equality/eurobarometer-social-acceptance-lgbtqi-people-eu-2019_en

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (2009). *Homofobija un diskriminācija ES dalībvalstīs dzimumorientācijas un dzimumidentitātes dēļ II daļa. Sociālā situācija*. 40. Lpp. Izgūts no: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-hdgso-report-part2_lv.pdf

FRA. (2009). *Naidīgie izteikumi un noziegumi, kas izdarīti uz naida pamata pret LGBT personām*. Izgūts no: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1226-Factsheet-homophobia-hate-speech-crime_LV.pdf

Ilga Europe. (2018). *Baltic Pride 2018 in Riga – a striking paradox between societal acceptance and political will*. Izgūts no: <https://www.ilga-europe.org/blog/baltic-pride-2018-riga-striking-paradox-between-societal-acceptance-and-political-will#:~:text=8000%20people%20marched%20in%20the%202018%20Pride%20march%20in%20Riga.&text=Lots%20of%20young%20people%20took,dancing%20along%20with%20the%20marchers>

ILGA-Europe. (2022). *Rainbow Europe*. Izgūts no: <https://rainbow-europe.org>

Kultūra ministrija. (2017). *Ievērojami palielinājusies mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai*. Izgūts no: <https://www.km.gov.lv/lv/jaunums/ieverojami-palielinajusies-mazakumtautibu-parstavju-piederibas-sajuta-latvijai-0>

Likumi.lv (2005). *Vispārējā konvencija par nacionālo minoritāšu aizsardzību*. Rīga: Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1282>

Likumi.lv. (2008). *Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plānu 2019.-2020. gadam*. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/id/300483-par-nacionalas-identitates-pilsoniskas-sabiedribas-un-integracijas-politikas-istenosanas-planu-2019-2020-gadam>

Likumi.lv. (2009). *Jaunatnes likums*. Izgūts no: <https://likumi.lv/ta/id/175920-jaunatnes-likums>

LSM.lv (2021). *Politīkiem pārmet naidīgas vides radīšanu ar homofobiskiem izteikumiem* Izgūts no: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/politikiem-parnet-naidigas-vides-radisanu-ar-homofobiskiem-izteikumiem.a402074/>

LSM.lv. (2021). *Saeimas apakškomisija noraida priekšlikumu precīzāk definēt naida noziegumus*. Izgūts no: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/saeimas-apakskomisija-noraida-priekslikumu-precizak-definet-naida-noziegumus.a404115/>

LU FSI (2011). Jauniešu profesijas izvēle un sociālo identitāšu veidošanās.

LU SZF (2010). *Nacionālā identitāte. NI Dimensijas. Vēsturiskā atmiņa*. Izgūts no: https://www.academia.edu/2271867/Latvija_parskats_par_tautas_attistibu_2010_2011_Nacionala_identitate_mobilitate_un_ricibspēja

LV Portāls. (2021). *Satversmes grozījumi. Kā notiek to virzība Saeimā*. <https://lvportals.lv/skaidrojumi/324251-satversmes-grozijumi-ka-notiek-to-virziba-saeima-2021>

Lv.Brainmain.net. (2021). *Seksuālās identitātes obligāti jāzina vārdnīca*. Izgūts no: <https://lv.brainmain.net/10488649-glossary-of-must-know-sexual-identity-terms>

ManaBalss. (2020). *PAR VISU ĢIMENŪ TIESISKO AIZSARDZĪBU*. Izgūts no: https://manabalss.lv/par-visu-gimenu-tiesisko-aizsardzibu/show?fbclid=IwAR0jYTWmQO3oPiEGzXISz45CZYJRqxS2e-4UV5FIQ3oRk02e-k4H_YPkDQs

National Resource Center on LGBT Aging (NRC). (2016). *Inclusive Questions for Older Adults: A Practical Guide to Collecting Data on Sexual Orientation and Gender Identity*. Retrieved from: https://lgbtagingcenter.org/resources/pdfs/Sage_CollDataGuidebook2016.pdf

Satori. (2020). *Dzīvesbiedru iniciatīva ir visstraujāk parakstītā "ManaBalss.lv" vesture*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/dzivesbiedru-iniciativa-ir-visstraujāk-parakstīta-manabalsslv-vesture>

Satori. (2020). *Par spīti 10 000 parakstiem, Saeimas komisija balso pret viendzimuma pāru tiesībām*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/par-spiti-10-000-parakstiem-saeimas-komisija-balso-pret-viendzimuma-paru-tiesibam>

Satori.lv. (2013). *Par homofobiju Krievijā*. Izgūts no: <https://satori.lv/article/par-homofobiju-krievija>

Spektr Press. (2021). *Nelīdzinās ne vecākiem, ne latviski runājošajiem vienaudžiem. Latvijas krievvalodīgie jaunieši izvēlas liberālas brīvības, ES vērtības un ir apmierināti ar dalību NATO* — *Spektr. Press un SKDS pētījumi*. Izgūts no: <https://spektr.press/nelidzinās-ne-vecākiem-ne-latviski-runajosajiem-vienaudziem-latvijas-krievvalodigie-jauniesi-izvelas-liberalas-brivibas-es-vertibas-un-ir-apmierināti-ar-dalību-nato-spektr-press-un-skds-pētījumi/>

Squire, C. (2012). *What is narrative?* NRCM Working Paper. Retrieved from: <https://eprints.ncrm.ac.uk/id/eprint/3065/>

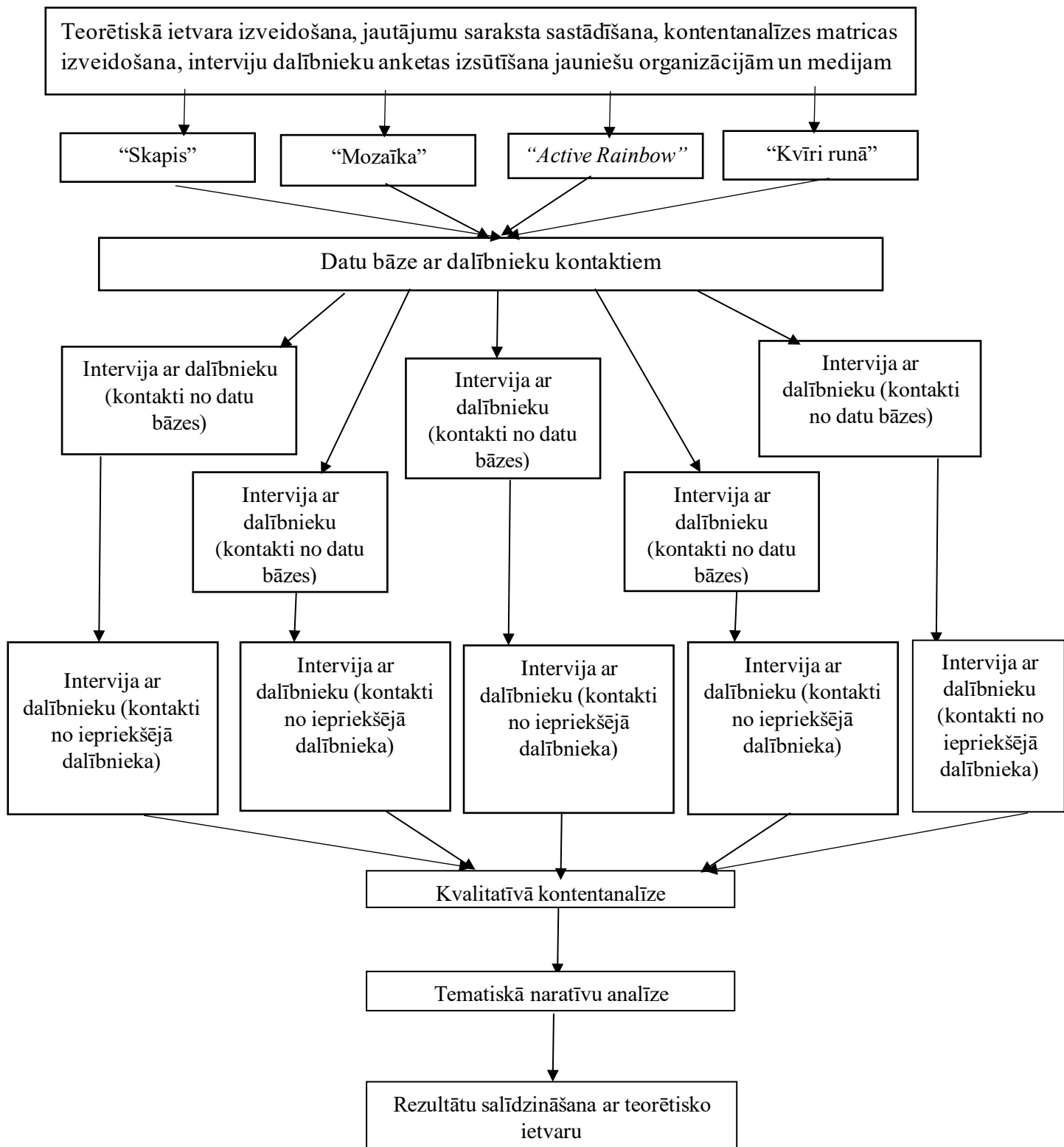
The Center. (2021). *WHAT IS LGBTQ?* Retrieved from: <https://gaycenter.org/about/lgbtq/>

Trash Smash. (2021. gada 27. oktobris). *Сексуальная Ориентация [ВСЕ СЛОЖНО!]*. [Videofails]. Izgūts no: <https://www.youtube.com/c/TrashRecord>

вДудь. (2019. gada 15. marts). *Толоконникова - бисексуальность, FACE, тюрьма / вДудь*. [Videofails]. Izgūts no: <https://www.youtube.com/c/vdud>

PIELIKUMI

1. pielikums
Pētījuma dizains

Kvalitatīvās kontentanalīzes kodu ietvars

Kategorija	Apakškategorija	Apakšskategorijas apakšskategorija	Skaidrojums	Mainīgie	
1. Krievu alodīgā kopienā	Piederība	Krievu valodas loma	Krievu valodas lietojums ikdienā, mediju patērēšana, pasākumu apmeklējums, attiecību uzturēšana	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Dzīvesvieta	Tekstā ir minēta dzīvesvieta, pilsētas, ciemata vai novada nosaukums, kā arī atsauces uz dzīvesvietu	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Eiropa	Tekstā ir minētas Eiropa, Eiropas savienība, Eiropas vērtības, projekti par Eiropu, Erasmus+, utt.	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Slēpšanās	Respondents slēpj savu etnisko, nacionālo vai lingvistisko piederību	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
	Kultūra	Dalība vietējos pasākumos	Dalība pasākumos, kuri tiek rīkoti Latvija un notiek latviešu valodā	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Latviešu un krievu kultūru mijiedarbība	Krievu kultūras elementu un latviešu kultūras elementu vērtējums, piešķirtais svarīgums, kultūru savstarpējā ietekme	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Krievu kultūras unikalitāte Latvijā	Dalība pasākumos, kuri tiek rīkoti Latvija un notiek krievu valodā, Latvijas kultūras produktu patērēšana krievu valodā	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
	Sabiedrība	Jauniešu atšķirīgie politiskie uzskati	Jauniešu vērtības, politiskie uzskati un priekšstati, kas atšķiras no viņu vecāku uzskatiem un vērtībām un to ietekmē uz attiecībām ģimenē	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Normatīvo aktu loma	Normatīvie akti un jauni likumi, kuri ir īpaši svarīgi krievvalodīgajai kopienai Latvijā	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Diskriminācija	Respondenta saskarsme ar diskriminējošo attieksmi vai diskriminējošu uzvedību savas nacionālās, etniskās vai lingvistiskās identitātes dēļ	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Aizspriedumi un stereotipi	Aizspriedumi un stereotipi par respondenta nacionālo, etnisko vai lingvistisko piederību	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Attiecības ar latviešiem	Respondenta attiecības ar latviešiem (šajā kontekstā cilvēki, kuri ir dzimuši Latvijā un kuriem latviešu valoda ir dzimtā valoda)	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
		Minoritātes un majoritātes attiecības	Respondenta vērtējums par savu kā nacionālās, etniskās vai lingvistiskās minoritātes statusu statusu Latvijas sabiedrībā, "mēs un viņi" lietojums tekstā	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi	
	2. LGBT kopienā	Identitāte	Savas seksuālās orientācijas apšaubīšana	Seksuālās identitātes apšaubīšana, šaubas, un to ietekmē uz sevis pieņemšanu	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi
			Savas seksuālās orientācijas noliegšana	Seksuālās identitātes noliegšana, kognitīvā disonanse un iekšējais konflikts	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi
			Savas seksuālās orientācijas slepšana	Respondents slēpj savu seksuālo orientāciju no citiem cilvēkiem, nerunā par sevi atklāti, melo par savu orientāciju	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi
"Iznākšana no skapja"		Savas seksuālās orientācijas publiska atklāšana	pozitīvi/n eitrāli/negatīvi		

	<i>Dalība kopienā, aktīvisms</i>	<i>Dalība pasākumos, kuri ir vēlti LGBT kopienai vai aktīvismā</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
<i>Kultūra</i>	<i>Kultūras unikalitāte Latvijā</i>	<i>LGBT kultūra (pasākumi, projekti, mākslinieki, grāmatas, utt.) Latvijā</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Kultūras produktu patērēšana</i>	<i>Respondents patērē kultūras produktus par LGBT kopienu vai no LGBT māksliniekiem</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
<i>Sabiedrība</i>	<i>Konflikti ģimenē</i>	<i>Seksuālās orientācijas ietekme uz attiecībām ģimenē</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Konflikti darbavietā un skolā</i>	<i>Seksuālās orientācijas ietekme uz attiecībām ar apkārtējiem cilvēkiem</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Aizspriedumi un stereotipi</i>	<i>Aizspriedumi un stereotipi par respondenta seksuālo orientāciju</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Diskriminācija</i>	<i>Respondenta saskarsme ar diskriminējošo attieksmi vai diskriminējošo uzvedību savas seksuālās orientācijas dēļ</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Attiecības ar heteroseksuāliem cilvēkiem</i>	<i>Respondenta attiecības ar cilvēkiem, kuri veido attiecības ar pretējo dzimumu</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Normatīvo aktu loma</i>	<i>Normatīvie akti un jauni likumi, kuri ir īpaši svarīgi LGBT kopienai Latvijā</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Minoritātes un majoritātes attiecības</i>	<i>Respondenta vērtējums par savu kā seksuālās minoritātes statusu Latvijas sabiedrībā, "mēs un viņi" lietojums tekstā</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Informācijas pieejamība</i>	<i>Informācijas par LGBT pieejamība, un tās ietekmē uz seksuālās orientācijas pieņemšanu</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Tolerantavide</i>	<i>Tolerantas vides ietekme uz seksuālās orientācijas pieņemšanu</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>
	<i>Pozitīvie paraugi</i>	<i>Publiski pazīstamu cilvēku iznākšana no skapja, reprezentācija grāmatās, filmās vai reklāmā, paziņas vai draugi no LGBT kopienas</i>	<i>pozitīvi/n eitrāli/ne gatīvi</i>

Kvalitatīvās kontentanalīzes matricas

I n t e r v ē j a m ā s e g v ē r d n s	N r d n s	V e c u n ā s	N o d a r b o š ā t a	P i l s ē t a	I d e n t i t ā t e (L G B T)	<i>LGBT kopiena</i>																	
						<i>Identitāte</i>					<i>Kultūra</i>				<i>Sabiedrība</i>								
						<i>Savas orientācijas apšaubīšana</i>	<i>Savas orientācijas noliegšana</i>	<i>Savas orientācijas slepšana</i>	<i>Iznākšana no skapja</i>	<i>Dalība kopienā, aktīvisms</i>	<i>Kultūras unikālitate</i>	<i>Kultūras produktu patērēšana</i>	<i>Konflikti ģimenē</i>	<i>Konflikti darbvietā un skolā</i>	<i>Aizspriedumi un stereotipi</i>	<i>Diskriminācija</i>	<i>Attiecības ar heteroseksuāliem cilvēkiem</i>	<i>Normatīvie akti</i>	<i>Minoritātes un majoritātes attiecības</i>	<i>Informācijas pieejamība</i>	<i>Toleranta apkārtējā vide</i>	<i>Pozitīvie paraugi</i>	
p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g	p o z i g	n e z i g	n e z i g			

za	olniece	gā binārpersoņa, k vīrs	
I 5 N i k i t a	2 4 studen ts, strādā m e d i c ī n a s n o z a r ē	g ej s, vi ņ š/ vi ņ s	0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 1 0 0 1 0 1 0 0 1 0 0 1 0 0 0 0 1 0 1 0 0 0 1 0 0 1 0 0 1 0 1 0 1 0 0 0 0 0 0 1 1 0 0 1 0 0 1 0 0

Informēta piekrišana dalībai maģistra darba pētījumā

Aicinu Jūs piedalīties pētījumā “Latvijas LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu naratīvi: duālās minoritātes”, ko sava maģistra darba ietvaros veic Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes 2.kursa studente Viktorija Tkačenko (studenta apliecības numurs vt17023).

Ja jums par šo pētījumu ir papildu jautājumi, lūdzu sazinieties ar:

Pētījuma veicēja: Viktorija Tkačenko, vika.tkachenko.mail@gmail.com

Darba vadītāja: asoc. profesore Marita Zitmane marita.zitmane@lu.lv

PĒTĪJUMA MĒRĶIS

Noskaidrot, vai pašu LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu identitātes ir savstarpēji konfliktējošas, kā arī vai tās ietekmē piederības izjūtu Latvijai un viņu identitāti, dzīvojot valstī, kurā viņi pieder gan pie nacionālās, gan pie seksuālās minoritātēs.

PROCEDŪRA

Intervijas laiks: 1-1,5 stunda. Daži cilvēki jūtas neērti, stāstot par savu personīgo pieredzi. Jūs drīkstat brīvi izvēlēties intervijas norises vietu (attālināti caur Zoom vai Skype platformām vai klātienē), kā arī atteikties atbildēt uz jebkuru jautājumu, kas jums liek justies neērti, kā arī pārtraukt interviju jebkurā brīdī, ja tas ir nepieciešams.

KONFIDENCIALITĀTE

Pētījuma veicēja centīsies nodrošināt pēc iespējas lielāku konfidencialitāti:

- Interviju transkripcijās nebūs pieminēts Jūsu vārds, bet gan pētījuma autora piešķirts pseidonīms, slēpjot gan Jūsu vārdu, gan īpašas, identificējošas izskata vai personības detaļas;
- Interviju audio failos intervējamo balsis tiks mainītas ar programmas palīdzību.
- Interviju ieraksti un transkripcijas ar pseidonīmiem, kā arī pētījums un tā rezultāti būs pieejami citiem pētniekiem Latvijas Universitātes tiešsaistes katalogā.

DALĪBA PĒTĪJUMĀ UN IZSTĀŠANĀS NOTEIKUMI

Piedalīties pētījumā ir Jūsu brīvprātīga izvēle. Jūs drīkstat atteikties atbildēt uz jautājumiem, ja tā vēlaties, turklāt tas nenozīmēs Jūsu izslēgšanu no pētījuma. Jūs drīkstat izstāties no pētījuma gan intervijas laikā, gan uzreiz pēc tās. Lai mazinātu pētījuma neveiksmīgas noslēgšanas riskus, Jums ir tiesības atsaukt savu dalību 3 (trīs) dienu laikā pēc intervijas. Jums nebūs iespējas lūgt sevi izņemt no pētījuma, ja Jūs pētniekam par to paziņosiet vēlāk kā 3 (trīs) dienas pēc tam, kad veikta intervija. Pētniekam ir tiesības Jūs no pētījuma izslēgt arī pēc pētnieka paša iniciatīvas.

JŪSU KĀ PĒTĪJUMA DALĪBNIEKA TIESĪBAS

Jums ir tiesības atsaukt savu piekrišanu un pārtraukt interviju bez jebkādām sekām. Piedaloties pētījumā, Jūs nekādā veidā neatsakāties no savām likumā paredzētajām tiesībām.

PĒTĪJUMA DALĪBNIEKA APLIECINĀJUMS UN PARAKSTS

Esmu izlasījis/usi man sniegto informāciju par dalību pētījumā “Latvijas LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu naratīvi”. Esmu saņēmis/usi atbildes uz jautājumiem par pētījumu. Es piekrītu piedalīties pētījumā. Man ir izsniegta šīs piekrišanas kopija.

Jūsu vārds un uzvārds drukātiem burtiem

Paraksts un datums

Ievadjautājumi

- Kāds ir Jūsu vecums?
- Kāda ir Jūsu nodarbošanās?
- Kā Jūs sevi identificējat, runājot par LGBT kopienu? Kādus vietniekvārdus Jūs izmantojat?

1. Bloks “Krievvalodīgā kopiena”, tēma: Piederība

1. Ko Jums nozīmē Latvija? Ko Jums nozīmē dzimtene?
2. Cik bieži savā ikdienā Jūs izmantojat krievu valodu?
3. Kā Jūs parasti apzīmējat savu nacionālo piederību ārzemēs?
4. Vai Jūs kādreiz esat slēpis/usi vai publiski noraidījis/usi faktu, ka esat krievvalodīgs/a?

Bloks “Krievvalodīgā kopiena”, tēma: Kultūra

5. Kādus svētkus svin Jūsu ģimenē? Kādus svētkus Jūs svinat pats/ati?
6. Kādus pasākumus Latvijā Jūs parasti apmeklējat?
7. Kādi krievu kultūras elementi Jums personīgi ir svarīgi? Kādi latviešu kultūras elementi Jums personīgi ir svarīgi?
8. Kādā valodā Jūs ikdienā patērējat saturu sociālajos tīklos, mūziku, filmas, grāmatas?

Bloks “Krievvalodīgā kopiena”, tēma: Sabiedrība

9. Jūsaprāt, kādi stereotipi par krievvalodīgajiem eksistē Latvijas sabiedrībā? Kuri no tiem ir patiesi, Jūsaprāt?
10. Kādas ir Jūsu attiecības ar latviešiem?
11. Vai esat kādreiz saskaršies ar diskrimināciju un aizspriedumiem savas dzimtas valodas dēļ?
12. Vai esat kādreiz saskaršies ar diskrimināciju un aizspriedumiem savas etniskās vai nacionālās identitātes dēļ?
13. Cik svarīgi krievvalodīgajai kopienai Latvijā ir normatīvie akti?

14. Vai Jūsu un Jūsu ģimenes uzskati par krievvalodīgo kopienu atšķiras?

2. Bloks “LGBT kopiena”, tēma: Identitāte

15. Kā nonācāt pie apziņas, ka esat homoseksuāls/a?

16. Vai Jums bija viegli pieņemt savu homoseksuālo identitāti?

17. Kad un kam Jūs pirmo reizi pastāstījāt par savu seksuālo orientāciju?

18. Vai Jūs kādreiz esat slēpis/usi vai publiski noraidījis/usi faktu, ka esat homoseksuāls?

19. Kādā veidā Jūs esat saistīts/a ar LGBT kopienu Latvijā?

Bloks “LGBT kopiena”, tēma: Kultūra

21. Vai Jūs patērējat mūziku, filmas, grāmatas par LGBT kopienu?

22. Vai Latvijā, Jūsaprāt, eksistē LGBT kopienas kultūra?

Bloks “LGBT kopiena”, tēma: Sabiedrība

23. Jūsaprāt, kādi stereotipi par krievvalodīgajiem eksistē Latvijas sabiedrībā? Kuri no tiem ir patiesi, Jūsaprāt?

24. Kā Jūsu seksuālā orientācija ietekmēja Jūsu attiecības ar draugiem, kolēģiem un skolas biedriem?

25. Kādas ir Jūsu attiecības ar heteroseksuāliem cilvēkiem?

26. Vai esat kādreiz saskaršies ar diskrimināciju savas seksuālās identitātes dēļ?

27. Jūsaprāt, cik svarīgi krievvalodīgajai kopienai Latvijā ir normatīvie akti?

Noslēdzošie jautājumi

28. Esot krievvalodīgais kvīrs, kā Jūs kopumā jutāties Latvijā?

29. Esot krievvalodīgais kvīrs, kādas izmaiņas Latvijā Jūs gribētu redzēt?

30. Vai, Jūsaprāt, Latvijā homoseksuāliem krievvalodīgajiem ir vieglāk vai grūtāk nekā homoseksuāliem latviešiem?

Paldies par interviju!

Tematiskā naratīvā analīze: Krievvalodīgā kopiena

Galvenais naratīvs: krievvalodīgā kopiena	Tēma	Citāts
Piederība Latvijai	Svētku nozīmīgums	<p>"Танец и традиции на праздники, и чувство объединенности у латышей, они все время вместе. Наверное, из-за того, что их не так много.... То есть нас... то есть их..." (Dmitrijs, 23 gadi)</p> <p>Приятно видеть, что праздники сохраняются. (Filips, 18 gadi)</p> <p>Мне нравится Праздник Песни и танца - какое-то объединение происходит! (Alīna, 21 gads)</p> <p>Мне нравятся их праздники. В этих праздниках есть какая-то атмосфера, схожая с русской. Мы же все-таки соседи. (Džoanna, 22 gadi)</p>
	Latviešu valodas saglabāšana	<p>"Важен язык, хорошо, я живу в этой стране, и я буду его учить" (Eļa, 20 gadi)</p> <p>Очень люблю латышский язык, особенно старолатышские слова очень красивые. (Kirills, 22 gadi)</p> <p>Русские задают латышскую нацию, и латыши боятся потерять то, что им дорого. Но они не понимают, что, если они примут что-то новое, это новое не обязательно их задавит или уничтожит, оно может их дополнить. (Džoanna, 22 gadi)</p> <p>"Я смотрела фильм Кольцо Наея в кино, на русском правда. Мне понравилось, и подумала тогда: латыши, молодцы, герои! Гордость взяла за чужой народ" (Aljona, 20 gadi)</p> <p>Вот все говорят, что латыши недостаточные, нет, у них есть потрясающие люди. И еще, например, праздник Песни и танца - сплочает всю страну во что-то единое, и ты ощущаешь себя маленькой, но значимой частью чего-то большого. И хоть я никогда в нем не участвовала, мне этот аспект важен." (Eļa, 20 gadi)</p>
	Latviešu valodas svarīga loma integrācijas procesā	<p>"У меня не меньше прав, если я знаю латышский язык".</p> <p>Латышскую культуру на русском языке потреблять невозможно. Я кинула себя в среду, придя в универ, и латышский просто выучилась. (Eļa, 20 gadi)</p> <p>В школе мне говорили, что я правильная русская, раз я выучила латышский язык. (Santā, 23 gadi)</p> <p>Я очень хочу нормально, стабильно выучить латышский язык, чтобы можно было как-то больше связать себя с этой частью моей идентичности. (Liza, 18 gadi).</p> <p>Русские школы — это купол, которых оставляет русскоязычных детей в группе русского языка. У меня, например, нет латышей - друзей. Поэтому интеграция должна начинаться с садика, чтобы воспитатель говорил на латышском и между детьми была дружеская атмосфера. (Liza, 18 gadi)</p> <p>Русские не очень хорошо интегрированы в латышское общество за счет того, что я не знаю всяких культурных шуток, которые впитываются с молоком матери у латышей. (Alīna, 21 gads).</p> <p>Куда не приедешь - везде найдешь русских. Поэтому важно защищать латышский язык здесь. (Nikita, 24 gadi).</p> <p>"У меня на самом деле нет друзей-латышей, потому что я плохо знаю язык, но я к ним отношусь уважительно, у меня нет к ним никакой ненависти." (Džuljeta, 19 gadi)</p>
	Krievu valodas aizsargāšana	<p>"Я принадлежу к русской культуре, потому что говорю на русском языке" (Džuljeta, 19 gadi)</p> <p>Русский - тоже часть нашей жизни, а не кружок по интересам, каким его хотят сделать в школах. (Oļegs, 22 gadi).</p> <p>Я бы хотел видеть больше русских школ, больше специальных проектов по изучению латышского языка, больше детских садов с латышским языком. Чтобы курсы латышского были бесплатными или недорогими. (Filips, 18 gadi)</p>
Krievijas ietekme	Kultūras atmiņa	<p>"У нас в городе поменяли название Русского лицея. Это ведь не очень классно, менять название. Также и Памятник победы - зачем сносить? Это ведь память, история. Это ведь доказательство того, что что-то было в нашем мире". (Kirills, 22 gadi)</p> <p>9 мая — это опять политическое, здесь я немножко не понимаю суть этого праздника. Это не праздник. Все, что связано с этим — это для меня память. (Dmitrijs, 23 gadi)</p> <p>9 мая - у меня сложное отношение к этому празднику, для меня это праздник окончания войны. Мы поздравляем родственников из России, и на этом все. Этот балаган у Памятника я не понимаю. (Jevgenijs, 23 gadi)</p>

	<p><i>Vecākās paaudzes stereo tipiskā domāšana</i></p>	<p><i>"Наверное, проскакивают какие-то предрассудки, но я понимаю, что это происходит из-за того, что я слышала от своей семьи"(Eļa, 20 gadi)</i> <i>Моя мама считает, что все должны придерживаться правил и жить несвободно. (Kirills, 22 gadi).</i> <i>Родители говорили, что это все неправильно, как и все совковые родители. (Oļegs, 22 gadi)</i> <i>Те, кто выросли в СССР по поведению в общем, будут отличаться от молодежи. Мне кажется, большие стереотипы относятся к старшему поколению. (Liza, 18 gadi)</i></p>
--	--	--

Tematiskā naratīvā analīze: LGBT kopiena

Galvenais naratīvs: LGBT kopiena	Tēma	Citāts
	<i>Seksuālās identitātes slēpšana</i>	"У нас достаточно всего, на самом деле, просто это как будто бы подпольное что-то. Об этом не говорят открыто, поэтому это нудно искать" (Džuljeta, 19 gadi) Я играю в человека, которым не являюсь. (Džeks, 24 gadi) Когда я переехал в другой город, я дал себе разрешение жить. (Dmitrijs, 23 gadi)
	<i>Melošana kā aizsardzības mehānisms</i>	"Я надеюсь, вы не из этих, сказала врач. Ну я и сказала: "Нет, конечно" (Aljona, 20 gadi)
	<i>Kauns</i>	"Тема секса у нас табуирована, так что в школе, когда рассказывают про тест на ВИЧ, 18-летние хихикают" (Filips, 18 gadi) "Когда шел на первое свидание с парнем, там было много стыда и страха, неопределенности и тревоги" (Dmitrijs, 23 gadi)
	<i>Draugu loka "atlase"</i>	"Я осторожно общаюсь с людьми, долго приглядываюсь к людям. Даже фото на работу специально выбирала, чтобы выглядела как гетеро. (Santa, 23 gadi). Я выбираю людей, которым могу открыться, обычно только близким по духу людям. (Nikita, 24 gadi)
	<i>Iekšējais konflikts</i>	"Я очень ущемляла в себе эту часть и потому такая - ого, подождите-ка, а можно было и так?" (Džuljeta, 19 gadi) Это нормально? Не только у меня так? Потому что я учился в сельской школе, этого не было нигде, и я не видел ничего подобного (Kirills, 22 gadi) Когда я влюбилась в 10 лет, я много думала, почему любить кого-то плохо. Это же чувства. Какая разница, какого пола человек. (Santa, 23 gadi) "Я был в шоке, когда узнал про небинарность и что я не обязан выглядеть тем, кем являешься. Я долго отрицал свою трансгендерность, наверное, у меня была внутренняя трансфобия, когда я сменил имя в социальных сетях, встал на путь принятия себя." Я был в шоке, когда узнал про небинарность и что я не обязан выглядеть тем, кем являешься. Я долго отрицал свою трансгендерность, наверное, у меня была внутренняя трансфобия, когда сменил имя в социальных сетях, встал на путь принятия себя." "Мне не нравится это имя, поменяй его - слова моего друга, когда я попросил называть меня другим именем." (Filips, 18 gadi)
Slēpšanas	<i>Iekšējais konflikts</i>	
Heteroseksuāla privilēģija	<i>Heteronormativitāte</i>	"Меня часто спрашивают незнакомые люди - ты баба или мужик?" (Kirills, 22 gadi) Мне не нравится гендерная коробочка, в которую меня засунули. (Džeks, 24 gadi) Как так, ты же мужик? - говорили мне при виде моих сережек. Также спрашивали, когда девочку себе найдешь? Ну девушке нужно раньше замуж, по их словам. (Jevgenijs, 23 gadi) Мне не нравится это имя, поменяй его – это слова моего друга, когда я попросил называть меня другим именем (Filips, 18 gadi). "Мне не нравится фетишистское отношение к LGBT сообществу. Например, взять фильм "Call me by your name" - у него фандом гетеро девушек, которые зациклены на отношениях с геем, хотя у многих из них гомофобное отношение к лесбиянкам". (Liza, 18 gadi) Есть фильмы об ЛГБТ, которые сняты гетеросексуальными людьми только для того, чтобы мужчины могли подрочить на лесбиянок (Alīna, 21 gads)

	<p><i>Stereotipi un aizspriedumi</i></p>	<p>"Иду я по улице со своим другом, который даже не гомосексуал, а нам в спину кричат - "Пидоры что ли?" (Ildars, 19 gadi).</p> <p>"Лесбиянки - это мерзко и они могут изнасиловать," - сказала моя подруга" (Aļjona, 20 gadi).</p> <p>Стереотипы про внешний вид квиров - это принцип, по которому можно увидеть своих и я рада, потому что среди них ты можешь чувствовать себя комфортно".</p> <p>"Негативные стереотипы идут в основном от гетеросексуальных мужчин, о том, что гомосексуальные мужчины его изнасилуют или потрогают, но это связано с тем, что гетеро мужчины переносят свою модель поведения на них - могут позволить себе насилие над женщиной без ее согласия". (Aļjona, 20 gadi).</p> <p>Друг спрашивал меня, не дружу ли я с ним из-за того, что он мне нравится, раз я гей." Один парень сел на кровать, где я сидел, и спросил, не заразился ли он. (Dmitrijs, 23 gadi)</p> <p>Я всегда слышала сексистские выражения в семье, и комментарии про мою длину волос, и что маникюр - только для девочек. Отец угрожал вырвать мой пирсинг во рту. (Nikita, 24 gadi).</p> <p>"Привилегированный и непривилегированный человек по-разному смотрит на мир" (Ildars, gejs, 19 gadi)</p> <p>Мой папа говорил, почему нет гетеро-прайда? Пусть живут, но мне не навязывают. (Filips, 18 gadi)</p> <p>"В тот момент я думал, что это эксперимент. Осознание меня напугало, помню, зашел в комнату и понял, что это все не эксперимент. Эти чувства и они реальны. Тогда у меня внутри что-то рухнуло. Меня мучал вопрос - как я дальше буду жить?"</p> <p>"Это просто у меня игры такие, подростковый возраст" (Džuljeta, 19 gadi)</p> <p>Моя мама надеялась, что это подростковое. (Kirills, 22 gadi)</p> <p>Родители говорили, что я перерасту это все. (Oļegs, 22 gadi).</p> <p>"Геи и лесбиянки — это выдуманные существа, это у вас все по приколу, и вообще вы больные и это все - пропаганда гомосексуализма, - так мне мать говорила". (Aļjona, 20 gadi).</p> <p>"Все геи со СПИДом, сказал мой брат" (Kirills, 22 gadi).</p> <p>"Я тебя просто не было нормального члена, вот ты и лесбиянка" (Aļjona, 20 gadi).</p> <p>Ты же изменишься, это фаза, это пройдет? - мама задавала мне эти вопросы (Filips, 18 gadi)</p> <p>"Я не гомофоб, но пусть они делают это за дверью" (Aļjona, 20 gadi)</p>
	<p><i>Fiziskā un mentālā vardarbība</i></p>	<p>"Их надо всех расстрелять, - говорил мой отец" (Džuljeta, 19 gadi)</p> <p>У меня был случай, когда мне угрожали конкретно перерезать глотку. Когда один из знакомых узнал о моей ориентации. Я сказал, что я би, потому что меня сейчас бахнут. (Jevgenijs, 23 gadi)</p> <p>Помню, в школе от мальчиков я слышала фразу - надо пойти на парад и побить, сжечь их всех. (Liza, 18 gadi).</p> <p>Я бы тебя ударил, если бы ты была лесбиянкой - сказал мне однокурсник в колледже. "Ты красивая девочка, извини, что желал тебе смерти - сообщение в ВК. (Filips, 18 gadi)</p> <p>Если я бы открыто говорил бы о своей ориентации - мне может быть и прилетело бы. (Nikita, 24 gadi).</p> <p>Мои родители часто говорили, что если ни узнают, что их ребенок принадлежит к ЛГБТ сообществу, то они убьют его. Им будет все равно, что они сядут в тюрьму, потому что им казалось, что они сделают благое дело, за которое не грех сесть в тюрьму. (Džoанна, 22 gadi)</p> <p>Я тебе не верю, ты мне врешь. Я это забуду и сделаю вид, что этого не слышала - так говорила мне мать. (Santa, 23 gadi).</p>

Cerība nākotnei		<i>Я думаю, что родители догадываются, потому что они находили мои вещи с ЛГБТ символикой. Либо они действительно не знают, либо они не понимают, либо они делают вид." (Džeks, 24 gadi)</i>
	<i>Cerības uz jauno paaudzi</i>	<i>"Главное - вырастить новое поколение понимающим, толерантным. Кто если не мы, действительно? Надеюсь, что однажды это будет нормой." (Kirills, 22 gadi) Возможно, за этим поколением что-то будет, если они будут получать информацию (Džeks, 24 gadi) Я радуюсь за подростков, потому что мне кажется, они более поддерживают. Когда я была подростком, мне было не с кем поговорить, не было открытости. (Santa, 23 gadi) Это место - их дом тоже. Не хочу, чтобы целью молодежи было поскорее отсюда свалить. (Džoанна, 22 gadi)</i>
	<i>Dažādības pieņemšana latviski runājošo vidū</i>	<i>"Латыши принимают квиров больше. Как будто пахнет Европой." (Dmitrijs, 23 gadi) От латышей я никогда не слышал гомофобных высказываний. (Filips, 18 gadi).</i>
	<i>Jaunie likumprojekti un drošība</i>	<i>"Узаконенное партнерство - это небольшой шаг к принятию ЛГБТ в обществе" (Kirills, 22 gadi) Насчет Dzīvesbeidri - ждем, надеемся и верим. У меня тут рядом кольца в шухлядке лежат. (Jevgenijs, 23 gadi) Гражданские браки и партнерство — это важно для истории страны. (Filips, 18 gadi) Из-за того, что здесь не узаконены гей-отношения и браки, мне приходится вкладывать очень много времени и сил, чтобы раз в год чтобы продлить своей девушке из России вид на жительство и оставить ее здесь. (Džoанна, 22 gadi).</i>
	<i>Seksuālā izglītība skolās</i>	<i>"Секс-просвет в школе нужен, чтобы дети знали, что такое возможно" (Džuljeta, 19 gadi) Они (гетеросексуальные подростки) просто не знают, через что проходят люди. (Džeks, 24 gadi) Большую европеизацию, и в головах, и в законах. О том, что существуют разные части общества, надо говорить и говорить открыто. (Jevgenijs, 23 gadi)</i>
	<i>Kopienas redzamības palielināšana</i>	<i>"У нас есть прогресс, но всегда можно больше и лучше. Мне хотелось бы видеть больше тусовку, чтобы это были не компании друзей, а централизованно." (Alīna, 21 gads)</i>

Tematiskā naratīvā analīze: LGBT krievvalodīgā kopiena

Galvenais naratīvs: LGBT krievvalodīgā kopiena		
	Duālā diskriminācija Latvijas sabiedrībā	<p>"Осознание того, что я меньшинство было, но я наоборот считаю, что это какой-то плюс, типа, вау, я меньшинство. Как-будто чувствуешь себя немного особенным." (Džuljeta, 19 gadi)</p> <p>"В Риге легко быть квиром, но не без латышского языка." Терминов о ЛГБТ в латышском языке меньше, но зато латыши активнее, чем русские квиры (Džeks, 24 gadi)</p> <p>Я везде в меньшинстве, и я понимаю меньшинства больше. (Liza, 18 gadi).</p> <p>Русские квиры - чужие в войне, им никуда не вписаться. (Džeks, 24 gadi)</p> <p>На русском языке больше информации в интернете, но русским сложнее влиться в культуру без знания языка. (Alīna, 21 gads).</p> <p>К активизму отношусь хорошо, но как русская, боюсь за это присесть (Aljona, 20 gadi).</p> <p>Русским квирам труднее, конечно, потому что русских так не любят, если ты еще и квир, то тут вообще с двух сторон осада. (Oļegs, 22 gadi).</p> <p>Русскоязычное сообщество более гомофобное, потому что это пост-совет, их так растили. (Filips, 18 gadi)</p> <p>Русским квирам сложнее, так как большое влияние русской культуры и изолированности русскоязычных, потому что не все русскоязычные знают латышский язык. Особенно старшее поколение и у молодых внутренняя гомофобия никуда не пропадает. (Nikita, 24 gadi).</p>
Diskriminācija sabiedrībā	Latvijas un Krievijas situāciju salīdzināšana	<p>"У нас с этим полегче за счет того, что мы в ЕС. Я внешне ощущаю те проблемы, которых они [ЛГБТ] говорят в России". (Eļā, 20 gadi)</p> <p>В Латвии я чувствую себя намного безопаснее, чем в России я бы себя чувствовала". Русские- это как будто бы Россия, а в России с ЛГБТ все очень плохо. (Džulketa, 19 gadi)</p> <p>Если ты русский, значит ты согласен с Российской властью, ненавидишь латышей. (Kirills, 22 gadi)</p> <p>Мне повезло, моя страна развивается в этом плане, если сравнивать с Россией. (Džoана, 22 gadi).</p> <p>Россия более гомофобная и является таким амбассадором русского языка. Русскую молодежь тоже касается то, что творится с ЛГБТ в России. И если там к ним будут хорошо относиться, то это так же само перекочет во все русскоязычные общества в других странах. (Nikita, 24 gadi)</p>

		<p>Люди преклонного возраста не знают латышский язык, плюс не интегрированная молодежь. В регионах это так, не знаю, как в Риге. Все это происходит в столице, регионы остаются регионами. ((Jevgenijs, 23 gadi)</p> <p>"В Риге очень много ребят, которые являются частью ЛГБТ. Даугавпилс, хоть небольшое комьюнити, но там тоже есть свои движухи, своя компания. И очень прикольно видеть, как ребята из других городов приезжают в Ригу, и все вместе идут тем же Прайдом, это очень классно." (Kirills, 22 gadi)</p> <p>Я приехал в Ригу и ощутил другой мир. И тогда внутри меня что-то загорелось, и я сказал: Я переезжаю. (Dmitrijs, 23 gadi)</p>
<p>Vienotība</p>	<p><i>Rīgas atšķirīgums no reģioniem</i></p> <p><i>Latviešu un krievu apvienošanās LGBT kopienā</i></p>	<p>"Прайд — это сплочение, важная часть нашей культуры, потому что это взаимность, показ того, что ты не один". (Kirills, 22 gadi)</p> <p>Для меня мероприятия "Active Rainbow" и "Skapis" важны из-за чувства сообщества, что ты не один, все вы разные, но при этом вы похожи друг на друга. И я понял, что существует большое количество людей, которым это чувство не доступно. Либо из-за знаний языка, либо просто из-за того, что люди не чувствуют себя комфортно идти в латышские пространства. (Džeks, 24 gadi)</p> <p>Было бы странно ненавидеть друг друга за то, кого вы любите. (Oļegs, 22 gadi)</p> <p>Я никогда не была на прайде, но очень хочу. Это выглядит так ярко, живо, все такие счастливые и мне хочется стать частью их. (Džoанна, 22 gadi)</p> <p>"Мы просто существуем вместе, никого не трогаем иногда взаимодействуем между друг другом" (Džuljeta 19 gadi)</p>

Dokumentārā lapa

Maģistra darbs “Latvijas LGBT kopienas krievvalodīgo jauniešu naratīvi: duālās minoritātes” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (no ievada līdz secinājumiem ieskaitot) ir 180,087 rakstzīmes (ieskaitot intervālus, bet neieskaitot zemsvītras atsaucēs).

Autors: _____ Viktorija Tkačenko

(paraksts)

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai.

Vadītāja: asoc. profesore Dr. sc. com. Marita Zitmane _____

(paraksts)

28.05.2022.

Recenzents: Profesore Dr. hist. Vita Zelče _____

(paraksts)

Darbs iesniegts Komunikācijas studiju nodaļā 28.05.2022.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka _____

(paraksts)

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

07.06.2022. prot. Nr. _____

Komisijas sekretārs: docente Laura Ardava Āboliņa _____

(paraksts)